

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

**Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Kapsamında Sigorta
Tahkim Komisyonu Nezdinde Bedensel Zararlardan
Doğan Tazminat Hakkı**

Yüksek Lisans Tezi

Tuğçe Karaotmarlı

Nisan 2023

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

**Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Kapsamında Sigorta
Tahkim Komisyonu Nezdinde Bedensel Zararlardan
Doğan Tazminat Hakkı**

Yüksek Lisans Tezi

Tuğçe Karaotmarlı

Danışman

Doç. Dr. Hacı Kara

Nisan 2023

TEZ JÜRİSİ ONAYI

Tuğçe Karaotmarlı tarafından hazırlanan "Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Kapsamında Sigorta Tahkim Komisyonu Nezdinde Bedensel Zararlardan Doğan Tazminat Hakkı" başlıklı bu Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı'nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Hacı Kara
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Dr. Öğr. Üyesi Ekrem Solak
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Yurtbaşı
Beykent Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Meltem Karatepe Kaya
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayça Uçar
Özyeğin Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 12/ 04 / 2023

BEYANLAR

Yazım ve Kaynak Gösterme Kılavuzu Beyanı

Danışmanlığımda yazılan bu tezin İSNAD yazım ve kaynak gösterme kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak yapılandırıldığı ve bu kılavuzun dipnotlu kaynak gösterme standartlarının bu tezde tutarlı olarak uygulandığı tarafımdan incelenerek teyit edilmiştir.

İmza

Doç. Dr. Hacı Kara

Etik İlkeler Sadakat Beyanı

Hazırladığım bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Tuğçe Karaotmarlı

ÖZET

Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Kapsamında Sigorta Tahkim Komisyonu Nezdinde Bedensel Zararlardan Doğan Tazminat Hakkı

Karaotmarlı, Tuğçe

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Programı

Danışman: Doç. Dr. Hacı Kara

Nisan 2023

Günümüzde trafik kazaları sürekli artış göstermektedir. Motorlu aracın işletilmesi sırasında karayolu veya 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 2. madde hükmünde belirtilen yerlerde meydana gelen trafik kazaları neticesinde üçüncü kişilere verilen zararların tazmin edilmesini sağlamak ve motorlu araç işletenlerin kaza riskine karşı korunması amacıyla pasif sorumluluk sigortası niteliğini haiz zorunlu mali sorumluluk sigortasının tanzim edilmesi gerekmektedir. Trafik kazalarının artması neticesinde trafik kazalarından kaynaklanan ihtilaf sayısı artmıştır. Bu durum karşısında 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 30. madde hükmü uyarınca Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği kapsamında Sigorta Tahkim Komisyonu kurularak, devlet mahkemelerinin iş yükünün azaltılması ve daha kısa sürede yargılama yapılarak sigortacılık alanında uzman kişiler tarafından zorunlu trafik sigortasından kaynaklanan ihtilafların çözülmesi amaçlanmıştır. Bu tez kapsamında, trafik kazası sonucunda ortaya çıkan ihtilaflar neticesinde zarar gören üçüncü kişilerin tahkime başvurmadan önce yerine getirmesi gereken yükümlülükler kapsamında ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı'na başvuru yapma süreci detaylı olarak değerlendirilerek, sigortalının bilhassa bedensel tazminat hakkı talebiyle Sigorta Tahkim Komisyonu'na yapmış olduğu başvurular sırasında karşılaşılan tartışmalı hususlar, tahkim kararlarına karşı açılmış icranın durdurulması süreci ile olağan ve olağanüstü kanun yolları ilgili kanunlar, ulusal ve uluslararası düzeyde yazılmış makaleler, tahkim ve Yargıtay kararları çerçevesinde değerlendirilerek tahkim yargılamasında tereddüt oluşturan işbu hususlar hakkında hukuki öngörülebilirliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta Tahkim Komisyonu, Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası, tahkim, sigorta, bedensel tazminat

ABSTRACT

Right to Compensation Arising from Bodily Damages Before the Insurance Arbitration Commission within the Scope of Compulsory Financial Liability Insurance

Karaotmarlı, Tuğçe

Master's Thesis, Department of Private Law, Private Law Program

Supervisor:

Associate Professor Dr. Hacı Kara

April 2023

Today, traffic accidents are constantly increasing. Compulsory financial liability insurance, which has the nature of passive property insurance, must be issued in order to compensate the damages caused to third parties as a result of traffic accidents occurring on the highway or in the places specified in Article 2 of the Highway Traffic Law No. 2918 during the operation of the motor vehicle and to protect the motor vehicle operators against the risk of accidents. As a result of the increase in traffic accidents, the number of disputes arising from traffic accidents has increased. Such being the case, pursuant to Article 30 of the Insurance Law No. 5684, the Insurance Arbitration Commission was established within the scope of the Association of Insurance and Reinsurance Companies of Turkey in order to reduce the workload of the state courts and to resolve the disputes arising from compulsory traffic insurance by experts in the field of insurance. Within the scope of this thesis, the process of making an application to the relevant insurance institution or the Assurance Account within the scope of the obligations that third parties who have suffered damages as a result of disputes arising from traffic accidents must fulfil before applying to arbitration has been evaluated in detail. By considering the controversial issues encountered during the applications made by the insured to the Insurance Arbitration Commission, especially with the claim for bodily injury compensation, the suspension of execution process against arbitration awards, and the ordinary and extraordinary legal remedies within the framework of the relevant laws, national and international articles, arbitration and Supreme Court decisions, it is aimed to provide legal predictability about the issues that cause hesitation in arbitration proceedings.

Keywords: Insurance Arbitration Commission, Compulsory Financial Liability Insurance, arbitration, insurance, bodily injury.

ÖNSÖZ

Bu çalışma, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı kapsamında saygıdeğer hocam Doç. Dr. Hacı KARA danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Yol göstericiliği ve kıymetli görüşleri için saygıdeğer hocam Sayın Doç. Dr. Hacı KARA'ya teşekkür ederim. Yüksek lisans tez jürisinde yer almayı kabul ederek yorumlarıyla tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ekrem SOLAK ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Fatih YURTBAŞI'na teşekkür ederim.

Varlığından destek aldığım babam Vedat KARAOTMARLI, annem Aydan KARAOTMARLI, her zaman yanımda olan teyzem Vildan AKSU, kardeşlerim Gökçe KARAOTMARLI GÜVEN, Emine KARAOTMARLI ve Serdar GÜVEN'e, ya teşekkür ederim.

Ayrıca, yüksek lisans tez dönemimde bana destek olan arkadaşlarım Av. Elif CELİLİ ve Eda GÜNEY BALCI'ya da teşekkür ederim.

Tuğçe Karaotmarlı
İstanbul, 2023.

İÇİNDEKİLER

BEYANLAR	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM I.....	3
SİGORTA TAHKİMİ.....	3
1.1. Alternatif Çözüm Yöntemleri Bağlamında Sigorta Tahkimine Kavramsal Bakış.....	3
1.1.1. Genel Olarak Alternatif Çözüm Yöntemleri	3
1.1.1.1. Tahkim	5
1.1.1.1.1. Tahkim Türleri	6
1.1.1.1.1.1. Dış (Uluslararası) Tahkim.....	6
1.1.1.1.1.1.1. Dış (Uluslararası) Tahkimde Yabancılık Unsuru.....	6
1.1.1.1.1.1.2. Dış (Uluslararası) Tahkim.....	7
1.1.1.1.1.2. Ulusal (İç) Tahkim	8
1.1.1.1.1.2.1. İsteğe Bağlı (İhtiyari) Tahkim.....	9
1.1.1.1.1.2.2. Mecburi (Zorunlu) Tahkim	9
1.1.1.1.1.3. Ad hoc (Geçici) Tahkim	10
1.1.1.1.1.4. Kurumsal Tahkim	10
1.1.1.1.1.5. Tek Kademeli Tahkim.....	11
1.1.1.1.1.6. İki Kademeli Tahkim	11
1.1.1.1.2. Sigorta Tahkimi.....	11
1.2.Tahkime Elverişlilik.....	12
1.2.1. Genel Olarak	12
1.2.2. Sigorta Uyuşmazlıkları Kapsamında Tahkime Elverişlilik.....	14
1.2.2.1. Genel Olarak	14
1.2.3. Sigorta Uyuşmazlıklarında Tahkime Elverişliliğin Değerlendirilmesi....	16
1.2.3.1. Genel Olarak	16
1.2.3.2. ZMMS’den Doğan Uyuşmazlıklar Kapsamında Tahkime Elverişlilik	18
1.2.3.1.1. Genel Olarak	18
1.2.3.1.2. ZMMS’nin Karşıladığı Teminatlar	19
1.2.3.1.2.1.Sürekli Sakatlık Teminatı.....	20

1.2.3.1.2.2. Destekten Yoksun Kalma (Ölüm) Teminatı	20
1.2.3.1.2.3. Sağlık Giderleri Teminatı.....	20
1.2.1.2.3. ZMMS'si Bulunmayan Araçların Sebebiyet Olduğu Zararlardan Doğan Sorumluluk	21
1.2.3.1.3.1. Güvence Hesabı	21
BÖLÜM II	22
SİGORTA SÖZLEŞMESİ	22
2.1. Sigorta Sözleşmesi	22
2.1.1. Genel Olarak	22
2.1.2. Rizikonun Gerçekleşmesinden Sonra Sigortalının Bildirim Yükümlülüğü	22
2.2. İlgili Sigorta Kuruluşuna Zarar Gören Tarafından Doğrudan Başvuru Yapılması	25
2.2.1. Sorumluluk Sigortalarında Türk Ticaret Kanunu Madde 1478 Hükmü Uyarınca Doğrudan Dava Hakkı.....	25
2.2.2. KTK Madde 97 Hükmü Uyarınca Doğrudan Doğruya Talep ve Dava Hakkı.....	27
2.2.2.1. Başvuru Kapsamında İbra Edilmesi Gereken Belgeler	29
2.2.2.2. Yazılı Bildirim Sonrasında İlgili Sigorta Kuruluşunca Gerçekleştirilen İşlemler	32
2.2.2.2.1. Hasar Aşamasında Ödeme Yapılmaması Durumu.....	33
2.2.2.2.1.1. Hasar Aşamasında İlgili Sigorta Kuruluşunun İbra Edilmesi	34
2.2.2.2.2. Hasar Aşamasında Ödeme Yapılması Durumu.....	35
2.3. Sigorta Tahkim Komisyonu'na Başvuru Yapılması	36
2.3.1. Genel Olarak	36
2.3.2. Sigorta Tahkim Komisyonu Nezdinde Davanın Açıldığı An	39
2.3.3. Sigorta Tahkim Komisyonu'na Başvuru Yapılması Akabinde Ön İnceleme Aşaması	40
2.3.4. Dosyanın Hakem/ Hakem Heyetine Tevdi Edilmesi	43
BÖLÜM III.....	47
UYUŞMAZLIĞIN ÇÖZÜMÜ	47
3.1. İddia Ve Savunmanın Genişletilmesi.....	47
3.1.1. Genel Olarak	47
3.1.2. Zamanaşımı Def'i.....	47
3.1.3. Evrak Üzerinden İnceleme Yapılması	48
3.2. Sigorta Tahkiminde Yargılama Sırasında Karşılaşılan Tartışmalı Noktalar...	49
3.2.1. Maluliyet Raporları Hususunda Karşılaşılan Tartışmalı Hususlar	50

3.2.1.1. Maluliyet Raporuna Esas Alınması Gereken Yönetmelik Hükümlerinin Tespiti	50
3.2.1.1.1. Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Hükümleri Uyarınca Maluliyet Raporunun Alınması.....	52
3.2.1.1.2. Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Hükümleri Uyarınca Maluliyet Raporunun Alınması.....	53
3.2.2. Tam Kusurlu İşletenin Desteğinden Yoksun Kalan Mirasçılarının Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Talebi	54
3.2.3. Kusur Raporları Arasında Çelişki Bulunması.....	57
3.2.4. Maluliyet Raporuyla Medikal Rapor Arasında Çelişki Bulunması	59
3.2.5. Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Göre Alt Ekstremitede Oluşan Arazlarda İyileşme Süresi.....	59
3.2.6. Tazminat Hesabına Esas Alınması Gereken Gelir	60
3.2.6.1. Genel Olarak	60
3.2.6.2. Bilinen Dönemde Başvuranın İşten Ayrılmış Olduğunun Anlaşılması Durumu	61
3.2.7. Yaşam Tablosu.....	62
3.2.8. Teknik Faiz.....	63
3.2.9. MÖHUK 48/1. Madde Hükmü Uyarınca Yabancı Kişilerin Teminat Gösterme Zorunluluğu	65
3.2.10. Faiz.....	68
3.2.10.1. Temerrüde Düşülen An	68
3.2.10.2. Uyuşmazlığa Uygulanması Gereken Faiz Türü	70
3.2.11. Vekalet Ücreti	71
BÖLÜM IV	74
OLAĞAN KANUN YOLLARI.....	74
4.1. Olağan Kanun Yolları	74
4.1.1. İtiraz	74
4.1.1.1. Başvuru Usulü.....	75
4.1.1.2. İtiraz Üzerine İcranın Durdurulması	78
4.1.2. Temyiz.....	78
4.1.2.1. İptal Davası	83
4.1.2.2. Temyiz Kanun Yolunda İcranın Durdurulması.....	84
4.1.3. Olağan Kanun Yollarında Karşılaşılan Bazı Tartışmalı Hususlar	87
4.1.3.1. Kötüniyetli İslah veya İslah Süresinin Kaçırılması Halinde İtiraz ve Temyiz Kanun Yoluna Başvurulması Durumunda Kesinlik Sınırının Tespiti	87
4.1.3.2. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Yapılmış Olması Durumu	88
4.1.3.3. Bozma Kararına Karşı Direnme.....	89

4.2. Olağanüstü Kanun Yolu	90
4.2.1. Yargılamanın İadesi	90
SONUÇ.....	91
KAYNAKÇA	94

KISALTMALAR

AAÜT	: Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi
AAÜTDYT	: Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife
AIHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
ATK	: Adli Tıp Kurumu
ATKİİBDHK	: Adli Tıp Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
ATM	: Asliye Ticaret Mahkemesi
Av.K.	: Avukatlık Kanunu
AYM	: Anayasa Mahkemesi
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
Bkz./bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CBK	: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
ÇÖZGER	: Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik
D. İş	: Değişik İş
E.	: Esas
ETY	: Elektronik Tebligat Yönetmeliği
HUAK	: Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
ISTAC	: İstanbul Tahkim Merkezi
i.	: İtiraz
İHK	: İtiraz Hakem Heyeti Kararı
İHM	: İcra Hukuk Mahkemesi
İİK	: İcra ve İflas Kanunu
İİKİBKDYDK	: İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
İMMS	: Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Mesuliyet Sigortası
İTOTAM	: İstanbul Ticaret Odası Tahkim Mahkemesi
K.	: Karar

KAKSGŞ	: Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartları
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KTk	: Karayolları Trafik Kanunu
md.	: Madde
MTK	: Milletlerarası Tahkim Kanunu
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
SBM	: Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi
SK	: Sigortacılık Kanunu
STİY	: Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik
STİYDYDY	: Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
STK	: Sigorta Tahkim Komisyonu
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UHK	: Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı
UNCITRAL	: United Nations Commission on International Trade Law
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
ZMMS	: Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası
ZMMSGŞ	: Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları
ZMMSGŞDYİGŞ	: Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Şartlar

GİRİŞ

Trafik kazaları her yıl bir önceki yıla göre artmaktadır. Bu durum, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yayınladığı veriler ile sabittir. Zira, 2021 yılında meydana gelen maddi ve bedeni zararlı kaza sayısı 998.390 iken 2020 yılında 833.533 olarak saptanmıştır.¹ Trafik kazalarına ilişkin sayının artmasında trafiğe kaydı yapılan araç sayısının artmasının yadsınamaz bir payı bulunmaktadır.² Hal böyle iken, motorlu aracın işletilmesi sebebiyle verilebilecek zararların gitgide artacağı öngörülerek mağdurların uğrayacağı zararların teminat altına alınması amacıyla kanuni düzenleme yapılmıştır. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun (KTK)³ 85. madde hükmünde motorlu aracın işletilmesi sebebiyle verilen zararlardan⁴ doğan tehlike esasına dayanan kusursuz sorumluluk düzenlenmiştir.

2918 sayılı KTK'nın 97.⁵ madde hükmü uyarınca, mağdurlar trafik kazalarından kaynaklı ihtilaflar nedeni ile zorunlu trafik sigortasına dayanarak maddi veya bedeni tazminat talebi ile devlet mahkemelerine başvurabilecekleri gibi 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun (SK) 30.⁶ madde hükmünde usul ve esasları düzenlenen tahkim yoluna da başvurabilmektedirler. İşbu ihtilafların çözümü için Sigorta Tahkim Komisyonu'na (STK) yapılan başvuruların sayısı azımsanamayacak derecede fazladır. Zira, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu kapsamında alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak tahkime yer verilmesi ile devlet mahkemelerinin iş yükünün azaltılması ve daha kısa sürede yargılama yapılarak sigortacılık alanında uzman kişiler tarafından ihtilafların çözümlenmesi amaçlanmıştır. Kaldı ki, tahkimde alınan harç oranının devlet mahkemelerine başvuruda alınan dava harç oranına göre az olması sigorta tahkimine yapılan başvuru sayısının fazla olmasında etkili olmuştur.⁷

¹Türkiye İstatistik Kurulu (TÜİK), (12 Ekim 2022).

²Türkiye İstatistik Kurulu (TÜİK), Motorlu Kara Taşıtları İstatistikleri (12 Ekim 2022).

³ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.85.

⁴ KTK md.85/1 hükmü kapsamında zarar olarak, sadece motorlu aracın “Bir kimsenin ölmesi veya yaralanmasına sebep olmasından doğan maddi zararlarla bir mala verilen zararlardan doğan sorumluluk” düzenlenmiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) genel hükümlerine dayanılarak talep edilmesi mümkün olan zararlar KTK md.89/2 hükmünde düzenlenmiştir. Detaylı bilgi için bkz; M. Kemal Oğuzman- M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, (İstanbul; Vedat Kitapçılık, 2022), 199,200.

⁵ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.97.

⁶ Sigortacılık Kanunu (SK), *Resmî Gazete* 26552 (14 Haziran 2007), Kanun No. 5684, md.30.

⁷ M. Aymelek Erdemir, *Sigorta Hukuku Uyuşmazlıklarında Tahkim*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017), 37-39.

Bu çalışma kapsamında, Türkiye’de meydana gelen trafik kazaları sonucunda mağdurların Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası’na dayanarak bedeni tazminat istemi ile Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası’nı tanzim eden sigorta şirketi veya aracın zorunlu trafik sigortasının bulunmaması halinde Güvence Hesabı ile STK’ya yaptıkları başvurular ve mağdurların uğramış oldukları zararın tazmin edilmesi hususu incelenecektir.

Tezin birinci bölümde, sigorta tahkimi, STK, sigortalı aracın Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası’nın bulunmaması durumu kapsamında Güvence Hesabı, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası ve işbu sigorta kapsamında bulunan bedeni tazminatlar açıklanacaktır.

İkinci bölümde, sigorta şirketine yapılan başvurular ve Sigorta Tahkim Komisyonu’na yapılan başvurular esas olarak ele alınacaktır. Sigorta şirketine yapılan başvurular bağlamında, rizikonun gerçekleşmesi akabinde sigorta şirketine yapılan bildirim, bildirim şekli, sigorta şirketinin inceleme yapma süreci ile yapılan incelemeler neticesinde tazminat ödenip/ ödenmemesi durumları ele alınacaktır. STK’ya yapılan başvuru çerçevesinde ise, STK’ya başvuru yapılması için gerekli şartlar açıklanarak ön inceleme aşaması ve ön inceleme aşaması sonucunda verilen kabul veya red kararları tahkim kararları çerçevesinde irdelenecektir.

Üçüncü bölümde, mağdurların zararının tazmin edilmesi, tahkim yargılaması sırasında ortaya çıkan güncel ihtilaflar, ilgili kanunlar, ulusal ve uluslararası düzeyde yazılmış makaleler tahkim ve Yargıtay kararları kapsamında ele alınacaktır.

Son bölümde ise, hakem kararlarına karşı kanun yolları kapsamında itiraz ve temyiz incelenecektir.

BÖLÜM I

SİGORTA TAHKİMİ

1.1. Alternatif Çözüm Yöntemleri Bağlamında Sigorta Tahkimine Kavramsal Bakış

1.1.1. Genel Olarak Alternatif Çözüm Yöntemleri

Anayasa'nın 9. madde⁸ hükmü uyarınca yargı yetkisi mahkemeler tarafından kullanılmaktadır. İhtilafların çıkması akabinde taraflarca başvurulmuş ilk ve asıl yolun mahkemeler olması, doktrinde yargısal veya geleneksel usul olarak adlandırılmaktadır.⁹ Sosyal ve ekonomik ilişkilerin artması neticesinde ihtilaf sayılarının artmış olması, geleneksel usule dayanılarak gerçekleştirilen yargılama sürecinin uzamasına sebep olmuştur.¹⁰ Bu durumun makul sürede yargılanma hakkı ile bağdaşmadığı açıktır.

Tarihsel süreç incelendiğinde alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin¹¹¹² yargı masraflarının fazla olması, devlet mahkemelerindeki şekilcilik gibi sebeplere çözüm olmak üzere öncelikle Amerika Birleşik Devletleri akabinde Birleşik Krallık'ta ortaya çıktığı görülmektedir.¹³ Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri ile ihtilafların kısa sürede ve daha ucuza çözülmesi amaçlanmaktadır.¹⁴

Doktrinde alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin çeşitli şekillerde tanımlandığı görülmektedir:

⁸ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Anayasa), *Resmî Gazete* 17844 (20 Ekim1982), Kanun No. 2709, md.9.

⁹ Serhat Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Tahkim* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2011, 55; İbrahim Özbay, "Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10/3, (2006),459; Hakan Pekcanitez, vd., *Medeni Usul Hukuku*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 668.

¹⁰ Şaban Kayıhan, Özcan Günergök, *Sigorta Hukuku Dersleri* (İstanbul: Umutepe Yayın, 2021), 272.

¹¹ Doktrinde alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, "Devlet mahkemelerindeki yargılama dışında kalan ve bu yargılamaya alternatif teşkil eden her tip uyuşmazlık çözüm yöntemi" tanımlanmaktadır. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 7.

¹² Anglo Sakson hukuk sisteminde genellikle "Alternative Dispute Resolution" (ADR) olarak adlandırılmaktadır. Doktrinde, "uygun uyuşmazlık çözümü" (appropriate dispute resolution) ve "dostane uyuşmazlık çözümü" (amicable dispute resolution) olarak da isimlendirildiği belirtilmiştir. Detaylı bilgi için bkz. Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 6,7. "Dostane bir biçimde uyuşmazlık çözümleri" şeklinde isimlendirilmesinin daha doğru olduğu ve karşıt görüş hakkındaki detaylı tartışmalar için bkz. Mustafa Özgen, *Sigorta Hukukunda Arabuluculuk ve Tahkim*, (Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2022), 4, 5.

¹³ Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 5,6.

¹⁴ Şaban Kayıhan- Atakan Adem Selanik, *Sigorta Hukukunda Alternatif Çözüm Yolları ve Tahkim Usulü* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 39, 40.

KONURALP'e göre alternatif uyuşmazlık çözümü; *“Tarafların, aralarında beliren uyuşmazlığın çözümü amacıyla devlet yargısının olumsuz yönlerine maruz kalmamak için çoğu zaman iradi olmakla birlikte bazı durumlarda zorunlu olarak başvurduğu, devlet yargısına ikame etmeyip onu tamamlayan, tarafların uyuşmazlık sürecine katılımını sağlayan, tarafları etkin fakat kural olarak bağlayıcı olmayan bir çözüme ulaştıran, yargılama süreci dışında ya da yargılama süreci içinde başvurulabilen ve hukuk düzenince kabul görebilecek her türlü yöntemdir.”*¹⁵

TARIVER, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini şu şekilde tanımlamıştır; *“Tarafsız ve objektif konumda bulunan üçüncü bir kişinin, aralarında uyuşmazlık bulunan tarafları, ortaklaşa bir çözüme ulaşmaları için bir araya getirerek iletişim kurmalarını ve bu suretle sorunlarının çözümünü kendilerinin bulmalarını sağlamasını yahut onlara somut olayın koşullarına ve özelliklerine uygun olarak, üzerinde mutabakata varabilecekleri optimal çözüm önerileri üretip sunmak suretiyle, uyuşmazlığın halli bağlamında destek vermesini öngören ve Devlet mahkemelerinde cereyan eden yargılamaya nazaran seçimlik bir yol olarak işlerlik kazanan ve tümüyle gönüllülük esası üzerine bina edilmiş olan uyuşmazlık çözüm yolları bütünüdür.”*¹⁶

Türk hukukunda alternatif çözüm yöntemi olarak tahkim ve uzlaşmaya sıklıkla başvurulmaktadır.¹⁷ Çalışmamız kapsamında alternatif çözüm yöntemleri kapsamında tahkim esaslı olarak ele alınacaktır. Çalışmamızın kapsam ve sınırı dikkate alındığında arabuluculuk ve uzlaşma kavramları genel olarak açıklanacaktır.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun (HUAK) 2/1. madde¹⁸ hükmünde arabuluculuk şu şekilde tanımlanmıştır; *“Sistemik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretilmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi”*

¹⁵ Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 9.

¹⁶ Süha Tanrıver, “Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk”, *TBB Dergisi*, 64, (2006), 151.

¹⁷ Kayıhan- Günergök, *Sigorta Hukuku Dersleri*, 273; Kayıhan- Selanik, *Sigorta Hukukunda Alternatif Çözüm Yolları ve Tahkim Usulü*, 40.

¹⁸ Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu (HUAK), *Resmî Gazete* 28331 (22 Haziran 2012), Kanun No. 6325, md.2/1.

5721 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'nın 253. madde¹⁹ hükmünde uzlaştırma düzenlenmiştir. Kural olarak soruşturulması ve kovuşturulması şikayete tabi olan suçlar ile şikayete tabi olmamasına karşın uzlaştırma yoluna gidilebileceğine dair kanunda açık hüküm bulunan hallerde uzlaştırma yoluna gidilmektedir. Suçun uzlaşmaya tabi olması ve kamu davasının açılması için yeterli şüphenin bulunması halinde, dosya uzlaştırma bürosuna gönderilmektedir. Uzlaştırmacı mağdur veya suçtan zarar görene uzlaşma teklifinde bulunmaktadır. Üç gün içinde teklife yönelik kararın açıklanmaması halinde, teklif reddedilmiş olmaktadır.

Doktrinde uzlaştırma, *“Taraflar arasında ortaya çıkan uyuşmazlığın, tarafsız bir üçüncü kişinin çözüm sürecine etkin olarak katılımıyla sona erdirildiği bir alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemidir.”*²⁰ şeklinde tanımlanmıştır.

1.1.1.1. Tahkim

Kara, tahkimi şu şekilde tarif etmektedir; *“Bir hak üzerinde uyuşmazlığa düşen iki tarafın, anlaşarak, bu uyuşmazlığın çözümünü özel kişilere bırakmalarına ve uyuşmazlığın bu özel kişiler tarafından incelenip karara bağlanmasına tahkim denir.”*²¹

Konuralp'e göre tahkim, *“Kanunun münhasıran mahkemeleri yetkili kılmadığı konularda taraflar arasında ortaya çıkmış veya ileride ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların, bir sözleşme veya kanun hükmü uyarınca devlet yargısına başvurulmadan; taraflarca, mahkemece, bunların yetkilendirdiği bir kurumca veya kanun tarafından doğrudan seçilmiş tarafsız üçüncü kişiler aracılığıyla çözümlenmesi şeklinde tanımlanabilir.”*²²

Pekcanitez, Atalay ve Özkes tarafından tahkim, *“Tarafların aralarındaki mevcut veya muhtemel bir uyuşmazlığın hakemlerce çözümlenmesi için yaptıkları anlaşmadır.”*²³ şeklinde tanımlanmıştır.

¹⁹ Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK), *Resmî Gazete* 25673 (17 Aralık 2004), Kanun No. 5271, md.253-255.

²⁰ Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 35.

²¹ Hacı Kara, *Sigorta Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 482.

²² Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 128.

²³ Pekcanitez, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 648.

1.1.1.1.1. Tahkim Türleri

Doktrinde²⁴ tahkim türleri çeşitli şekillerde tasnif edilmektedir. Bu tez kapsamında tahkim türleri milli ve uluslararası tahkim, mecburi ve isteğe bağlı tahkim, geçici (ad-hoc) ve kurumsal tahkim, tek kademeli ve iki kademeli tahkim olarak incelenmiştir.

1.1.1.1.1.1. Dış (Uluslararası) Tahkim

1.1.1.1.1.1.1. Dış (Uluslararası) Tahkimde Yabancılık Unsuru

Yabancı hakem kararına ilişkin mevzuatta yapılmış tanım bulunmamaktadır. Hakem kararlarının yabancı nitelikte olup olmadığının tespiti için tarafların ve hakemlerin tabiiyeti, uyuşmazlığa uygulanan hukuk, kararın verildiği yer gibi birtakım kriterler bulunmaktadır. 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK)²⁵'nin 2. madde hükmü uyarınca yabancılık unsuru belirlenmiştir. Bu hükme göre, *“1.Tahkim anlaşmasının taraflarının yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin ya da işyerlerinin ayrı devletlerde bulunması. 2. Tarafların yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin ya da işyerlerinin; a) Tahkim anlaşmasında belirtilen veya bu anlaşmaya dayanarak tespit edilen hâllerde tahkim yerinden, b) Asıl sözleşmeden doğan yükümlülüklerin önemli bir bölümünün ifa edileceği yerden veya uyuşmazlık konusunun en çok bağlantılı olduğu yerden başka bir devlette bulunması.”* hallerinden birinin varlığı halinde tahkim, milletlerarası nitelik kazanmaktadır.

5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK)²⁶'un 62. madde hükmünde yer alan *“tahkim sözleşmesi veya şartının taraflarca tabi kılındığı kanuna, bu konuda anlaşma yoksa, hakem hükmünün verildiği ülke hukukuna göre”* ifadesi uyarınca Türk hukukunda mevcut olması halinde taraflarca kararlaştırılan ülke hukukuna, taraflarca hangi ülke hukukunun

²⁴ Konuralp tarafından mecburi-ihiyari, ad hoc- kurumsal, tek kademeli- iki kademeli, iki taraflı- çok taraflı, milli- milletlerarası olmak üzere yapılan tasnif hakkında bkz. Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 136; Taraf iradelerine göre ihtiyari ve mecburi tahkim, yabancılık unsuru içermesine göre milli ve milletlerarası tahkim, tahkim organizasyonuna göre ad hoc ve kurumsal tahkim, hakem kararına karşı gidilebilecek yola göre tek kademeli ve iki kademeli olmak üzere de yapılmış tasnif hakkında detaylı bilgi için bkz. Yusuf Enes Beggi, *Sigorta Hukukundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sigorta Tahkim Komisyonu Nezdinde Çözümlemesi*, (Ankara: Platon Hukuk Yayıncılık , 2023), 11.

²⁵ Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK), *Resmî Gazete* 24453 (05 Temmuz 2001), Kanun No. 4686, md.2.

²⁶ Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK), *Resmî Gazete* 26728 (12 Aralık 2007), Kanun No. 5718, md.62.

uygulanacağına kararlaştırılmamış olması halinde, hakem kararının verildiği ülke hukukuna göre hakem kararının yabancı nitelik taşıyıp taşımadığı saptanmaktadır.

10.06.1958 tarihinde Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkında New York Sözleşmesi'nde benimsenen uyuşmazlığa uygulanan hukuk ve kararın verildiği ülke prensibinin 5718 sayılı Kanun'da da benimsendiği görülmektedir.²⁷

1.1.1.1.1.2. Dış (Uluslararası) Tahkim

Uluslararası tahkim doktrinde; *“yabancılık unsuru taşıyan ve hakemler marifetiyle ihtilafların çözümünü içeren tüm ihtilaf çözme tekniklerini ifade etmek üzere kullanılan üst kavramdır.”*²⁸ şeklinde tarif edilmiştir.

Tahkimin belli bir ülkede belli bir hukuk düzenine tabi olarak yürütülmesi gerektiği gerekçe gösterilerek uluslararası ticari tahkimin bulunmadığı yönünde doktrinde görüşler bulunmaktadır. Bu görüşe karşıt görüş ise, tarafların irade serbestisi prensibi uyarınca, tahkim yerinin usul hukuku kuralları dışında usul hukuku kuralları seçerek veya tahkim kurumunun kurallarını uygulamak suretiyle tahkim yerinin usul hukuku kurallarını uygulamaktan kaçınabilme imkanlarının bulunduğunu gerekçe göstererek uluslararası ticari tahkimin varlığını savunmaktadır.²⁹

Uluslararası tahkim, uluslararası anlaşmalar neticesinde kurulan kurumlar, uluslararası anlaşmalarla bizatihi kurulan kurumlar, ülke devletleri veya sektör üyeleri tarafından kurulan milli hukuk kapsamında kurulan kurumlar tarafından gerçekleştirilebileceği gibi sözleşen tarafların oluşturdukları veya atıfta bulundukları kurallar kapsamında da yürütülmektedir.³⁰

MTK'nın 1. madde³¹ hükmünde; *“Bu kanun, yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya bu Kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.”* şeklinde

²⁷ Tahkim şartına ilişkin ilk yapılan düzenlemeyi 1923 yılında Cenevre Protokolü oluşturmaktadır. 26.09.1927 tarihinde hakem kararlarının tenfizine ilişkin Cenevre'de sözleşme akdedilmiş, daha sonra bu sözleşme yerine New York Sözleşmesi ikame edilmiştir. Ayrıca, Türkiye'nin 1991 yılında onayladığı Avrupa devletleri arasında akdedilen 21.04.1961 tarihli Milletlerarası Ticari Hakemlik Hakkında Avrupa Sözleşmesi, Türkiye'nin taraf olduğu mevzuatı oluşturmaktadır. Konu hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Aysel Çelikel- Bahattin Bahadır Erdem, *Milletlerarası Özel Hukuk*, (İstanbul: Beta Basım Yayın, 2021), 780.

²⁸ Cemal Şanlı, vd., *“Milletlerarası Özel Hukuk”*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2023), 588.

²⁹ Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*,

³⁰ Şanlı, vd., *“Milletlerarası Özel Hukuk”*, 588, 589.

³¹ Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK), *Resmî Gazete* 24453 (05 Temmuz 2001), Kanun No. 4686, md.1.

düzenlendiği üzere Türk hukuku bakımında uluslararası tahkim kararından söz edebilmek için ihtilafa konu uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıması ve tahkim yerinin Türkiye olarak kararlaştırılmış olması ya da 4686 sayılı MTK hükümlerinin uyuşmazlığa uygulanmak üzere belirlenmiş olması gerekmektedir.³² Yabancılık unsurunun tespitine ilişkin ise, MTK'nın 2. madde³³ hükmünde düzenleme bulunmaktadır.

4686 sayılı MTK, UNCITRAL Model Kanunu dikkate alınarak hazırlanmıştır.³⁴ 4686 sayılı MTK ile 6100 sayılı HMK'da yer alan tahkime ilişkin hukuki düzenlemelerin benzer olduğu doktrinde belirtilmiştir.³⁵

Tarafların, akdettikleri sözleşmeden doğmuş veya ileride doğması muhtemel olan uyuşmazlıkların tahkim nezdinde çözülmesi için tahkim sözleşmesi akdetmeleri veya akdettikleri sözleşmeye tahkim şartı eklemeleri gerekmektedir. Aksi halde, uyuşmazlığın tahkim nezdinde çözülmesi mümkün olmayacaktır.³⁶

1.1.1.1.2. Ulusal (İç) Tahkim

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)³⁷'nin 407. madde hükmünde şu şekilde düzenlenmiştir; *“Bu Kısımda yer alan hükümler, 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun tanımladığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.”* Kanun hükmünden de anlaşılabacağı üzere, iç tahkimden bahsedebilmek için tahkim yerinin Türkiye olması ve uyuşmazlığın MTK anlamında yabancılık unsuru içermemesi gerekmektedir.³⁸

Türk hukukunda iç tahkime ilişkin düzenleme 6100 sayılı HMK'nın 407 ile 444. madde hükümlerinde düzenlenmiştir. Kural olarak HMK'nın 407 ile 444. madde hükümlerinde düzenlenen hususlarda, HMK'nın diğer bölümlerinde düzenlenen hükümler uygulanmamaktadır.

³² Çelikel- Erdem, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 786.

³³ MTK, md2.

³⁴ Çelikel- Erdem, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 790; Ş Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 53; Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 13.

³⁵ Baki Kuru, vd., *Medeni Usul Hukuku*, (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2014), 779.

³⁶ Şanlı, vd., *“Milletlerarası Özel Hukuk”*, 587.

³⁷ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.407.

³⁸ Şanlı, vd., *“Milletlerarası Özel Hukuk”*, 618; Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 13, 14; Ceren Zeynep Karaca, *Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasından Doğan Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü* (Ankara: Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022), 68.

İç tahkim kendi arasında mecburi ve isteğe bağlı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1.1.1.1.2.1. İsteğe Bağlı (İhtiyari) Tahkim

Uyuşmazlığın mahkemelerde çözümlenmesi yerine tarafların isteği üzerine tahkim nezdinde çözümlenmesidir.³⁹ İsteğe bağlı tahkimi mecburi tahkimden ayıran en temel kıstas, tarafların yasa gereği zorunlu tutulmaksızın salt kendi istekleri üzerine uyuşmazlığın tahkimde çözümlenmesidir.⁴⁰

6100 sayılı HMK'nın 407 ile 444. madde hükümleri uygulama alanı bulmaktadır. HMK'nın 412. madde hükmü uyarınca, hukuki ilişkiden doğmuş veya ileride doğması muhtemel uyuşmazlıkların tamamı veya bir kısmının isteğe bağlı tahkim nezdinde çözümlenebilmesi için yazılı şekilde tahkim sözleşmesinin yapılması veya sözleşmeye tahkim şartının eklenmesi gerekmektedir. Yazılı şekil, geçerlilik şartıdır.

1.1.1.1.2.2. Mecburi (Zorunlu) Tahkim

Taraflar arasında tahkim sözleşmesi bulunmamasına karşın, salt sıfatları nedeni ile mahkemeye başvuru yapmaksızın uyuşmazlığın tahkim nezdinde çözümlenmesi zorunlu tutulmaktadır.⁴¹ Diğer bir deyişle, kanunen tahkim nezdinde uyuşmazlığın çözümlenmesinin zorunlu tutulduğu istisnai bir tahkim türüdür. Mecburi tahkimde uyuşmazlığa uygulanacak mevzuat hükümlerinin düzenlenmemiş olduğu hallerde 6100 sayılı HMK'nın ilgili hükümleri uygulama alanı bulmaktadır.⁴²

Mecburi tahkim nezdinde uyuşmazlığın çözülmesi gerektiği kanunen düzenlenmiş olmasına karşın, mahkemede dava açılmış ve tahkim itirazında bulunulmamış olsa dahi mahkemenin re'sen görevsizlik kararı vermesi gerektiği doktrinde belirtilmiştir.⁴³ Ayrıca, uyuşmazlığın mecburi tahkimde çözümlenmesi gerekmesine karşın tarafların aralarında anlaşarak ihtiyari tahkim nezdinde uyuşmazlığın çözümlenmesini sağlama imkanları bulunmamaktadır.⁴⁴

³⁹ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 55, 56; Baki Kuru, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 780; Mehmet Tuğberk Dekak, *Sigorta Tahkiminde Yargılama Usulü* (Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019), 26, 27 Karaca, *Tahkim Yoluyla Çözümü*, 65, 66; Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 138.

⁴⁰ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 11.

⁴¹ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 54, 55; Dekak, *Sigorta Tahkiminde Yargılama Usulü*, 27; Karaca, *Tahkim Yoluyla Çözümü*, 78.

⁴² Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 12; Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 136, 137.

⁴³ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 150, 151.

⁴⁴ Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 136.

Mevzuatımızda mecburi iç tahkimin düzenlendiği yerlere örnek olarak; 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname m.13(II), 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6. madde hükmü, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 49/4. madde hükmü, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 68/1. madde hükmü, 3533 sayılı Umumi Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve Belediyelerde Sermayesinin Tamamı Devlete veya Belediye veya Hususi İdarelere Ait Daire ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Tahkim Yolu İle Halli Hakkında Kanun gösterilebilir.⁴⁵

1.1.1.1.3. Ad hoc (Geçici) Tahkim

Ad hoc (Geçici) Tahkim, uyuşmazlığa uygulanacak hukukun, uyuşmazlığın çözümleneceği yerin ve uyuşmazlığı çözümleyecek hakemlerin taraflarca seçildiği tahkim türüdür.⁴⁶ 6100 sayılı HMK'nın 424. madde hükmünde; *“Taraflar, hakem veya hakem kurulunun uygulayacağı yargılama usulüne ilişkin kuralları, bu Kısımın emredici hükümleri saklı kalmak kaydıyla, serbestçe kararlaştırabilir ya da tahkim kurallarına yollama yaparak belirleyebilirler. Taraflar arasında böyle bir sözleşme yoksa hakem veya hakem kurulu, tahkim yargılamasını, bu Kısımın hükümlerini gözeterek uygun bulduğu bir şekilde yürütür.”* düzenlemesi bulunmaktadır. Kanuni düzenleme uyarınca, kanunun emredici hükümleri hariç uyuşmazlığa uygulanacak kuralları tarafların serbestçe belirlenmesinde kanuni sakınca bulunmamaktadır.

1.1.1.1.4. Kurumsal Tahkim

Kurumsal Tahkim ise kurum tarafından önceden belirlenmiş olan detaylı kurallara uyulmak suretiyle kurum nezdinde uluslararası nitelik taşıyan doğmuş veya ileride doğması muhtemel uyuşmazlıkların çözümlenmesi için kurumsal tahkim tercih edilmektedir.⁴⁷ Kurumsal tahkimin tercih edilmesinde kuruma duyulan güven, sürece ilişkin öngörülebilirlik temel etkenleri teşkil etmektedir.⁴⁸

Milli olarak İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) ve İstanbul Ticaret Odası Tahkim Mahkemesi (İTOTAM); Uluslararası olarak Yatırım ve İhtilafların Halline Dair Uluslararası Merkez (ICSID), Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü Tahkim Mahkemesi

⁴⁵ Kuru, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 780, 781; Kara, *Sigorta Hukuku*, 482.

⁴⁶ Karaca, *Tahkim Yoluyla Çözümü*, 67, 68; Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 140.

⁴⁷ Şanlı, vd., *“Milletlerarası Özel Hukuk”*, 588,590; Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 56, 57; Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 15; Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 141.

⁴⁸ Karaca, *Tahkim Yoluyla Çözümü*, 66, 67.

(WIPO Arbitration Court), Milletlerarası Ticaret Odası Tahkim Mahkemesi (ICC Arbitration Court) ve eski adıyla İsviçre Odaları Tahkim Kurumu (Swiss Chambers' Arbitration Institute, SCAI), yeni adıyla İsviçre Tahkim Merkezi (Swiss Arbitration Center, SAC) gibi kurumlar, kurumsal tahkim merkezlerine örnek olarak gösterilebilir.

Ad hoc (Geçici) tahkim, Kurumsal tahkim ile kıyaslandığında tercih edilme sebeplerinden birisi olarak, organizatör kuruluşa ayrıca ödeme yapılmaması bağlamında daha ucuz olması gösterilebilecektir.⁴⁹

1.1.1.1.1.5. Tek Kademeli Tahkim

Tek kademeli tahkim neticesinde verilen karara karşı tahkim yargılaması kapsamında itiraz edilebilecek kanun yolu bulunmamaktadır. Verilen karara karşı iptal yoluna başvurulabileceği doktrinde belirtilmektedir.⁵⁰

1.1.1.1.1.6. İki Kademeli Tahkim

Tahkim yargılaması neticesinde verilen kararın kesin niteliğini haiz değildir. Tahkim kararına karşı tahkimin kendi içinde itiraz edilebilecek başvuru yolu bulunmaktadır.⁵¹ Tahkim kurulu tarafından verilen itiraz kararına karşı mevzuatta belirtilen şartları taşıması halinde yargı yoluna başvurulabilecektir.⁵²

1.1.1.1.2. Sigorta Tahkimi

Sigorta tahkimi, 5684 sayılı SK'nın 30. madde hükmü ve Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik (STİY) uyarınca düzenlenmiştir.

Zarar gören üçüncü kişinin, devlet mahkemeleri veya Tüketici Sorunları Hakem Heyeti nezdinde uyuşmazlığın çözülmesini istemesi halinde işbu mercilere başvurma imkânı bulunduğundan ihtiyari tahkim niteliğindedir. SK'nın 30/14. madde hükmünde, mahkemeye ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca Tüketici Sorunları Hakem Heyeti'ne intikal etmiş uyuşmazlıklar ile ilgili olarak STK'ya başvuru yapılamayacağı düzenlenmiştir. Ayrıca, uyuşmazlıklar STK

⁴⁹ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 15. Harç ve giderler bulunmamasına karşın hakem ücretleri ve duruşmanın yapılacağı yerin kiralanmasına ilişkin ücretler dikkate alındığında ad hoc tahkimde de yapılan masrafların az olmadığı hakkındaki görüş için bkz. Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 140.

⁵⁰ Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 143; Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 16.

⁵¹ Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 143; Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 16.

⁵² Konuralp, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, 143.

nezdinde çözümlendiğinden kurumsal tahkim niteliğini haiz olduğu da söylenebilecektir.⁵³

Sigortalı veya zarar gören 3. kişinin uyuşmazlığın sigorta tahkiminde çözülmesini istemesi halinde, ilgili sigorta kuruluşu ile tahkim sözleşmesi akdetmesine veya sözleşmesinde tahkim şartı bulunmasına gerek yoktur. Zorunlu sigortalar dışında ilgili sigorta şirketlerinin sigorta tahkimine üye olması yeterli kabul edilmektedir. Sigorta tahkiminde verilen kararlar bağlayıcı olduğu gibi icra edilebilir nitelik de taşımaktadırlar.

Sigorta tahkimi 6100 sayılı HMK’da düzenlenen tahkimden farklılık göstermektedir. Bu duruma örnek olarak hakemlerin taraflarca değil STK tarafından belirlenmesi, ilgili sigorta kuruluşları veya Güvence Hesabı ile başvuru arasında tahkim sözleşmesinin bulunmaması gösterilebilir.

1.2.Tahkime Elverişlilik

1.2.1. Genel Olarak

Taraflar irade serbestisi prensibi uyarınca kanun koyucunun belirlemiş olduğu sınırlar saklı kalmak kaydıyla uyuşmazlığın tahkim nezdinde alanında uzmanlaşmış hakemler tarafından çözümlenmesini tercih edebilirler. Bu noktada uyuşmazlığın tahkime elverişli olup olmadığı önem taşımaktadır.

Doktrinde tahkime elverişlilik⁵⁴; *“Uyuşmazlıkların çözümünü devlet yargısından tahkim yargısına taşımaya yönelik sözleşme özgürlüğünün tahkim yerinin kamu düzeni kurallarınca sınırlanmasıyla ilgili bir kavram.”* şeklinde tanımlanmıştır.⁵⁵

6100 sayılı HMK’nın 408. madde hükmü şu şekilde düzenlenmiştir; *“Taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir.”* 4686 sayılı MTK’nın 1. madde⁵⁶ hükmü şöyledir; *“Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya bu Kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya*

⁵³ Detaylı bilgi için bkz. Kara, *Sigorta Hukuku*, 484.

⁵⁴ HMK’nın *“Tahkime Elverişlilik”* başlıklı 408. madde hükmünün mefhumu muhalifinden tarafların iradesine tabi işlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olduğu anlaşılmaktadır.

⁵⁵ Hilmi Bolatoğlu, *Rekabet Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliği* (Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018), 107, 108.

⁵⁶ MTK, md1.

hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.” 6100 sayılı HMK ve 4686 sayılı MTK’nın tahkime ilişkin hükümleri incelendiğinde kanun koyucunun düalist⁵⁷ yaklaşımı benimsediği anlaşılmaktadır.

HMK’nın 408. madde⁵⁸ hükmü incelendiğinde tahkime elverişliliğin taraf yönünden (Sübjektif elverişlilik) ve konu yönünden (Objektif elverişlilik) olmak üzere iki kriter üzerinden değerlendirildiği görülmektedir. Ayrıca, çekişmeli yargıya tabi uyuşmazlıklar tahkime elverişlidir. Bu kapsamda çekişmesiz yargı işleri tahkime elverişli değildir.⁵⁹

Doktrinde, *“iki tarafın iradelerine tabi olmaya işler”* ifadesiyle tarafların sulh olamayacağı konuların kastedildiğini savunan görüş olduğu gibi kamu düzeninin kastedildiğini savunan görüş⁶⁰ de bulunmaktadır.⁶¹

6100 sayılı HMK’nın 439/2. madde⁶² hükmünde, tahkim kararlarının iptal sebepleri arasında kamu düzenine aykırılık sayılmıştır. İç hukukta objektif elverişlilik bağlamında kamu düzenine aykırılığın bulunup bulunmadığının tespiti gerekmektedir. Kamu düzenine ilişkin 6100 sayılı HMK’da tanım bulunmamaktadır. Hal böyle olunca, kamu düzeni kavramının tanımı ve sınırları doktrin ve yargı kararları çerçevesinde ortaya konmuştur.

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 10.02.2012 tarihli ve 2010/1 E., 2012/1 K. sayılı kararında kamu düzeni; *“Tarafların uymak zorunda oldukları, kamu hukukundan ve özel hukuktan doğan, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri kurallar”* şeklinde tanımlamıştır. İç hukuktaki kamu düzeninin sınırları ise şu şekilde çizilmiştir; *“Türk hukukunun temel değerlerine, Türk genel adap ve ahlak anlayışına, Türk kanunlarının dayandığı temel adalet anlayışına, Türk kanunlarının dayandığı genel siyasete, Anayasada yer alan temel hak ve özgürlüklere, milletlerarası alanda geçerli ortak prensip ve özel hukuka ait iyi niyet prensibine*

⁵⁷ Ulusal ve uluslararası hukuk kurallarının ayrı olduğu, uluslararası hukuk kurallarının kabul/onay mekanizması çerçevesinde ulusal hukuka uygulanabileceğini ifade ettiği yönünde detaylı bilgi için bkz. Bolatoğlu, *Tahkime Elverişliliği*, 107.

⁵⁸ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.408.

⁵⁹ Murat Atalı- İbrahim Ermenek, *Medeni Usul Hukuku*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 386.

⁶⁰ Detaylı bilgi için bkz. Mehmet Sarı, “Tahkime Elverişlilik”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 4/32, (Nisan 2009), 151, 152.

⁶¹ Oya Çakan, *Sigorta Tahkim Yargılaması ve Sigorta Uyuşmazlıklarında Tahkime Elverişliliğin Değerlendirilmesi*, (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2020), 63.

⁶² Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.439/2.

*dayanan kurallara, medeni toplulukların müştereken benimsedikleri ahlak ilkeleri ve adalet anlayışının ifadesi olan hukuk prensiplerine, toplumun medeniyet seviyesine, siyasi ve ekonomik rejimine, insan hak ve özgürlüklerine aykırılık.”*⁶³

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 30.09.2015 tarih ve 2013/13-1847 Esas, 2015/2020 Karar sayılı kararında kamu düzeni; *“İç hukukta kamu düzeni, Türk toplumunun temel yapısı ve temel çıkarlarını koruyan kuralların bütünüdür. Bu kurallar iç hukukta tarafların uymaları zorunlu olan gerek kanun gerekse özel hukuka ait kurallardan oluşur.”* şeklinde tanımlanmıştır.⁶⁴

Yukarıda izah edilmeye çalışıldığı üzere 6100 sayılı HMK kapsamında yargı kararlarında tahkime elverişlilik değerlendirmesi yapılırken objektif elverişlilik, sübjektif elverişlilik ve kamu düzeni kriterleri dikkate alınmaktadır.

1.2.2. Sigorta Uyuşmazlıkları Kapsamında Tahkime Elverişlilik

1.2.2.1. Genel Olarak

Doktrinde sigorta uyuşmazlıkları, *“sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişilerin, sigorta şirketleri ile sigorta sözleşmesinden kaynaklı olarak ortaya çıkan anlaşmazlıklar”*⁶⁵ şeklinde tanımlanmıştır. Sigorta uyuşmazlıkları en sade şekliyle, sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklar şeklinde tanımlanabilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu⁶⁶ (TTK)’nın 1401/1. madde⁶⁷ hükmünde sigorta sözleşmesi şu şekilde tanımlanmıştır; *“Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir.”* Sigorta sözleşmesi, her iki tarafa tam borç yükleyen, azami iyi niyet ilkesinin⁶⁸ geçerli olduğu

⁶³ Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2012/1 (10 Şubat 2012)

⁶⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2015/2020 (30 Eylül 2015).

⁶⁵ Çakan, *Tahkime Elverişliliğin Değerlendirilmesi*, 102.

⁶⁶ Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.1446.

⁶⁷ Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.1401/1.

⁶⁸ Sigorta sözleşmesinin akdedilip akdedilmeyeceği, akdedilmesi halinde hangi şartlarla akdedileceğini belirleyen önemli hususların sözleşen tarafların birbirine karşılıklı bildirmesini ifade etmektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Emine Yazıcıoğlu- Zehra Şeker Ögüz, *Sigorta Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 4. Baskı, 2021, 75.

sözleşme niteliğini haizdir. Kanuni tanımda sigorta sözleşmesinin objektif esaslı noktalarına yer verilmiştir.⁶⁹

Sigorta sözleşmesinin kurulmasında genellikle öneride bulunan taraf sigorta ettirendir. Sigortacının vermiş olduğu soru listesinin doldurularak sigortacıya verilmesi öneri niteliğindedir. Sigorta ettirenin öneri beyanı karşısında sigortacı poliçeyi vermek suretiyle zımnen kabul beyanında bulunabileceği gibi, açıkça kabul beyanında da bulunabilir. Sigorta ettirenin yapmış olduğu öneriye karşın sigortacının sessiz kalması halinde, TTK'nın 1405/1. madde⁷⁰ hükmü uyarınca teklifnamenin yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde sigortacı tarafından ret beyanında bulunulmadığı durumlarda sigorta sözleşmesi kurulmuş olmaktadır.⁷¹

Sigorta sözleşmesi her iki tarafa borç yükleyen sürekli sözleşme niteliğindedir.⁷² Sigorta sözleşmesi herhangi bir geçerlilik şekline tabi değildir.

Uyuşmazlığın tahkim nezdinde çözülmeyeceğine ilişkin mevzuatta düzenleme bulunmadığı haller ve taşınmazın aynına ilişkin olmayan haller haricinde sigorta sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişlidir. Bu kapsamda, sağlık sigortası poliçesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, yangın sigorta poliçesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, zorunlu deprem sigortası poliçesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olduğu söylenebilecektir.

Ancak kural olarak ihtiyari sigortalarda aleyhine tahkim başvurusu yapılan sigorta şirketi veya kurumunun STK'ya üye olması gerekmektedir. Çalışmamız kapsamında ZMMS, kasko ve İMMS poliçelerinden doğan uyuşmazlıkların tahkime elverişliliği aşağıda incelenmiştir.

2.2.2. ZMMS'den Doğan Uyuşmazlıklar Kapsamında Tahkime Elverişlilik

STK nezdinde uyuşmazlıkların çözümlenmesi için HMK ve MTK'da düzenlenen tahkim sözleşmesi veya tahkim şartına ilişkin yazılı olma koşulu gibi şartlar aranmamaktadır. Keza, tahkim anlaşmasının mevcut uyuşmazlık için akdedildiği söylenebilecektir.

⁶⁹ Ünán, “*Sigorta Türlerine İlişkin Özel Hükümler*”, 12.

⁷⁰ Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.1405/1.

⁷¹ Kayıhan- Günergök, *Sigorta Hukuku Dersleri*, 116.

⁷² Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 85.

Motorlu araç sürücüsünün karayolu veya KTK'nın 2. madde⁷³ hükmünde belirtilen yerlerde motorlu aracın işletilmesi halinde üçüncü kişiye çarpması haksız fiil teşkil etmektedir. Zorunlu olmayan sigortalarda, ilgili sigorta kuruluşunun STK sistemine üye olmak üzere başvuruda bulunması ve katılım payını ödemesi tahkim sözleşmesinin kurulmasına yönelik öneri beyanı niteliğinde olup, zarar gören üçüncü kişinin STK'ya başvuruda bulunması kabul beyanı olarak kabul edilmektedir. Böylece, zarar gören üçüncü kişinin STK'ya başvuru yaptığı an tahkim anlaşması akdedilmiş olmaktadır.⁷⁴

Zorunlu sigortalarda ise, 18.04.2013 tarihinden itibaren ortaya çıkan uyuşmazlıkların STK nezdinde çözümlenmesi için ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı'nın STK'ya üye olup olmadığına bakılmaksızın zarar gören üçüncü kişiler STK'ya başvuruda bulunabilmektedirler.⁷⁵ Bu durumda, 18.04.2013 öncesinde zorunlu sigortalardan kaynaklanan uyuşmazlıklarda ilgili sigorta kuruluşunun STK'ya üye olması öneri beyanı olarak değerlendirilerek, zarar gören üçüncü kişinin uyuşmazlığın çözülmesi için STK'ya başvurması kabul beyanı niteliğinde olduğundan tahkim sözleşmesi zarar gören üçüncü kişinin STK'ya başvurduğu anda akdedilmiş olmaktadır. 18.04.2013 tarihinden sonra ortaya çıkan uyuşmazlıklar kapsamında ilgili sigorta kuruluşunun STK'ya üye olmaması halinde, SK'nın 30/1. madde⁷⁶ hükmü uyarınca yetki itirazında bulunulamayacaktır. Eş deyişle, tahkim anlaşmasının bulunmadığı iddia edilemeyecektir.⁷⁷

1.2.3. Sigorta Uyuşmazlıklarında Tahkime Elverişliliğin Değerlendirilmesi

1.2.3.1. Genel Olarak

Sigorta uyuşmazlıklarında tahkime elverişliliğin değerlendirilmesi kapsamında Karayolları Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası, Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Mesuliyet Sigortası ve Kara Araçları Kasko Sigortası kapsamında talep edilebilecek tazminatlar dikkate alınarak tahkime elverişlilik incelenmiştir.

⁷³ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.2.

⁷⁴ Ecehan Yeşilova- Aras Bilgehan Yeşilova, -Sigortacılık Tahkimi – Sigorta Tahkim Usulü ve Ayırdedici Özellikleri (Sigortacılık Kanunu m. 30)", *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 8(Özel), (Haziran 2013), 290, 291; Karasu, "Sorunlar ve Çözüm Önerileri", 53, 54.

⁷⁵ Kara, *Sigorta Hukuku*, 53.

⁷⁶ SK, md.30/1.

⁷⁷ Rauf Karasu, "Sigorta Tahkimi İle İlgili Güncel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 1/26, (Nisan 2016), 53, 54.

Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Mesuliyet Sigortası (İMMS) kapsamında ZMMS'nin poliçe limitinin üstünde kalan zararlar İMMS'nin teminat altına aldığı tutarla sınırlı olmak üzere karşılanmaktadır. Ayrıca, manevi tazminat talepleri de İMMS'ye ek teminat olarak eklenebilmektedir.⁷⁸ Diğer bir deyişle, İMMS kapsamında manevi tazminat talebinde bulunulması için ek teminat olarak poliçeye eklenip eklenmediğinin incelenmesi gerekmektedir.⁷⁹ Doktrinde, ZMMS poliçe teminat limitinin tüketilip tüketilmediğinin tespit edilmesi gerektiği buna karşın hakemlerin evrak üzerinden karar vermesi gerektiğine dair düzenleme bulunduğu, bu sebeple ZMMS poliçe teminat limiti tüketilmemiş olsa dahi salt evrak üzerinden inceleme yapmak suretiyle yerinde olmayan kararların verilebileceği belirtilmektedir.⁸⁰

Yargıtay içtihatları ve STK Kararları incelendiğinde, manevi tazminatın tahkime elverişli olduğu açıktır. Manevi tazminat talebinin tahkime elverişli olduğu 22.02.2021 tarih ve 2020/İHK-5134 Sayılı İtiraz Hakem Heyeti Kararı'nda açıkça belirtilmiştir; *“Talep, ihtiyari mali sorumluluk sigortasına dayalı olup, bu sigorta 3. kişilerin zorunlu trafik sigortasınca karşılanmayan zararlarını teminat altına alan sorumluluk sigortası niteliğindedir. Sigortacılık Kanunu ile diğer mevzuatta Sigorta Tahkim Komisyonunda açılan tahkim davalarında manevi tazminat konusunda karar verilemeyeceğine dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Yargıtay kararları da bu yöndedir. Davalı sigorta şirketinin, kesinleşmiş mahkeme kararı sunulmadan manevi tazminat talep edilemeyeceği yönündeki savunması da yerinde değildir.”*⁸¹

İMMS'nin aksine ZMMS Genel Şartları'nın A.6/1-(f) bendinde, manevi zararların teminat dışı olduğu belirtilmiştir.

Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartlarının A.1. madde⁸² hükmünde düzenlendiği üzere, *“sigortalının poliçede belirtilen ve karayolunda kullanma izni olan motorlu ve motorsuz kara araçlarından, römork veya karavanlardan iş makinelerinden, lastik tekerlekli traktörler, diğer zirai tarım makinelerinden doğan menfaatin aşağıda belirtilen risklerin gerçekleşmesi sonucunda doğrudan uğrayacağı maddi zararları*

⁷⁸ Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın 3. madde hükmünde, manevi tazminat taleplerinin ek sözleşme ile teminat kapsamına alınabileceği düzenlenmiştir.

⁷⁹ Çakan, *Tahkime Elverişliliğin Değerlendirilmesi*, 120 vd.

⁸⁰ Çakan, *Tahkime Elverişliliğin Değerlendirilmesi*, 149.

⁸¹ Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti (STK). K. 2022/311060 (7 Aralık 2022).

⁸² Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartları (KAKSGŞ), *Hazine Müsteşarlığı* (01 Nisan 2013), md.A1.

teminat altına alır.”⁸³ Mezkûr madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, ZMMS ve İMMS’nin aksine Kara Araçları Kasko Sigortası ile sigortalının kusurlu olsa dahi uğramış olduğu maddi zararları teminat altına alınmaktadır.

Doktrinde de belirtildiği üzere, hasar onarım bedeline ilişkin talepler ise tahkime elverişli olmasına karşın, Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartlarının A.5. madde⁸⁴ hükmünde sayılan teminat dışı kalan hallerden herhangi birisinin uyuşmazlıkta mevcut olduğunun ileri sürüldüğü uyuşmazlıkların STK hakemlerinin sınırlı inceleme yetkisi dikkate alındığında tahkime elverişli olmadığı belirtilmektedir.⁸⁵

1.2.3.2. ZMMS’den Doğan Uyuşmazlıklar Kapsamında Tahkime Elverişlilik

1.2.3.1.1. Genel Olarak

Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası (ZMMS), kanundan doğan pasif sorumluluk sigortası niteliğini haizdir. ZMMS ile üçüncü kişilerin uğrayacakları zararların kolay bir şekilde tazmin edilmesi amaçlandığı gibi işletenin kaza riskine karşı korunması da amaçlanmaktadır.

ZMMS kapsamında zarar gören üçüncü kişinin tazminat talebinde bulunabilmesi için kazanın KTK’nın 1. madde⁸⁶ hükmünde belirtildiği üzere karayolunda veya KTK’nın 2. madde⁸⁷ hükmüne göre, “*Karayolu dışındaki alanlardan kamuya açık olanlar ile park, bahçe, park yeri, garaj, yolcu ve eşya terminali, servis ve akaryakıt istasyonlarında karayolu taşıt trafiği için faydalanılan yerler ile erişme kontrollü karayolunda ve para ödenerek yararlanılan karayollarının kamuya açık kesimlerinde ve belirli bir karayolunun bağlantısını sağlayan deniz, göl ve akarsular üzerinde kamu hizmeti gören araçların, karayolu araçlarına ayrılan kısımlar*” sayılan yerlerden birinde gerçekleşmesi gerekmektedir.

KTK’nın 103. madde⁸⁸ hükmünde, motorsuz taşıtlar ile motorlu bisiklet sürücülerinin hukuki sorumluluğunun genel hükümlere tabi olduğu düzenlenmiştir. Mezkûr madde

⁸³Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ), *Resmî Gazete* 29355 (14.05.2015), md.B.1/1-(a).

⁸⁴Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartları (KAKSGŞ), *Hazine Müsteşarlığı* (01 Nisan 2013), md.A5.

⁸⁵Çakan, *Tahkime Elverişliliğin Değerlendirilmesi*, 154.

⁸⁶Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195 (13 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.1.

⁸⁷Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195 (13 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.2.

⁸⁸Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195 (13 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.103.

hükümünün mefhumu muhalifinden motorlu araç sürücülerinin ZMMS kapsamında 2918 sayılı KTK hükümlerine tabi olduğu anlaşılmaktadır. KTK'nın 102. madde⁸⁹ hükmü uyarınca, insan taşıyan ve taşımayan römorkların da 2918 sayılı KTK hükümlerine tabi olduğu açıktır.

KTK'nın 85. madde⁹⁰ hükmü uyarınca, motorlu aracın işletilmesi ile bir kişinin ölümüne, yaralanmasına veya zarara uğramasına sebep olunması halinde, motorlu aracın işleteni sorumlu tutulmuştur. KTK'nın 3. madde⁹¹ hükmünde işleten, *“Araç sahibi olan veya mülkiyeti muhafaza kaydıyla satışta alıcı sıfatıyla sicilde kayıtlı görülen veya aracın uzun süreli kiralama, ariyet veya rehni gibi hallerde kiracı, ariyet veya rehin alan kişidir.”* şeklinde; işleten sayılan kişi ise, *“İlgili tarafından başka bir kişinin aracı kendi hesabına ve tehlikesi kendisine ait olmak üzere işlettiği ve araç üzerinde fiili tasarrufu bulunduğu ispat edilirse, bu kimse işleten sayılır.”* şeklinde tanımlanmıştır. İşletenin kusursuz (objektif) sorumluluğu mevcuttur.⁹²

KTK'nın 85. madde⁹³ hükmünden, haksız fiil neticesinde ortaya çıkan zararın, motorlu aracın işletilmesi sırasında meydana çıkması gerektiği anlaşılmaktadır. Kural olarak zararın motorlu aracın işletilmesi sırasında ortaya çıkması gerekmektedir. KTK'nın 85/3. madde⁹⁴ hükmünde, işletilme halinde olmayan motorlu aracın sebep olduğu trafik kazasından işletenin sorumluluğunun doğması için zarar gören kişinin işleten veya işletenin fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kusurlu olduğu veya araçtaki bozukluk nedeni ile zarara uğradığını kanıtlaması gerekmektedir

1.2.3.1.2. ZMMS'nin Karşıladığı Teminatlar

ZMMS maddi zararlara ilişkin teminat, sağlık giderleri teminatı, sürekli sakatlık teminatı ve destekten yoksun kalma teminatını karşılamaktadır. Bu kapsamda, araç hasarı ve değer kaybı olmak üzere maddi tazminat⁹⁵, sürekli sakatlık tazminatı, destekten yoksun kalma tazminatı, sağlık giderlerine ilişkin tazminatı poliçe teminat limitine kadar kusur durumu vb. hususlar dikkate alınmak suretiyle karşılamaktadır. Çalışmamız kapsamında maddi tazminatlar inceleme konusu yapılmamıştır.

⁸⁹ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195 (13 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.102.

⁹⁰ KTK, md.85.

⁹¹ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195 (13 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.3.

⁹² Oğuzman- Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 196.

⁹³ KTK, md.85.

⁹⁴ KTK, md.85/3.

1.2.3.1.2.1.Sürekli Sakatlık Teminatı

ZMMS Genel Şartları'nın A.5/1-(c) hükmünde sürekli sakatlık teminatı düzenlenmiştir. Geçici iş göremezlik tazminatı ve sürekli iş göremezlik tazminatı, geçici iş göremezlik süresi ve sürekli sakatlık oranının belirlenmesinden sonra ortaya çıkan ve tıbben gerekli olan sürekli bakıcı giderleri ve mağdurun yapmış olduğu belgelendirilmiş harcamalar kapsamında rapor ücretinin bu teminattan karşılanacağı belirtilmiştir.

Hesaplamanın ZMMS Genel Şartları Ek-2 esas alınarak yapılacağı, sakatlık oranı ve geçici iş göremezlik süresinin Kurul Raporu'na göre tespit edileceği düzenlenmiştir.

1.2.3.1.2.2.Destekten Yoksun Kalma (Ölüm) Teminatı

ZMMS Genel Şartları'nın A.5/1-(ç) hükmünde destekten yoksun kalma (ölüm) teminatı düzenlenmiştir. İşbu teminat ölen kişinin desteğinden yoksun kalanların destek zararlarını karşılamak üzere düzenlenmiştir. ZMMS Genel Şartları Ek-3'te belirtilen hususlar esas alınarak hesaplama yapılmaktadır.

1.2.3.1.2.3. Sağlık Giderleri Teminatı

KTK'nın 98/1. madde⁹⁶ hükmünde SGK'nın sorumluluğu düzenlenmiştir. KTK'nın 98/1. madde⁹⁷ hükmünde düzenlenmeyen tedavi giderlerinden sigorta şirketleri ile Güvence Hesabı sorumludur. ZMMS Genel Şartları'nın A.5/1-(b) hükmünde⁹⁸ ise, sağlık giderleri teminatı düzenlenmiştir. Sağlık giderleri teminatı Sosyal Güvenlik Kurumu'nun sorumluluğunda olduğundan bu teminattan sigorta şirketleri ile Güvence Hesabı sorumlu olmadığı düzenlenmiştir. Diğer bir ifadeyle KTK'nın 98/1. madde⁹⁹ hükmü ile ZMMS Genel Şartları'nın A.5/1-(b) hükmü¹⁰⁰ çelişmektedir. Yargıtay içtihatları¹⁰¹ incelendiğinde SGK'nın sorumluluğu dışında kalan tedavi giderlerinden sigorta şirketleri ile Güvence Hesabı'nın sorumlu olduğu anlaşılmaktadır.

⁹⁶ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.98/1.

⁹⁷ KTK, md.98/1.

⁹⁸ Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ), *Resmî Gazete* 29355 (14.05.2015), md.A.5/1-(b).

⁹⁹ KTK, md.98/1.

¹⁰⁰ ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ, md. A.5/1-(b).

¹⁰¹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2022/10335 (15 Eylül 2022).

1.2.1.2.3. ZMMS'si Bulunmayan Araçların Sebebiyet Olduğu Zararlardan Doğan Sorumluluk

1.2.3.1.3.1. Güvence Hesabı

5684 sayılı SK'nın 14. madde¹⁰² hükmü uyarınca, Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği nezdinde Güvence Hesabı oluşturulmuştur. Güvence Hesabı oluşturulmak suretiyle kaza tarihinde ZMMS poliçesi bulunmayan araçların vermiş olduğu zararlar, sigortalının belirsiz olduğu haller ve çalınmış veya gasp edilmiş araçların vermiş olduğu zararlar neticesinde zarar gören üçüncü kişinin ZMMS'nin sağlamış olduğu teminatlardan yararlanması amaçlanmıştır. Keza, zorunlu sigortaları tanzim eden sigorta şirketinin mali bünye zafiyeti gerekçesiyle sürekli olarak tüm branşlara ilişkin ruhsatının iptal edilmesi sonrasında işbu sigorta şirketinin ödemekle yükümlü olduğu maddi ve bedeni tazminatların da Güvence Hesabı aracılığıyla ödenmesi planlanmıştır.¹⁰³ Ruhsat iptaline ilişkin istisnai hal dışında, Güvence Hesabı tarafından bedeni tazminatlar ödenmektedir.

SK'nın 14/3. madde¹⁰⁴ hükmünde, Güvence Hesabı'nın gelirleri düzenlenmiştir. Mezkûr düzenlemeye göre, *“zorunlu sigortalar için tahsil edilen toplam primlerin yüzde biri oranında sigorta şirketlerince ödenecek katılma payları ile sigorta ettirenlerden safî primlerin yüzde ikisi oranında tahsil edilecek katılma payları”* Güvence Hesabı'nın gelirini oluşturmaktadır.

¹⁰² Sigortacılık Kanunu (SK), *Resmî Gazete* 26552 (14 Haziran 2007), Kanun No. 5684, md.14.

¹⁰³ Güvence Hesabı (GH), *“Kaza Sonrası Güvenceniz Olduğunu Biliyor Muydunuz?”* <https://www.guvencehesabi.org.tr/Default.aspx> (29 Aralık 2022).

¹⁰⁴ SK, md.14/3.

BÖLÜM II

SİGORTA SÖZLEŞMESİ

2.1. Sigorta Sözleşmesi

2.1.1. Genel Olarak

6102 sayılı TTK'nın 1401/1. madde¹⁰⁵ hükmünde sigorta sözleşmesi, “*Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir.*” şeklinde tanımlanmıştır.

ÜNAN tarafından sigorta sözleşmesinin mezkûr kanun hükmünde detaylı şekilde tanımlanmış olduğu belirtilerek, daha yalın olarak şu şekilde tanımlanabileceği belirtilmiştir; “*Sigorta sözleşmesi, taraflardan birinin (sigortacının), diğer tarafa, bir prim karşılığında belirli bir rizikoya karşı sigorta koruması (sigorta teminatı) sağladığı sözleşmedir.*”¹⁰⁶

KENDER sigorta sözleşmesini şu şekilde tanımlamıştır; “*Sigortacının sigorta himayesini ve sigorta ettirenin bir prim ödeme borcunu üzerine aldığı (tam iki taraflı) karşılıklı taahhütleri havi, borç doğuran (iltizami) bir akit.*”¹⁰⁷

KARA'ya göre en sade şekliyle sigorta sözleşmesi, “*Sigortacının sigorta himayesi sağlamayı, sigorta ettirenin ise prim ödemeyi taahhüt ettiği sözleşme*” şeklinde tanımlanmaktadır.¹⁰⁸

2.1.2. Rizikonun Gerçekleşmesinden Sonra Sigortalının Bildirim Yükümlülüğü

Sigorta sözleşmesinin kurulması akabinde, sigortacı ve sigortalının birtakım yükümlülükleri bulunmaktadır. Rizikonun gerçekleşmesi akabinde sigortacının zararı tazmin etme, yardımda bulunma, hukuki koruma sağlama gibi birtakım yükümlülükleri bulunduğu gibi sigortalının da rizikonun gerçekleştiğini sigortacıya

¹⁰⁵ TTK, md.1401/1.

¹⁰⁶ Samim Ünan, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016), 12.

¹⁰⁷ Rayegan Kender, *Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 183.

¹⁰⁸ Kara, *Sigorta Hukuku*, 130; Sigorta sözleşmesinin tanımına ilişkin diğer tanımlar için bkz. Yazıcıoğlu- Ögüz, *Sigorta Hukuku*, 74; Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 110.

bildirme, sigortacının ortaya çıkan zarara ilişkin araştırma ve inceleme yapmasına imkân tanıma gibi yükümlülükleri bulunmaktadır. Bedensel zarar veya ölüm halinin meydana gelmesi durumunda sigortalının, sigortacıya işbu zararın meydana geldiğini bildirme yükümlülüğü bulunduğu gibi KTK'nın 81/(d) madde¹⁰⁹ hükmü uyarınca sigortalının trafik kazasının meydana geldiğini yetkili memurlara bildirmek ve yetkili memurlar gelmeksizin veya yetkili memurların iznini almaksızın trafik kazasının meydana geldiği yerden ayrılmamaları gerekmektedir. Yetkili memurlar gelmeksizin sigortalının kaza yerinden ayrılması halinde, olay yeri terk gerekçesiyle ilgili sigorta kuruluşunca ödenen tazminat tutarı sigortalıya rücu edilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nın sigorta sözleşmesine ilişkin genel hükümlerini içeren 1446/1. madde¹¹⁰ hükmünde, “*Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiğini öğrenince durumu gecikmeksizin sigortacıya bildirir.*” düzenlenmiştir. Kanun metninde yer alan “*gecikmeksizin*” ifadesi ile dürüstlük kuralı uyarınca mümkün olan en kısa süre kastedilmektedir.¹¹¹ Aynı maddenin 2. fıkra hükmünde¹¹², bildirim yükümlülüğünün hiç yapılmaması veya geç yapılması durumunda ödenmesi gereken tazminat veya bedelde artış olması halinde, kusurun ağırlığına göre tazminat veya bedelden indirim yapılacağı düzenlenmiştir meğerki, sigortacı daha önce rizikonun gerçekleşmiş olduğunu fiilen öğrenmiş olsun. Tazminat veya bedelden indirim yapılması için sigortalının kusurlu olması ve tazminat veya bedelde artışın olması koşullarından ikisinin de gerçekleşmesi gerekmektedir.¹¹³

KTK'da düzenlenen ZMMS kapsamında bildirim süresi düzenlenmemiş olmasına karşın, sorumluluk sigortalarına ilişkin genel hükümler kısmında yer alan 1475/1. madde¹¹⁴ hükmünde ise, “*Sigortalı sorumluluğunu gerektirecek olayları, on gün içinde, sigortacıya bildirir.*” hükmü yer almaktadır. ZMMS'nin sorumluluk sigortası niteliği dikkate alınarak Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (ZMMSGŞ)¹¹⁵'nin B.1/1-(a) madde hükmünde TTK'nın 1475/1. madde¹¹⁶ hükmüne

¹⁰⁹ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.81/d.

¹¹⁰ TTK, md.1446/1.

¹¹¹ Elif Anık, *Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortacısının Bedensel Zararları Tazmin Borcu*, (Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, 2022),149.

¹¹² TTK, md.1446/2.

¹¹³ Ünan, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, 503; Ferudun Kaya- Mehmet Kahya, *Sigorta ve Sigortacılık*, (Ankara: Beta Yayıncılık, 2017), 270.

¹¹⁴ Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.1475/1.

¹¹⁵ ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ, md B.1/1-(a).

¹¹⁶ TTK, md.1475/1.

paralel olarak “*Bu sözleşmeye göre, sorumluluğunu gerektirecek bir olayı, haberdar olduğu andan itibaren on gün içinde sigortacıya ihbar etmek, kendisine yöneltilen istemi ise, derhâl sigortacıya bildirmek*” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Anılan hüküm uyarınca, sigortalının sorumluluğunu meydana getirecek niteliği haiz trafik kazasının meydana gelmesi¹¹⁷ akabinde on gün içinde sigortacıya işbu zararın meydana geldiğini bildirme yükümlülüğünün bulunduğu açıktır. TTK’nın 1475/3. madde¹¹⁸ hükmünde, “*Sigortalı kendisine yöneltilen istemi, aksi kararlaştırılmamışsa derhâl sigortacıya bildirir. Bu bildirim üzerine veya zarar görenin sigortacıya doğrudan başvurması hâlinde 1427nci madde uygulanır.*” düzenlemesi yer almaktadır.

Sigortacıya yapılacak bildirim herhangi bir şekle tabi değildir meğerki taraflarca herhangi bir bildirim şekline karar verilmiş olsun. Bildirim yükümlülüğü sigortalı, lehtar ve sigorta ettirenin temsilcisine aittir.¹¹⁹ Sigortacının araştırma ve inceleme yükümlülüğünü yerine getirmesi, delil toplaması ve zararın azaltılması için gerekli koruyucu önlemleri alabilmesi adına yapılacak bildirimin rizikonun nerede, nasıl gerçekleştiğini ve sonuçlarını belirtir şekilde yapması gerektiği doktrinde belirtilmektedir.¹²⁰ TTK’nın 1475/1. madde¹²¹ hükmü uyarınca sorumluluk sigortaları kapsamında, genel hükümler kapsamında düzenlenen TTK’nın 1446. madde¹²² hükmünden farklı olarak riziko haricinde tazminat talebi gibi önemli hususları sigortacıya bildirme külfeti yüklenmiştir.¹²³

TTK’nın 1475/3. madde¹²⁴ hükmü uyarınca, bildirim yükümlülüğünün ihlali halinde TTK’nın 1446. maddesinin¹²⁵ 2 ve 3. fıkra hükümleri sorumluluk sigortalarına kıyasen uygulanacaktır. Bu durumda sorumluluk sigortalarında kural olarak, sigortalının ihbar yükümlülüğünü yerine getirmediği için ödenmesi gereken tazminatta artış olması gerektiği¹²⁶ gibi sigortalının ihbar yükümlülüğünü yerine getirmeme konusunda

¹¹⁷ Elif Anık, *Bedensel Zararları Tazmin Borcu*, 150.

¹¹⁸ TTK, md.1475/3.

¹¹⁹ Elif Anık, *Bedensel Zararları Tazmin Borcu*, 150, 151.

¹²⁰ Ünan, “*Türk Ticaret Kanunu Şerhi*”, 502.

¹²¹ TTK, md.1475/1.

¹²² TTK, md.1446.

¹²³ Samim, Ünan *Türk Ticaret Kanunu Şerhi- Sigorta Türlerine İlişkin Özel Hükümler*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016), 317, 318.

¹²⁴ TTK, md.1475/3.

¹²⁵ TTK, md.1446/2-3.

¹²⁶ Ödenecek tazminat tutarında artış olmaması halinde, bildirim yükümlülüğünün gereği gibi yerine getirilmemesi durumunun tazminattan indirim sebebi olmayacağına hükmedilmiştir;” *Sigortalının geç bildirimi ya da sigortacıya sunması gereken belgeleri süresinde sunmaması durumunda ancak,*

kusurunun bulunması gerekmektedir ki tazminattan indirim yapılsın; ancak, sigortacının zararın meydana geldiğini fiilen öğrenmiş olması durumunda TTK'nın 1446/2. madde¹²⁷ hükmü uygulanmayacağı için tazminattan indirim de yapılmayacaktır.

ZMMS kapsamında tazminat talep edilen durumlara ilişkin ZMMSGŞ'nin B.4/3-(d) hükmü¹²⁸ “*Sigortalının rizikonun gerçekleşmesi halinde bu genel şartların B.1. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmemesinden dolayı zarar ve ziyan miktarında bir artış olursa*” uyarınca özel düzenleme yapılmıştır. Sigortalının bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle ödenen tazminat miktarının artması halinde, zarar gören 3. Kişiye ödenen tazminattan indirim yapılmamaktadır; işbu artan tazminat tutarı sigortalıya rücu edilmektedir.

2.2. İlgili Sigorta Kuruluşuna Zarar Gören Tarafından Doğrudan Başvuru Yapılması

2.2.1. Sorumluluk Sigortalarında Türk Ticaret Kanunu Madde 1478 Hükmü Uyarınca Doğrudan Dava Hakkı

Sözleşmenin nisbiliği prensibine¹²⁹ istisna getirilerek TTK'nın 1478. madde¹³⁰ hükmü düzenlenmiştir, “*Zarar gören, uğradığı zararın sigorta bedeline kadar olan kısmının tazminini, sigorta sözleşmesi için geçerli zamanaşımı süresi içinde kalmak şartıyla, doğrudan sigortacıdan isteyebilir.*” İşbu madde hükmü uyarınca zarar gören üçüncü kişiye zamanaşımı süresi içinde polişe teminat limitine kadar olan zarar tutarına kadar doğrudan sigorta şirketine başvurma imkânı tanınmıştır.

Doğrudan sigortacıya başvurma hakkı sigorta sözleşmesinden değil, kanuni düzenlemeden doğmaktadır.¹³¹

ödenecek tazminatta bir artış sağlamış ise tazminatta indirim sebebi olarak sayılmıştır.” Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2016/6030 (18 Mayıs 2016).

¹²⁷ TTK, md.1446/2.

¹²⁸ Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ), *Resmî Gazete* 29355 (14.05.2015), md.B.4/3-(d).

¹²⁹ Oğuzman- Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 28; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021), 52.

¹³⁰ Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.1478.

¹³¹ Emre Can Bozkurt, *Zorunlu Trafik Sigortasında Sigortacının Zarar Görene Karşı İleri Sürebileceği Savunmalar*. (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 76; Ecehan Yeşilova Aras, *Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı*, (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2013), 34.

TTK'nın 1486. madde¹³² hükmünde düzenlenen emredici hükümler kapsamında sigortacıya doğrudan başvurma hakkını içeren TTK'nın 1478. madde¹³³ hükmünün bulunmaması gerekçe gösterilerek sigortacı ve sigortalının arasında akdedecekleri sözleşme vasıtasıyla doğrudan dava hakkının kaldırılıp kaldırılmayacağı doktrinde tartışılmıştır. Doğrudan kanun tarafından zarar gören 3. Kişiye tanınan bu hakkın sigorta sözleşmesiyle kaldırılmasının mümkün olmadığı, keza hükmün konuluş amacı dikkate alındığında işbu hükmün emredici olduğunun ayrıca belirtilmesine gerek kalmadığı belirtilmiştir.¹³⁴

TTK'nın 1478. madde¹³⁵ hükmünde yer alan “*isteyebilir*” ifadesinin zarar gören 3. Kişiye seçimlik hak tanıdığı doktrinde belirtilmektedir.¹³⁶ Zira, zarar gören 3. Kişi isterse doğrudan sigortacıya başvurabileceği gibi istemesi halinde sigortalıya da başvurarak uğramış olduğu zararın giderilmesini talep edebilecektir.

Doktrinde TTK'nın 1478. madde¹³⁷ hükmünün “*Doğrudan dava hakkı*” başlığını taşımasına karşın doğrudan sigortacıya başvurma hakkını sadece dava yoluyla değil tahkim yoluyla da kullanmasının mümkün olduğu belirtilmiştir. Bu duruma gerekçe olarak kanun metninde geçen “*doğrudan sigortacıdan isteyebilir*” ifadesi gösterilmiştir.¹³⁸

Sigorta kuruluşunun on beş gün içinde yanıt vermemesi ya da ödenen tazminat miktarının tazminatı karşılamadığı yönünde ihtilaf bulunması halinde zarar gören veya ölmesi halinde destekten yoksun kalanlar mahkemelerde dava açabileceği gibi 5684 sayılı Kanun'da belirtildiği üzere tahkim yoluna giderek ihtilafın çözümlenmesini talep edebilirler.¹³⁹

Madde hükmünde belirtilen zamanaşımı süresinin sigortalının sigortacı ile aralarında akdedecekleri sözleşme vasıtasıyla zarar gören 3. Kişi lehine kaldırma imkânının

¹³² Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.1486.

¹³³ TTK, md.1478.

¹³⁴ Elif Beyza Akkanat Öztürk, “Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 1/42 (Nisan 2021), 476; Doktrinde doğrudan dava hakkının niteliği hususunda çeşitli görüşler bulunmaktadır. Doğrudan dava hakkının tasarruf edilemeyecek nitelikte olduğunu savunan görüş bulunduğu gibi doğrudan dava hakkının zarar gören kişiler haricinde dokunulmaz olduğunu savunan görüşte bulunmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Emre Can Bozkurt, *Zorunlu Trafik Sigortası*, 78,79.

¹³⁵ TTK, md.1478.

¹³⁶ Bozkurt, *Zorunlu Trafik Sigortası*, 78.

¹³⁷ TTK, md.1478.

¹³⁸ Öztürk, “Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı”, 472; Sigortacılık Kanunu (SK), *Resmî Gazete* 26552 (14.06.2007), Kanun No.5684, md.30.

¹³⁹ Aras, *Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı*, 27.

bulunup bulunmadığı hususu doktrinde tartışılmıştır. Doktrinde bulunan bir görüş, sözleşme yapmak suretiyle zamanaşımı süresinin zarar gören 3. Kişi lehine kaldırılabilceğini savunurken diğer görüş, TTK madde 1478 hükmünün¹⁴⁰ emredici nitelikte olmadığı kabul edilse dahi, sözleşme yapmak suretiyle zamanaşımı süresini bertaraf ermenin mümkün olmadığını ifade etmektedir.¹⁴¹

TTK'nın 1478. madde¹⁴² hükmü uyarınca, trafik kazası neticesinde zarar gören veya destekten yoksun kalan hak sahipleri uğramış oldukları zararın tazmini amacıyla zamanaşımı süresi içinde kalmak ve poliçe teminat limitiyle sınırlı kalmak üzere doğrudan sigortacıya başvurma imkânına sahiptirler. Hak sahipleri ZMMS kapsamında talep edecekleri tazminat talebini yöneltecekleri ilgili sigorta kuruluşunu plaka bilgisi gibi bilgileri vermek suretiyle SBM'yi arayarak öğrenebilecekleri gibi Kaza Tespit Tutanağı veya direkt ZMMS aracılığıyla öğrenebilmektedirler.

2.2.2. KTK Madde 97 Hükmü Uyarınca Doğrudan Doğruya Talep ve Dava Hakkı

6704 sayılı Kanun ile değişik 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 97. madde¹⁴³ hükmü şu şekilde düzenlenmiştir; *“Zarar görenin, zorunlu mali sorumluluk sigortasında öngörülen sınırlar içinde dava yoluna gitmeden önce ilgili sigorta kuruluşuna¹⁴⁴ yazılı başvuruda bulunması gerekir. Sigorta kuruluşunun başvuru tarihinden itibaren en geç 15 gün¹⁴⁵ içinde başvuruyu yazılı olarak cevaplamaması veya verilen cevabın talebi karşılamadığına ilişkin uyuşmazlık olması hâlinde, zarar gören dava açabilir veya 5684 sayılı Kanun çerçevesinde tahkime başvurabilir.”*

¹⁴⁰ TTK, md.1478.

¹⁴¹ Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Bozkurt, *Zorunlu Trafik Sigortası*, 79.

¹⁴² TTK, md.1478.

¹⁴³ KTK, md.97.

¹⁴⁴ Kanun metninde geçen *“ilgili sigorta kuruluşu”* ifadesi Güvence Hesabını 'da kapsamaktadır. Doktrinde SK'nın 30/13. madde hükmünde sadece *“sigortacılık yapan kuruluş”* ifadesinin geçmesi neticesinde kanun koyucunun Güvence Hesabı'na ilişkin düzenlemeyi unutmış olduğu Güvence Hesabı'na karşı yapılacak başvurularda da yazılı başvuru şartının mevcut olduğu ifade edilmektedir, Dekak, *Sigorta Tahkiminde Yargılama Usulü*, 62.

¹⁴⁵ KTK uyarınca zorunlu olarak yapılması gereken ZMMS kapsamında tahkim başvurusunun yapılabilmesi veya dava açılabilmesi için ilgili sigorta kuruluşuna başvurulduğu tarihten itibaren on beş gün geçmesi yönündeki görüş için bkz. Yazıcıoğlu- Ögüz, *Sigorta Hukuku*, 208; İşbu süre SK'nın 30/12. madde hükmünde on beş iş günü olarak düzenlenmiştir. KTK'nın 97. madde hükmünde ise, on beş gün olarak düzenlenmiştir. KTK madde 97 hükmünün 2016 tarihinde, SK madde 30/13. madde hükmünün 2007 tarihinde yürürlüğe girdiği dikkate alınarak dava veya tahkim yoluna gidilmesi gereken sürenin on beş gün olarak değerlendirilmesi gerektiği yönünde detaylı açıklama için bkz. Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 91, Kara, *Sigorta Hukuku*, 506, 507. Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 73.

Kanuni düzenleme uyarınca, TTK'nın 1478. madde¹⁴⁶ hükmünden farklı olarak sigorta kuruluşuna yazılı şekilde başvuru yapılması gerekmektedir. Mezkûr madde hükmü ile güdülen amacın ilgili sigorta kuruluşu ile başvuru sahibinin uzlaşması suretiyle uyuşmazlığın sona ermesi olduğu doktrinde belirtilmektedir.¹⁴⁷

İlgili sigorta kuruluşuna yazılı şekilde başvurulmaksızın dava açılması veya tahkime başvurulması halinde özel dava şartı yokluğundan usulden ret kararı verilmektedir. Özel dava şartı yokluğundan verilen usulden ret kararı karşın, on beş günlük süre dolmadan STK'ya başvuru yapılmış olmasına karşın başvurunun reddedilmediği, on beş günlük sürenin HMK'da düzenlenmiş dava şartları arasında yer almadığı belirtilerek esastan inceleme yapılan dosyalar da bulunmaktadır. Bu duruma 27.02.2017 tarih ve K-2017-6998 sayılı Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı örnek teşkil etmektedir. İlgili kararda, “... Ayrıca, sigorta şirketi süresinden önce yapılan başvurunun dava şartı olduğunu ileri sürmüştü de HMK 114. maddede sayılan dava şartları arasında yer almayan, hakların daraltılması değil, genişletilmesi yönünde yorum yapılması ilkesi gereği Sigortacılık Kanunu'nda da açıkça dava şartı olarak düzenlenmeyen bir durumun dava şartı olarak kabulü mümkün değildir. Yukarıdaki gerekçelerle uyuşmazlığın esasına girilmesi uygun görülmüştür...” şeklinde hüküm kurulmuştur.¹⁴⁸ Doktrinde, ilgili sigorta kuruluşuna başvurma koşulunun özel dava şartı olarak nitelendirilmemesi gerektiği savunulmaktadır. Gerekçe olarak işbu şartın hasar aşamasında ilgili sigorta kuruluşunca bir an önce ödeme yapılmasını sağlamakla uyuşmazlığın hasar aşamasında giderilmesi amacıyla düzenlendiği belirtilerek ilgili sigorta kuruluşunun STK nezdinde tahkim başvurusunun yapılması akabinde de ödeme yapmasının mümkün olduğu ifade edilmektedir.¹⁴⁹

Keza, sigorta kuruluşuna yazılı başvuru yapılmaksızın sadece cebri icra vasıtasıyla tazminat talebinde bulunulması durumu da İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, 10.05.2019 tarihli ve 2018/548 E., 2019/419 K. sayılı kararında; “...Davada dava öncesi davalı ZMMS şirketine rızai tahsil amacıyla yazılı başvuru yapılmadığı tartışmasız olup, alacağın doğrudan cebri takip ile istenmiş olması, itiraz edilince ise alacak davası açılması, KTK madde 97'de öngörüldüğü şekilde yazılı başvuru dava

¹⁴⁶ TTK, md.1478.

¹⁴⁷ Dekak, *Sigorta Tahkiminde Yargılama Usulü*, 62.

¹⁴⁸ Detaylı bilgi için bkz. Şaban Kayıhan – Mustafa Ünlütepe, “Yargıtay ve Sigorta Tahkim Komisyonu Kararları Işığında Karayolları Zorunlu Mali Mesuliyet (Trafik) Sigortasına Dayalı Tazminat Talebinde Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 33/4, (2017), 86. HMK, md.407.

¹⁴⁹ Kayıhan – Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 87.

şartının takip yapılmakla yerine getirilmiş olduğu anlamına gelmez. Bu nedenle davanın aşağıdaki şekilde usulden reddine karar vermek gerekmiştir."¹⁵⁰ özel dava şartı yokluğundan usulden ret sebebi sayılmıştır.

Karayolları Motorlu Araçlar ZMMSGŞ'nin Ek-6'da belirtilen evraklar ile başvurulmamış olması durumunda, ilgili sigorta kuruluşunun eksik evrak ile başvuru yapıldığından usulden ret kararı verilmesi talebinin bulunduğu dosyalarda eksik evraka ilişkin ilgili sigorta kuruluşunun bildirimde bulunup bulunmadığı, ilgili belgeye ilgili sigorta kuruluşunun ulaşmasının mümkün olup olmadığının incelendiği STK kararları da mevcuttur.¹⁵¹

2.2.2.1. Başvuru Kapsamında İbrar Edilmesi Gereken Belgeler

Yukarıda belirtildiği üzere, bedensel zararın meydana gelmesi akabinde zarar gören veya ölmesi halinde destekten yoksun kalanlar 2918 sayılı Kanun'un 97. madde¹⁵² hükmü uyarınca ilgili sigorta kuruluşuna yazılı bildirimde bulunması gerekmektedir. 2918 sayılı KTK'nın 99. madde¹⁵³ hükmünde düzenlenen "...zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarıyla belirlenen belgeleri..." ifadesi gereğince Karayolları Motorlu Araçlar ZMMSGŞ'nin Ek-6¹⁵⁴ kapsamında düzenlenen belgelerin ilgili sigorta kuruluşuna iletilmesi gerekmektedir.

KTK'nın 99. madde¹⁵⁵ hükmünde düzenlenen işbu ifadenin Anayasa'nın 13 ve 36. madde hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açılmıştır. Anayasa Mahkemesi, "*Kanun'un 99. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı birinci fıkrası; zararın belirlenmesine, dolayısıyla tazminatın hesaplanmasına temel teşkil edecek belgelerin sunulması halinde sigorta halinde sigorta şirketini sekiz iş günü içinde ödeme yapmakla yükümlü kılarak zarar görenin tazminini öngören bir imkân sunmaktadır. Böylece motorlu taşıt işletilmesi sebebiyle kişinin uğradığı zararın bir an önce tazmin edilmesi mümkün olmaktadır. Bu yönüyle kuralın Anayasa'nın 5., 17. Ve 35. maddeleri gereği devlete yüklenen pozitif*

¹⁵⁰ İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi (ATM), K. 2019/419 (10 Mayıs 2019).

¹⁵¹ 25.05.2017 tarih ve K-2017- 22261 sayılı Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı (yayımlanmamış) hakkında detaylı bilgi için bkz. Kayıhan – Ünlütepe, "Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler", 90, 91; Karaca, *Tahkim Yoluyla Çözümü*, 66, 67.

¹⁵² KTK, md.97.

¹⁵³ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.99.

¹⁵⁴ Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ), *Resmî Gazete* 29355 (14.05.2015), Ek-6.

¹⁵⁵ KTK, md.99.

*yükümlülüklerle bağdaşmadığı söylenmez.*¹⁵⁶ gerekçesiyle “...zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarıyla belirlenen belgeleri...” ifadesinin Anayasa’ya aykırı olmadığını kabul ederek itirazın oybirliğiyle reddine karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu ret kararı neticesinde, ilgili sigorta kuruluşuna başvuru sırasında Karayolları Motorlu Araçlar ZMMSGŞ’nin Ek-6’da belirtilen belgeler ile başvurulması gerekmektedir. Karayolları Motorlu Araçlar ZMMSGŞ’nin Ek-6: Tazminat Ödemelerinde İstenecek Belgeler kapsamında bedensel zarar halinde, ölüm halinde destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunurken sigorta kuruluşuna bildirim yapılırken sigorta şirketine ibraz edilmesi gereken belgeler belirtilmiştir. Bedensel zarar halinde ibraz edilmesi gereken belgeler olarak; “Kurul raporu, epikriz raporu, genel adli muayene raporu, tüm tetkik ve tedavilere ilişkin raporlar, mağdura ait kimlik bilgisi fotokopisi, kaza raporu, varsa bilirkişi raporu veya keşif zaptı veya mahkeme kararı, mağdura ait kaza tarihi itibarıyla son gelir durum belgesi, hak sahibine ait banka hesap bilgileri, sağlık verilerine erişim, işleme ve aktarma konusunda mağdur tarafından verilen açık rıza beyanı”¹⁵⁷ belirtilmiştir. Bu noktada, Adli Tıp Kurumu veya Üniversite Hastaneleri Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanlıklarının mahkemeler ve savcılıklar dışında adli tıpla ilgili hususlarda STK’ya rapor göndermekle yükümlü olup olmadıklarının incelenmesi gerekmektedir. 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu (ATK) ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun¹⁵⁸’un 2/(a) hükmü uyarınca, “mahkemeler, hakimlikler ve savcılıklar ile Kurumun uygun gördüğü alanlarda kamu kurum ve kuruluşları tarafından gönderilen adli tıpla ilgili konularda bilimsel ve teknik görüş bildirmek” ATK’nın görevleri arasında sayılmıştır. 2659 sayılı Kanun 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname¹⁵⁹ (KHK)’nin 61. madde hükmü uyarınca yürürlükten kaldırılmıştır. 1982 Anayasası¹⁶⁰’nın 104/17. madde hükmüne dayanılarak 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi¹⁶¹’nin 3. madde hükmünde ATK’nın görevleri arasında “mahkemeler, hakimlikler ve savcılıklar ile

¹⁵⁶ Anayasa Mahkemesi (AYM), K. 2020/40 (17 Temmuz 2020).

¹⁵⁷ Tazminat ödemelerinde istenecek belgeler için bkz. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Şartlar (ZMMSGŞDYİĞŞ), *Resmî Gazete* 31679 (04 Aralık 2021), md.13.

¹⁵⁸ Adli Tıp Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun (ATKİİBDHK), *Resmî Gazete* 17670 (20 Nisan 1982), Kanun No. 2659, md.2/(a).

¹⁵⁹ Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, *Resmî Gazete* 30473 (09 Temmuz 2018), Kanun Hükmünde Kararname No. 703, md.61.

¹⁶⁰ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Anayasa), *Resmî Gazete* 17844 (20 Ekim1982), Kanun No. 2709, md.104/17.

¹⁶¹ Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK), *Resmî Gazete* 30479 (15 Temmuz 2018), CBK No.4, md.3.

Kurumun uygun gördüğü alanlarda kamu kurum ve kuruluşları tarafından gönderilen adli tıpla ilgili konularda bilimsel ve teknik görüş bildirmek” hükmü 2659 sayılı Kanun ile paralel şekilde düzenlenerek yürürlüğe girmiştir.

SK’nın 30/1. madde¹⁶² hükmünde STK’nın, SK’nın 14. madde¹⁶³ hükmünde ise Güvence Hesabı’nın, Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği nezdinde oluşturulduğu belirtilmiştir. Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği’nin kamu kurumu niteliğini haiz olduğu ise, SK’nın 24/1. madde¹⁶⁴ hükmünde düzenlenmiştir. Hal böyle iken, kanaatimizce STK, 4 numaralı CBK’nın 3. madde¹⁶⁵ hükmünde düzenlenen görevi gereği kamu kurumu niteliğini haiz Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği nezdinde kurulan STK ve Güvence Hesabı’na rapor göndermek zorunda olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Ölüm halinde ise, *“kaza raporu, varsa bilirkişi raporu veya keşif zaptı veya mahkeme kararı, veraset ilamı veya desteklik ilişkisini ortaya koyan diğer belgeler, ölüm belgesi ve ölü muayene otopsi raporu, destek şahsının anne ve baba bilgisini de gösterir güncel vukuatlı nüfus kayıt örneği, hak sahibine ait banka hesap bilgileri, çocuk ölümünde destekten yoksun kalan ebeveynlerin güncel SGK Hizmet Dökümü belgesi”*¹⁶⁶ belirtilmiştir. İstanbul Anadolu 11. Asliye Ticaret Mahkemesi, 16.06.2020 tarihli ve 2019/856 E., 2020/190 K. sayılı kararında Karayolları Motorlu Araçlar ZMMSGŞ’nin Ek-6’da belirtilen belgelerin tam olarak ilgili sigorta kuruluşuna iletilmediği ve sonradan da tamamlanmadığını gerekçe göstererek usulden ret kararı verilmiştir; *“Sigorta şirketine davacı tarafça eksik başvuru yapıldığı, bilgi ve belgelerin Sigorta Şartlarında belirtildiği şekliyle sunulmadığı anlaşılmaktadır...Zarar görenin, ... öngörülen sınırlar içinde dava yoluna gitmeden önce Ek: 6’da belirtilen tazminat ödemelerinde istenecek belgelerin tamamı ile birlikte ilgili sigortacıya yazılı başvuruda bulunması gerekir...KTK madde 99/1 ile... kapsamında, dava açmadan önce sigorta şirketine başvuruda bulunmanın yukarıda yer verilen hükümler gereğince bir zorunluluk olduğu, davacı tarafından davalı ... usulüne uygun başvuru yapılmadığı, başvuruya ilişkin eksik belgelerin davacı tarafça*

¹⁶² SK, md.30/1.

¹⁶³ SK, md.14.

¹⁶⁴ Sigortacılık Kanunu (SK), *Resmî Gazete* 26552 (14 Haziran 2007), Kanun No. 5684, md.24/1.

¹⁶⁵ CBK, md.3.

¹⁶⁶ Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası (ZMMS), Genel Şartları Ek-6: Tazminat Ödemelerinde İstenecek Belgeler.

tamamlanmadığı gözetilerek; dava şartı yokluğu sebebiyle davanın HMK m. 114/2 ve m. 115/2 uyarınca usulden reddine dair aşağıdaki hüküm kurulmuştur."¹⁶⁷

Karayolları Motorlu Araçlar ZMMSGŞ'nin Ek-6'da liste halinde belirtilen belgelerin ilgili sigorta kuruluşuna eksiksiz bir şekilde iletilmesi tazminat ödemesinin zamanında ödenmesi adına önem teşkil etmektedir.¹⁶⁸

2.2.2.2. Yazılı Bildirim Sonrasında İlgili Sigorta Kuruluşunca Gerçekleştirilen İşlemler

2918 sayılı Kanun'un 99. madde¹⁶⁹ hükmü uyarınca, hak sahibinin ZMMS Genel Şartları ile belirtilen belgeleri sigorta merkezi veya sigorta kuruluşlarına ilettiği tarihten itibaren sekiz iş günü içinde ZMMS kapsamında kalan miktarı hak sahibine ödemek zorundadır. Sekiz iş günü içinde ödeme yapılmaması halinde, ilgili sigorta kuruluşu temerrüde düşmüş olmaktadır¹⁷⁰; ancak, eksik belge ile başvurulmuş olması veya hiç başvurulmamış olması durumunda ilgili sigorta kuruluşunun temerrüde düşmediği açıktır. Bu durum, Konya BAM 8. Hukuk Dairesi'nin 10.01.2020 tarih ve 2019/907 Esas, 2020/55 Karar sayılı ilamında şu şekilde belirtilmiştir; *"Diğer yandan, 2918 sayılı KTK'nın 99/1. maddesi ile Zorunlu Mali Sorumluluk Sigorta Poliçesi Genel Şartlarının B.2. maddesi uyarınca rizikonun, bilgi ve belgeleri ile birlikte sigortacıya ihbar edildiği tarihten itibaren 8 iş günü içinde sigortanın tazminatı ödeme yükümlülüğü bulunmakta, bu sürenin sonunda ödememe halinde temerrüt gerçekleşmektedir. Gerekli belgeler ibraz edilmeksizin başvuruda bulunulmuş veya hiç müracaat edilmemişse sigorta şirketinin temerrüdünden bahsedilemez.*"¹⁷¹

İlgili sigorta kuruluşuna rizikonun gerçekleştiği, tazminat talebinin mevcut olduğuna dair ihbar gelmesi durumunda ilgili kontroller yapılarak ihbar ile hasarın doğru olduğuna kanaat getirilmesi halinde hasar dosyası oluşturulmaktadır. Hasar dosyası açılmadan önce, ZMMS'nin başvuru yapılan ilgili sigorta kuruluşuna ait olup olmadığı, poliçe vadesi, sigortalının kusur durumu, trafik kazası neticesinde zarar gördüğü iddiasıyla başvuruda bulunan 3. Kişide zararın meydana gelip gelmediği, nedensellik bağı, daha önce aynı rizikoya bağlı olarak hasar dosyasının açılıp açılmadığı gibi hususlar incelenmektedir. Hasar dosyası oluşturulurken ödenmesi

¹⁶⁷ İstanbul Anadolu 11. Asliye Ticaret Mahkemesi (ATM), K. 2020/190 (16 Haziran 2020).

¹⁶⁸ Kaya- Kâhya, "Sigorta ve Sigortacılık", 275.

¹⁶⁹ KTK, md.99.

¹⁷⁰ Kayıhan – Ünlütepe, "Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler", 84.

¹⁷¹ Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Dairesi (BAM), K. 2020/55 (10 Ocak 2020).

muhtemel olan tazminat tutarı dikkate alınarak ilgili sigorta kuruluşunca muallak ayrılması gerekmektedir.¹⁷²

Yapılan incelemeler neticesinde, ilgili sigorta kuruluşunun hasar departmanı tarafından tazminat ödemesi yapılabileceği gibi ilgili sigorta kuruluşunca yapılan incelemelerin olumsuz sonuçlanması halinde herhangi bir ödeme yapılmaması da söz konusu olmaktadır.

2.2.2.2.1. Hasar Aşamasında Ödeme Yapılmaması Durumu

Ödeme yapılmaması yönünde karar alınması halinde, işbu durum başvurana bildirilebileceği gibi ilgili sigorta kuruluşu herhangi bir bildirimde bulunmayabilmektedir. Herhalde, ilgili sigorta kuruluşuna yapılan yazılı başvurudan on beş gün sonra tahkim veya dava yoluna gidilebilmektedir.

On beş günlük süre geçtikten ancak STK nezdinde başvurunun hakeme tevdi edilmesinden önce tazminat ödenmesi halinde başvuran tarafça vekalet ücretinin alınıp alınamayacağı hususunda Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi¹⁷³’nin 6. madde¹⁷⁴ hükmünün incelenmesi gerekmektedir; *“Anlaşmazlık, davanın konusuz kalması, feragat, kabul, sulh veya herhangi bir nedenle; ön inceleme tutanağı imzalanıncaya kadar giderilirse, Tarife hükümleriyle belirlenen ücretlerin yarısına, ön inceleme tutanağı imzalandıktan sonra giderilirse tamamına hükmolunur. Bu madde yargı mercileri tarafından hesaplanan akdi avukatlık ücreti sözleşmelerinde uygulanmaz.”* madde hükmü uyarınca, on beş günlük süre geçmiş olmasına rağmen STK nezdinde hakeme tevdi edilmemiş dosyalarda, tazminatın hakeme tevdi tarihinden sonra ödenmiş olsa idi ödenmesi gereken vekalet ücretinin yarısı hesaplanarak ödenmektedir. Uygulamada sigorta şirketlerince, hakeme tevdi tarihinden önce tazminat ödenen dosyalarda tazminatın hakeme tevdi tarihinden sonra ödenmiş olsa idi ödenmesi gereken vekalet ücretinin yarısı ödenmekte olup başvurunun konusuz kalması yönünde hüküm kurulduğu görülmektedir. İlgili sigorta kuruluşunca yarım vekalet ücretinin ödenmediği durumlarda ise, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 6. madde¹⁷⁵ hükmü uyarınca yarım vekalet ücretine hükmedilmektedir. Bu duruma STK Uyuşmazlık Hakem Heyeti’nin 07.12.2022 tarih ve K-2022-311060 numaralı kararı örnek teşkil etmektedir; *“Sigorta şirketi tarafından*

¹⁷² Kaya- Kahya, *Sigorta ve Sigortacılık*, 268.

¹⁷³ Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (AAÜT), *Resmî Gazete* 31942 (03 Eylül 2022), md.6.

¹⁷⁴ AAÜT, md.6.

¹⁷⁵ AAÜT, md.6.

ise, komisyona başvuru tarihinden sonra 13.05.2022 tarihinde 4.000,00 TL ödeme yapılmıştır. Uyuşmazlık tutarı ve ödeme miktarı dikkate alındığında, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemenin 100,00-TL'si başvuru dilekçesi ile talep edilen uyuşmazlık tutarına, 3.900,00-TL' si ise uyuşmazlık konusu edilmeyen tutara ilişkin olduğu açıktır. Bu nedenle sigorta şirketi aleyhine, başvuru dilekçesinde talep edilen 100,00-TL tazminat tutarı dikkate alınarak, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 6. maddesi gereği 50,00-TL vekalet ücretine hükmedilmiş, konusuz kalan 100,00-TL tutarlı başvuru hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.”¹⁷⁶

2.2.2.2.1.1. Hasar Aşamasında İlgili Sigorta Kuruluşunun İbra Edilmesi

TBK'nın 132. madde¹⁷⁷ hükmünde belirtildiği üzere alacaklının borçluyu ibra¹⁷⁸ etmesi neticesinde alacaklı borcun tamamı veya ibra edildiği kısımdan kurtulmaktadır. Borçlandırıcı işlem şekle tabi olsa bile, ibra herhangi bir şekle tabi değildir.

Uygulamada, ilgili sigorta kuruluşu tarafından hasar aşamasında ödeme yapılmasına karar verilmesi durumunda çoğunlukla ibra anlaşmasının yapıldığı bilinmektedir. Bu noktada, hak sahibinin ibranameyi imzalarken ilgili sigorta kuruluşunu borcun geri kalanından ibra etme amacı güdüp gütmmediği önem taşımaktadır. Maluliyet oranında artış olan dosyalara ilişkin başvurular saklı kalmak kaydıyla, hak sahibinin ilgili sigorta kuruluşunu ibra etme amacını gütmmediği hallerde iki yıllık hak düşürücü süre içinde irade beyanında bulunması veya dava açması gerekmektedir.

KTK'nın 111/2. madde¹⁷⁹ hükmü, “Tazminat miktarlarına ilişkin olup da, yetersiz veya fahiş olduğu açıkça belli olan anlaşmalar veya uzlaşmalar yapıldıkları tarihten başlayarak iki yıl içinde iptal edilebilir.” şeklinde düzenlenmiştir. Mezkûr madde hükmü uyarınca, ibranamenin iki yıl içinde iptali istenebilmektedir. Yargıtay kararlarına göre, ibranamenin iptalinin açıkça ve ayrıca talep edilmesine gerek bulunmamaktadır. İki yıl içinde açılan dava sırasında da ibranamede belirtilen tazminat miktarının yetersiz veya fahiş olduğu yönünde irade beyanında bulunulması

¹⁷⁶ STK, K. 2022/311060.

¹⁷⁷ Türk Borçlar Kanunu (TBK), *Resmî Gazete* 27836 (04 Şubat 2011), Kanun No. 6098, md.132.

¹⁷⁸ Oğuzman- Öz tarafından ibra şu şekilde tanımlanmıştır; “Borçluyu borcu ifa etmeden borçtan kurtarmak hususunda alacaklı ile borçlunun anlaşmasıdır.” Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Oğuzman- Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 554.

¹⁷⁹ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.111/2.

ibranamenin iptali için yeterlidir.¹⁸⁰ İki yıllık hak düşürücü süre içinde tazminat miktarının yetersiz veya fahiş olduğu yönünde beyanda bulunulması, dava açılması hallerinde zarar görene yapılan ödemenin, ödeme tarihi itibarıyla yeterli olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Ödeme tarihi itibarıyla zarar görene yapılan ödemenin yetersiz olduğunun anlaşılması halinde ibranamenin makbuz niteliğinde olduğunun kabulü gerekmektedir.¹⁸¹

CTK'nın 111/2. madde¹⁸² hükmünde açıkça belirtildiği üzere, iki yıllık hak düşürücü sürenin geçmesi halinde, ibranamenin iptali mümkün olmamaktadır.¹⁸³ Bu noktada, TBK'nın 28. madde¹⁸⁴ hükmünde düzenlenen aşırı yararlanmaya ilişkin hükmün uygulama alanı bulup bulamayacağı hususu incelendiğinde, CTK'nın TBK'ya göre özel kanun olması nedeniyle aşırı yararlanmaya ilişkin beş yıllık sürenin ibra eden kişi tarafından kullanılmasının mümkün olmadığı söylenebilecektir.

2.2.2.2.2. Hasar Aşamasında Ödeme Yapılması Durumu

Ödeme yapılması ancak ödenen tutara ilişkin başvuran tarafla ilgili sigorta kuruluşu arasında ihtilaf bulunması durumunda ise, eksik ödeme sebebiyle tahkim başvurusu yapılmakta veya dava açılması yoluna gidilebilmektedir.

¹⁸⁰ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 2010/9590 Esas ve 2011/5983 sayılı yayımlanmamış ilamında bu husus şekilde belirtilmiştir; *“CTK 111/2. madde hükmünden yararlanmak için ibra belgesinin iptalinin açıkça ve ayrıca istenmesine gerek olmayıp, dava sırasında bu husus ileri sürülebileceği gibi, yapıldığı tarihten itibaren 2 yıl içinde hükümlerinin kabul edilmediğine ilişkin bir irade açıklaması da yeterlidir... Mahkemece, davalı savunması üzerinde durularak davanın süresinde açılıp açılmadığı değerlendirilip sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.”*

¹⁸¹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 2013/16682 Esas ve 2015/5207 Karar sayılı yayımlanmamış ilamı şu şekildedir; *“Mahkemece yapılacak ilk iş, ilk önce ödeme tarihi itibarıyla yapılan ödemenin yetersiz olup olmadığının belirlenmesidir. Bunun için ödeme tarihi verileri dikkate alınarak yapılacak hesaplama sonucu bulunacak tutar ile ödeme miktarı karşılaştırılarak ödemenin yeterli bulunması halinde ibra sebebiyle davanın reddine karar verilmesi gerekir. Şayet, ödemenin yetersiz olduğu anlaşılırsa bu kez karar tarihine en yakın veriler dikkate alınarak tazminat hesaplanmalı ve zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince davalı tarafından yapılan ödemeye hesaplama yapıldığı tarihe kadar geçen süre için yasal faiz uygulanarak (güncelleme), hesaplanan tutardan mahsup edilmelidir.”*

¹⁸² CTK, md.111/2.

¹⁸³ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 18.01.2016 tarih ve 2015/19163 Esas ve 2016/470 Karar sayılı yayımlanmamış ilamında bu husus, *“... Taraflar arasındaki ibranamenin üzerinden iki yıldan fazla sürenin geçmiş olduğu gerekçe gösterilerek davanın hak düşürücü sürenin geçmiş olması sebebiyle reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir...Davacı vekilinin yerinde görülmeyen tüm temyiz itirazlarının reddiyle usul ve yasaya uygun bulunan hükmün ONANMASINA...”* şeklinde belirtilmiştir.

¹⁸⁴ Türk Borçlar Kanunu (TBK), *Resmî Gazete* 27836 (04 Şubat 2011), Kanun No. 6098, md.36.

2.3. Sigorta Tahkim Komisyonu'na Başvuru Yapılması

2.3.1. Genel Olarak

ZMMS kapsamında bedensel tazminat talebiyle STK'ya başvuru yapılması için, ilgili sigorta kuruluşuna yazılı başvuru yapılmış olması ve yapılan başvuru sonucunda eksik ödeme yapılması veya on beş gün içinde herhangi bir cevap verilmemiş olması gerekmektedir. SK'nın 30/13. madde¹⁸⁵ hükmü, *"Komisyona gidilebilmesi için, sigortacılık yapan kuruluşla uyuşmazlığa düşen kişinin, uyuşmazlığa konu teşkil eden olay ile ilgili olarak sigortacılık yapan kuruluşa gerekli başvuruları yapmış ve talebinin kısmen ya da tamamen olumsuz sonuçlandığını belgelemiş olması gerekir."* uyarınca sigortacılık yapan kuruluşa gerekli başvuruların yapılmış olmasına rağmen talebin kısmen veya tamamen olumsuz sonuçlandığını senetle ispat etmesi gerektiğini belirterek sigortacılık yapan kuruluşa başvuru yapıldığının ilgili kuruluştan alınacak belge veya bu belgenin ilgili kuruluş tarafından verilmemesi halinde, Noter aracılığıyla gönderilecek ihtarname vasıtasıyla ispat edilmesi gerektiğini belirten görüş¹⁸⁶ bulunmaktadır. Doktrinde bulunan diğer görüş ise¹⁸⁷, başvuru sahiplerinin daha hızlı şekilde alacaklarını tazmin etme amacı güden tahkim nezdinde senetle ispat zorunluluğunun getirilmemiş olduğu yönündedir. Kanaatimizce, SK'nın 30/13. madde¹⁸⁸ hükmü ile senetle ispat zorunluluğunun getirildiği şeklinde yorumlamak tahkimin özü ile uyuşmamaktadır

SK'nın 30/1. madde¹⁸⁹ hükmünde düzenlendiği üzere uyuşmazlığın sigorta sözleşmesinden veya Güvence Hesabı'ndan faydalanılması için gerekli koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. ZMMS'ye dayanarak yapılacak başvurularda, başvuru konusu aracın ZMMS poliçesi olmasa dahi Güvence Hesabı'na başvuru yapılabilmektedir. Keza, zorunlu sigortalara ilişkin uyuşmazlıklarda, uyuşmazlığın tarafı olan ilgili sigorta kuruluşunun tahkim sistemine üye olması gerekmektedir.¹⁹⁰

¹⁸⁵ SK, md.30/13.

¹⁸⁶ Tuğçe Nimet Yaşar, "Sigorta Hukukunda Tahkim". *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 36 (Ekim 2018), 227.

¹⁸⁷ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 72, 73.

¹⁸⁸ SK, md.30/13.

¹⁸⁹ SK, md.30/1.

¹⁹⁰ Zorunlu sigortalarda, ilgili sigorta kuruluşunun tahkime üye olması gerekmektedir. Zorunlu sigortalardan haricindeki sigortalara ilişkin ilgili sigorta kuruluşu STK'ya üye olmadığı müddetçe STK nezdinde ortaya çıkan ihtilafların çözümlenmesi mümkün değildir. İlgili sigorta kuruluşu STK'ya üye olduktan sonra ise, STK nezdinde yapılan başvuruların tahkimde çözümlenmemesi için itirazda bulunamayacaktır. Daha detaylı bilgi için bkz. Kara, *Sigorta Hukuku*, 493.

Zira, 5684 sayılı SK'nın 30/1. madde¹⁹¹ hükmünde bu durum şu şekilde belirtilmiştir; "...İlgili mevzuat ile zorunlu tutulan sigortalardan kaynaklanan bu fıkra kapsamındaki uyuşmazlıklar için ilgili kuruluş sigorta tahkim sistemine üye olmasa dahi hak sahipleri bu bölüm hükümlerine göre tahkim usulünden faydalanabilir." SK'nın 30/1. madde¹⁹² hükmünde yer alan "riski üstlenen taraf" ifadesi uyarınca acenteler aleyhine STK'ya başvuru yapıp yapılamayacağı doktrinde tartışılmaktadır. Doktrinde bulunan bir görüş, TTK 105/2. madde¹⁹³ hükmü ve SK'nın 23/18. madde¹⁹⁴ hükmü uyarınca her ne kadar acente aleyhine dava yoluna gidilse de tahkim yoluna gidilemeyeceği görüşündedir.¹⁹⁵ Diğer bir görüş, zorunlu sigortalar bakımından STK'ya üye olma zorunluluğu aranmadığını gerekçe göstererek acenteler aleyhine tahkim yoluna başvurulması gerektiğini savunarak bu yönde kanuni düzenlemenin yapılması gerektiğini ifade etmektedir.¹⁹⁶

İlgili sigorta kuruluşunun STK'ya üye olmasının arandığı başvurularda rizikonun üyelik tarihinden sonra ortaya çıkmış olması gerekmektedir.¹⁹⁷

SK'nın 30/1. madde¹⁹⁸ hükmünde, "Sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler" ifadesiyle STK'ya başvuru yapabilecek kişiler kanun koyucu tarafından sınırlandırılmaksızın düzenlenmiştir.¹⁹⁹

STİY'nin 16/1. madde²⁰⁰ hükmü uyarınca başvuru STK'nın merkezine yapılabileceği gibi başvuranın ikametgahının bulunduğu veya rizikonun gerçekleştiği yerdeki STK Bürosu'na yapılmaktadır.²⁰¹ STK'ya online başvuru yapılabileceği gibi posta yoluyla da başvuru yapılabilmektedir.²⁰² Doktrinde, SK'da yer almayan STİY ile düzenlenen yetki kuralına riayet edilmiş olmaması nedeni ile başvuruların değerlendirmeye

¹⁹¹ SK, md.30/1.

¹⁹² SK, md.30/1.

¹⁹³ Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.23/18.

¹⁹⁴ SK, md.14.

¹⁹⁵ Mehmet Özdamar, "Sigorta Hukukunda Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim Sistemi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17/2 (Ocak 2013), 846.

¹⁹⁶ Rauf Karasu, *Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, 58.

¹⁹⁷ Kara, *Sigorta Hukuku*, 499; Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 90; Kayıhan- Günergök, *Sigorta Hukuku Dersleri*, 281, 282; Ahmet Karayazgan, *Ana Hatlarıyla Özel Sigorta Hukuku*, (İstanbul: Tara Kitap, 2016), 95,96.

¹⁹⁸ SK, md.30/1.

¹⁹⁹ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 68.

²⁰⁰ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik (STİY), *Resmî Gazete* 26616 (17 Ağustos 2007), md.16/1.

²⁰¹ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 92; Doktrinde, başvuru sahiplerinin vekil ile temsil edilmeseler dahi kolay bir şekilde STK başvurusu yapabilmeleri için bu yönde düzenleme yapıldığı belirtilmiştir. Daha detaylı bilgi için bkz. Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 65.

²⁰² Doktrinde, STK başvuru ve süreçlerine ilişkin sistemin UYAP ile entegre edilmemiş olması Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)'ne erişim kolaylığının bulunduğu belirtilerek eleştirilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 66, 67.

alınmaması durumunun tahkimin niteliği ile özdeşleşmediği belirtilerek STİY'nin 16/1. madde²⁰³ hükmünde yer alan düzenlemede belirtilen tahkim büroları haricinde farklı tahkim bürolarına yapılmış başvuruların da dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir.²⁰⁴

Online olarak başvuru zarara uğrayan 3. Kişi tarafından veya vekili²⁰⁵ tarafından yapılabilir. STİY'nin 16. madde²⁰⁶ hükmü uyarınca, başvuru formunun doldurulması gerekmektedir. STK nezdinde sadece ıslak imzalı başvuru formları kabul edildiğinden²⁰⁷ online olarak yapılan başvurularda başvuru formunun çıktısı alınıp imzalandıktan sonra STK'ya ilgili formun iletilmesi gerekmektedir. Doktrinde, gelişen teknoloji neticesinde başvuru formunun tıpkı itiraz başvurusunda olduğu gibi elektronik imza ile imzalanması gerektiği ifade edilmektedir.²⁰⁸ Günümüzde, baro pulu ödeme entegrasyon süreci tamamlanmış olup, online başvuru yapıldıktan sonra yedi gün içinde baro pulunun vekalet veya dilekçe ile STK'ya gönderilmesi gerekliliği ortadan kalkmıştır. E- imza vasıtasıyla online olarak yapılan başvurularda, ıslak imzalı başvuru formunun STK'ya iletilme zorunluluğu da ortadan kalkmıştır.

Yapılacak başvuruda; branş, plaka bilgileri, karşı tarafın plakası, poliçe numarası, hasar tarihi, mevcut olması halinde hasar dosya numarası, uyuşmazlık tutarı, ilgili sigorta kuruluşuna yapılan başvuru tarihi, talebin niteliği, başvurunun ana sebebi, ilgili sigorta kuruluşunca kısmi ödeme yapılmış ise ilgili tutar, başvuru talebinin doldurulması gerekmektedir. Ayrıca, sigorta kuruluşunca başvuruya nihai cevabın verilir verilmediği, başvuru konusu ile ilgili daha önce mahkeme veya Tüketici Hakem Heyeti'ne başvuruda bulunulup bulunulmadığı²⁰⁹, başvuru konusuna dair devam eden

²⁰³ STİY, md.16/1.

²⁰⁴ Özdamar, "Tahkim Sistemi", 66.

²⁰⁵ HMK'nın 74. madde hükmü, "Açıkça yetki verilmemiş ise vekil ,... alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz..." uyarınca vekilin alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurma hususunda mümkün olması halinde Sigorta Tahkim Komisyonu'na başvurması yönünde özel olarak yetkilendirilmiş olması gerekmektedir.

²⁰⁶ STİY, md.16.

²⁰⁷ Uygulamada hak sahipleri adına başvuruda bulunulması ve hak sahiplerinin kendi adlarına başvuruda bulunulduğundan habersiz olmaları neticesinde ıslak imzalı başvuru formunun arandığı, yapılan başvurularda kimlik ve imza kontrolünün yapıldığı doktrinde belirtilmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Ahmet Karayazgan, *Ana Hatlarıyla Özel Sigorta Hukuku*, 120.

²⁰⁸ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 92,93; Kayıhan-Günergök, *Sigorta Hukuku Dersleri*, 282.

²⁰⁹ SK'nın 30/14. madde hükmünde Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca Tüketici Sorunları Hakem Heyeti'ne intikal etmiş uyuşmazlıklar ile ilgili STK'ya başvuru yapılamayacağı düzenlenmiştir. Doktrinde, işbu düzenlemenin -özellikle ZMMS kapsamında ortaya çıkan sigorta uyuşmazlıklarında zarar gören 3. Kişinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında hizmet alan konumunda olup olmadığı hususunun- irdelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Aras, *Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı*, 339.

ceza davası veya soruşturmanın bulunup bulunmadığı, daha önce aynı uyuşmazlığa ilişkin STK'ya başvuruda bulunulup bulunulmadığına ilişkin sorular bulunmaktadır. İlgili kısımlar doldurulup taranmış başvuru evrakları ve ödemenin yapıldığına ilişkin dekont²¹⁰ eklendikten sonra STK'ya başvuru yapılmaktadır. Başvuru işlemleri tamamlandıktan sonra başvuru esas numarası almaktadır.

2.3.2. Sigorta Tahkim Komisyonu Nezdinde Davanın Açıldığı An

STK nezdinde davanın açıldığı anın tespiti gerek zamanaşımının kesilmesi²¹¹ gerekse derdestlik bakımından önem taşımaktadır. SK ve STİY kapsamında tahkim davasının açıldığı ana ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmadığından SK'nın 30/23. madde²¹² hükmü uyarınca 6100 sayılı HMK hükümlerinin kıyasen uygulanması suretiyle tahkim davasının açıldığı anın tespit edilmesi gerekmektedir.

6100 sayılı HMK'nın 118/1. madde²¹³ hükmünde, dava dilekçesinin kaydedildiği tarihte davanın açılmış sayılacağı düzenlenmiştir. Harca tabi davalarda harç ve gider avansı; harca tabi olmayan davalarda gider avansı ödendikten sonra dava dilekçesi tevdi edilerek kaydedildiği anda dava açılmış sayılmaktadır. UYAP üzerinden dava açılması halinde ise, dava dilekçesinin UYAP'ta tevdi edilerek kaydedildiği anda dava açılmış olmaktadır.²¹⁴

HMK'nın 426/1. madde²¹⁵ hükmü, *“Taraflar aksini kararlaştırmadıkça tahkim davası, hakemlerin seçimi için mahkemeye veya tarafların sözleşmesine göre hakem seçecek olan kişi, kurum veya kuruluşa başvurulduğu ve eğer sözleşmeye göre hakemlerin seçimi iki tarafa ait ise davacının hakemini seçip kendi hakemini seçmesini diğer tarafa bildirdiği; sözleşmede hakem veya hakem kurulunu oluşturan hakemlerin ad ve soyadları belirtilmiş ise uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözülmesi talebinin karşı*

²¹⁰ 2022 yılı itibariyle uyuşmazlığa konu miktarın 0 – 5.000,00-TL arasında olduğu uyuşmazlıklarda 150,00-TL, 5.001,00-TL- 10.000,00-TL arasında olduğu uyuşmazlıklarda 350,00-TL, 10.001,00-TL – 30.000,00-TL arasında olan uyuşmazlıklarda 500,00-TL, 30.001,00-TL ve üzerinde olan uyuşmazlıklarda en az 500,00-TL olmak üzere uyuşmazlık tutarının %1,5 oranında başvuru ücreti alınmaktadır. Başvuru ücretinin Ziraat Bankası Sigorta Tahkim Komisyonu hesabına yatırılması gerekmektedir. Konu hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Sigorta Tahkim Komisyonu (STK), “Başvuru Ücretleri” (Erişim 12 Aralık 2022).

²¹¹ Oğuzman-Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 615, 616; Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 1293, 1294.

²¹² SK, md.30/23.

²¹³ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.118/1.

²¹⁴ Pekcantez, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 282, 283; Kuru, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 288, 289.

²¹⁵ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.426/1.

*tarafça alındığı tarihte açılmış sayılır.” şeklinde düzenlenmiştir. Mezkûr madde hükmünden yola çıkılmak suretiyle STK’ya başvuru dilekçesinin karşı tarafa tebliğ edildiği an davanın açılmış sayılacağı yönünde doktrinde görüş bulunmaktadır.²¹⁶ Doktrinde bulunan diğer bir görüş²¹⁷ ise, tahkim davasının açıldığı tarihin STK’ya başvurulduğu tarih olduğunu ifade etmektedir. Bu görüşü savunanların gerekçesi ise, mezkûr madde hükmünde yer alan “*hakem seçecek olan kişi, kurum veya kuruluşa başvurulduğu*” ifadesi oluşturmaktadır.*

STİY’nin 16/4. madde²¹⁸ hükmünde, raportör incelemeye başlamadan önce başvuran tarafın isteği üzerine başvurunun ön incelemeden çekilmesi halinde, başvuru ücretinin yüzde doksanın iade edileceği düzenlenmiştir. Doktrinde, HMK’nın 123. madde²¹⁹ hükmünde davanın geri çekilmesi için karşı tarafın muvafakatinin arandığının belirtilmesine karşın tahkim özelinde HMK’nın 435/1-(a) madde²²⁰ hükmünün kabul edildiği belirtilerek ön inceleme aşamasında davanın açılmış sayılacağı yönündeki kabulün pek mümkün olmadığı belirtilmiştir.²²¹

2.3.3. Sigorta Tahkim Komisyonu’na Başvuru Yapılması Akabinde Ön İnceleme Aşaması

SK’nın 30/15. madde²²² hükmü uyarınca, STK’ya yapılan başvuru öncelikle raportörler tarafından incelenmektedir. SK’nın 2/1-(ö)²²³ ve STİY’nin 4/1-(h) madde²²⁴ hükmünde raportör, “*Sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla Komisyona intikal etmiş şikâyetler üzerinde ön incelemeyi yapan kişi.*” olarak tanımlanmıştır. STİY’nin 16/2.²²⁵ madde hükmü

²¹⁶ Detaylı bilgi için bkz. Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 88, 89.

²¹⁷ Dekak, *Sigorta Tahkiminde Yargılama Usulü*, 64; Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 89; Karaca, *Tahkim Yoluyla Çözümü*, 121.

²¹⁸ STİY, md.16/4.

²¹⁹ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.123.

²²⁰ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.435/1-(a).

²²¹ Aras, *Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı*, 337; Dekak, *Sigorta Tahkiminde Yargılama Usulü*, 63.

²²² SK, md.30/15.

²²³ SK, md.2/1-(ö).

²²⁴ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik (STİY), *Resmî Gazete* 26616 (17 Ağustos 2007), md.4/1-(h).

²²⁵ STİY, md.16/2.

uyarınca, uyuşmazlığın hayat veya hayat dışı sigorta branşlarından²²⁶ hangisine girdiği tespit edilerek ilgili sigorta grubunu inceleyen raportöre dosya atanmaktadır.

Ön inceleme aşamasında raportörler tarafından ilgili sigorta kuruluşuna yazılı başvuruda bulunulup bulunulmadığı, bulunulmuş olması halinde on beş günlük²²⁷ süreye riayet edilip edilmediği, STK'ya başvuru yapılmadan önce başvuru konusu uyuşmazlığa ilişkin dava açılıp açılmadığı ve Tüketici Sorunları Hakem Heyeti'ne başvuru yapılıp yapılmadığını esasa girmeksizin sadece usulen ve ilgililerin beyanlarını esas almak suretiyle incelemektedirler.²²⁸ Doktrinde, işbu hususlarda karar verme yetkisinin hakeme ait olması gerektiği, SK'da raportöre tanınan yetkilerin STİY ile genişletildiği, raportörlerin hakeme yardımcı nitelikte olması gerektiği belirtilerek raportörlere oldukça geniş yetkiler tanınması eleştirilmektedir.²²⁹ Zira, STİY'nin 8/3. madde²³⁰ hükmünde yer alan “... Ancak raportör uyuşmazlığın esasına dair karar veremez...” düzenlemesi ile STİY'nin raportörlere uyuşmazlığı kapatma yetkisinin verilmiş olması çelişmektedir.²³¹ Keza, SK'nın 30/7. madde²³² hükmünde, “Uyuşmazlıklar, hayat ve hayat dışı sigorta gruplarının sadece birinde görev yapacak olan sigorta hakemleri ve raportörler aracılığıyla çözülür.” Yer alan düzenleme uyarınca, sigorta hakemleri ile raportörlerin aynı konumda yer aldığı şeklinde yorumlanabileceği belirtilerek, STK'ya yapılan ve raportörlerce incelenen başvurunun dava niteliğini haiz olmadığına kabul edilmesi gerektiği ancak; bu durumda da zamanaşımının kesilmesi durumu ve başvurunun ne zaman yapılmış sayılacağı hususunda sorunların bulunduğu ifade edilmek suretiyle mevzuatın yeniden düzenlenmesinin zaruri olduğu savunulmaktadır.²³³

²²⁶ Doktrinde, raportörlerin hayat- hayat dışı sigorta branşlarına göre ayrılmasının yerinde olmadığını belirten görüş bulunduğu gibi bu ayrımın raportörlerin ilgili branşta uzmanlaşmasını sağlayacağını belirterek düzenlemenin yerinde olduğunu savunan görüş de bulunmaktadır. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 45.

²²⁷ STİY'nin 16/2-(a) madde hükmünde “on beş iş günü” şeklinde düzenleme mevcuttur. Doktrinde, KTK'nın 97. madde hükmünde ZMMS kapsamında yapılacak başvurular için on beş günlük sürenin düzenlendiği SK 30/13. madde hükmünde STK'ya yapılacak tüm başvurular için düzenlendiği belirtilerek on beş günlük sürenin esas alınması gerektiği ifade edilmiştir. Kayıhan – Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 83.

²²⁸ Doktrinde, SK'nın 30/14. madde hükmünün derdestliğin uzantısı olduğu belirtilerek HMK kapsamında tahkim anlaşmasının yapılmış olması halinde de Sigorta Tahkim Komisyonu'na başvurunun mümkün olmadığı ifade edilmektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Aras, *Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı*, 338, 339.

²²⁹ Ecehan Yeşilova- Aras Bilgehan Yeşilova, “Sigortacılık Tahkimi”, 313, 314; Kayıhan– Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 100; Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 44.

²³⁰ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik (STİY), *Resmî Gazete* 26616 (17 Ağustos 2007), md. 8/3.

²³¹ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 44.

²³² SK, md.30/7.

²³³ Daha detaylı bilgi için bkz. Yeşilova- Yeşilova, “Sigortacılık Tahkimi”, 316 vd.

STİY'nin 16/3. madde²³⁴ hükmü uyarınca, ön inceleme neticesinde başvurunun STK nezdinde incelenmesinin mümkün olmadığı kanaatine varılması halinde, durum derhal ilgiliye bildirilerek başvuru ücretinin yüzde doksanı iade edilmektedir.

Ön inceleme aşaması neticesinde reddedilen başvurulara karşı herhangi bir itiraz yolu öngörülmemiştir. Doktrinde, reddedilen ön inceleme kararına karşı tespit davası açılabilmesi, tespit davası neticesinde davanın kabulü yönündeki hüküm ile STK'nın başvuruyu işleme koymasının mümkün olabileceği belirtilmektedir.²³⁵

Ön inceleme aşaması tamamlandıktan sonra dosya, raportör tarafından uyuşmazlığın çözümü için gerekli belge ve bilgi açısından incelenmektedir. Belge veya bilgi eksikliğinin bulunması halinde, taraflara bilgi vermek suretiyle dosya kapatılmaktadır. Bu halde, başvuru ücretinin yüzde ellisi başvuran tarafa iade edilmektedir. Doktrinde, eksik belgelerin tamamlanması için başvurucuya süre verilmesi gerektiği, böylece tahkimin hukukumuzda düzenleniş amacına uygun olarak uyuşmazlığın STK'da çözümlenmesinin mümkün olabileceği belirtilmektedir.²³⁶ Kanaatimizce de, ön inceleme aşamasında eksik evrakların tamamlanması için başvurucuya süre verilmesi yerinde olacaktır.

SK'nın 30/15. madde²³⁷ hükmü ve STİY'nin 16/6. madde²³⁸ hükmü uyarınca ön inceleme aşamasının raportörlerce en geç on beş gün içinde tamamlanması gerekmektedir. SK'nın 30/15. madde²³⁹ hükmü uyarınca, raportörler tarafından çözümlenemeyen başvurular, sigorta hakemine gönderilmektedir.²⁴⁰ STİY'nin 16/6. madde²⁴¹ hükmünde ise, ön inceleme ile sonuçlandırılmayan başvurular için rapor hazırlandığı ve hazırlanan raporun “*gerekli görülen hallerde*” dosyayla Komisyon merkezine iletileceği düzenlenmiştir. Doktrinde, “*gerekli görülen hallerde*” ifadesi ile

²³⁴ STİY, md.16/3.

²³⁵ Yeşilova – Aras Yeşilova, “Sigortacılık Tahkimi”, 314, 315, Ödenecek tazminat tutarında artış olmaması halinde, bildirim yükümlülüğünün gereği gibi yerine getirilmemesi durumunun tazminattan indirim sebebi olmayacağına hükmedilmiştir; “*Sigortalının geç bildirimi ya da sigortacıya sunması gereken belgeleri süresinde sunmaması durumunda ancak, ödenecek tazminatta bir artış sağlamış ise tazminatta indirim sebebi olarak sayılmıştır.*” Yargıtay, K.2016/6030.; Kayıhan– Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 98.

²³⁶ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 67.

²³⁷ SK, md.30/15.

²³⁸ STİY, md.16/6.

²³⁹ SK, md.30/15.

²⁴⁰ Doktrinde raportörlerin uyuşmazlığı çözme konusunda yetkisinin bulunmadığı, raportörlerin ön inceleme raporu yazıp dosyayı hakeme veya heyete iletmekle görevli olduğu, SK'da yer alan *raportörler tarafından çözümlendirilemeyen* ifadesinin STİY'de belirtildiği üzere “*ön inceleme ile sonuçlandırılmayan başvurular*” niteliğinde olduğu hakkında detaylı bilgi için bkz. Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 96, 97.

²⁴¹ STİY, md.16/6.

neyin kastedildiğinin belirsiz olduğu ifade edilmektedir. Keza, SK'nın 30/15. madde²⁴² hükmünde raportörlerce çözülemeyen başvuruların sigorta hakemine gönderileceğinin belirtilmiş olmasına karşın STİY'nin 16/6. madde²⁴³ hükmünde, “*gerekli görülen hallerde*” raporun dosya ile Komisyon’a gönderileceği yönündeki düzenlemesinin bulunması neticesinde “*gerekli görülen hallerde*” ifadesinin hakeme tevdi edilmesi gerekmeyen hallerde dosyanın Komisyon’a sevk edileceği yönünde yorumlanabileceği doktrinde belirtilmektedir.²⁴⁴

Ön inceleme aşaması neticesinde Uyuşmazlık Hakem Heyeti’ne tevdi edilmesi gerektiği anlaşılan dosyalara ilişkin rapor hazırlanmaktadır.

2.3.4. Dosyanın Hakem/ Hakem Heyetine Tevdi Edilmesi

Ön inceleme raporunun hazırlanması akabinde uyuşmazlığın hakeme tevdi edilmesi sürecine geçilmektedir. SK'nın 2/1-(ö) madde²⁴⁵ hükmünde sigorta hakemi şu şekilde tanımlanmıştır; “*Sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkları çözen kişi.*” SK'nın 30/10. madde²⁴⁶ hükmü uyarınca, STK nezdinde hakem olmak isteyen kişilerin gerekli nitelikleri²⁴⁷ taşıdıklarını belgelendirerek STK’ya başvurumaktadırlar. Başvurusu uygun görülen kişilerin hakemliğe kabul edilmesi için Müsteşarlığa bildirilmeleri gerekmektedir. Müsteşarlığın kabulü halinde, başvuran kişinin ismi hakem listesine yazılmaktadır. İşbu liste STK tarafından tutulmaktadır. Listenin bir örneği Adalet Bakanlığı’na iletilmektedir. Liste altı ayda bir güncellenip, listede meydana gelen değişiklikler altı ayda bir Adalet Bakanlığı ve Müsteşarlığa bildirilmektedir. SK'nın 30/7. madde²⁴⁸ hükmü uyarınca hakemler, hayat ve hayat dışı branşlarından birisinde görev yapmaktadırlar.

²⁴² SK, md.30/15.

²⁴³ STİY, md.16/6.

²⁴⁴ Yeşilova – Aras Yeşilova, “Sigortacılık Tahkimi”, 315.

²⁴⁵ SK, md.2/1-(ö).

²⁴⁶ SK, md.30/10.

²⁴⁷ SK'nın 30/8. madde hükmünde hakemlerinin taşınması gereken özellikler şu şekilde düzenlenmiştir; “*Sigorta hakemlerinin; a) Malî güç dışında sigorta şirketi ve reasürans şirketi kurucularında aranan nitelikleri taşınması b) En az dört yıllık yüksek okul mezunu olması, c) Sigorta hukukunda en az beş yıl veya sigortacılıkta en az on yıl deneyimi olması, gerekir. Müsteşarlık bu fıkra uyarınca aranacak deneyim ve bu deneyime esas teşkil eden bilginin tespitiyle ilişkin ölçütleri belirlemeye yetkilidir.*”

²⁴⁸ SK, md.30/7.

Sigorta hakemlerinin tarafsız olması gerektiği²⁴⁹ gibi suç teşkil eden fiillerin yetkili mercilere bildirilmesi durumu saklı kalmak kaydıyla kanundan doğan sır saklama yükümlülükleri bulunmaktadır.

SK'nın 30/11. madde²⁵⁰ hükmünde sigorta hakeminin isminin listeden silineceği durumlar düzenlenmiştir. Mezkûr madde uyarınca, sigorta hakemi olmak için gerekli özelliklerin kaybedilmesi, tarafsızlık ilkesine aykırılık hali veya bir yıl tevdi edilen dosyaları en az üç kez belirlenen süre içinde sonuçlandıramamış olma durumlarından herhangi birinin mevcudiyeti halinde sigorta hakemi listeden silinmektedir.

Hakem veya hakem heyetinin seçimi tarafların iradesine bırakılmamıştır.²⁵¹ STK Müdürü tarafından sigorta hakem listesinden seçilmektedir. STİY'nin 16/8. madde²⁵² hükmü uyarınca, uyuşmazlığın hayat veya hayat dışı branşlarından hangisine girdiği dikkate alınarak STİY'nin 14/3. madde²⁵³ hükmü²⁵⁴ saklı kalmak kaydıyla sigorta hakem listesinden sıra usulüyle hakem seçimi yapılmaktadır. STİY'nin 16/8. madde²⁵⁵ hükmü uyarınca, hakem atamasına ilişkin hakemlerin uzmanlık alanı, iş yükü, coğrafi kriterler gibi hususlar dikkate alınarak kriterlerin belirlenmesi hususunda Komisyon'a yetki verilmiştir.

SK'nın 30/15. madde²⁵⁶ hükmü ve STİY'nin 16/7. madde²⁵⁷ hükmü uyarınca, uyuşmazlık miktarının on beş bin Türk lirası ve üzerinde olan uyuşmazlıklarda heyet oluşturulması zorunludur. Uyuşmazlığın başvuru aşamasında on beş bin Türk lirası altında olmasına karşın sonradan ıslah yapılmak suretiyle on beş bin Türk lirası ve üzerinde olması halinde ıslahın yapılması akabinde uyuşmazlığı çözümlmek üzere

²⁴⁹ 6100 sayılı HMK'nın 34. madde hükmü kıyasen uygulanmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Kara, *Sigorta Hukuku*, 498.

²⁵⁰ SK, md.30/11.

²⁵¹ HMK'da düzenlenen tahkim kuralları uyarınca, hakemi tarafların belirleme imkânı bulunmasına rağmen STK nezdinde uyuşmazlığı çözümlenecek hakem veya hakem heyetinin taraflarca belirlenememesi doktrinde eleştirilmiştir. Detaylı bilgi için bkz. Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 107.

²⁵² STİY, md.16/8.

²⁵³ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik (STİY), *Resmî Gazete* 26616 (17 Ağustos 2007), md.14/3.

²⁵⁴ STK başvuru dosyasının tevdi edilmesinde hukuki ve fiili engeller bulunan hakemlere ilişkin ayrı liste tutulduğu STİY'nin 14/3. madde hükmünde düzenlenmiştir. Mezkûr madde hükmü şu şekildedir, "Dosya üstlenmesinde hukuki ve fiili engeller bulunan hakemler, bu amaçla tutulan ayrı bir listede yer alır. Buna göre; a) Mücbir nedenler ve umulmayan haller nedeniyle fiili hakemlik yapması dört aydan daha uzun bir süre mümkün olmayan kişiler, b) Kanunun 30 uncu maddesinin on dokuzuncu fıkrası uyarınca sigorta hakemliği yapması yasaklanmış kişiler fiilen sigorta hakemliği yapamaz ve bu listede izlenir. Sigorta hakemlerinde, belirtilen listede bulunma haline sebep olan durumların sona ermesi halinde, Listedeki ilgili değişikliğin yapılabilmesini teminen keyfiyet, ilgili hakem tarafından derhal Komisyona bildirilir."

²⁵⁵ STİY, md.16/8.

²⁵⁶ SK, md.30/15.

²⁵⁷ STİY, md.16/7.

hakem heyeti atanmakta olup, taraflar hakem heyetinin atandığı yönünde bilgilendirilmektedir.²⁵⁸ Heyet, üç hakemden oluşmakta olup, hakem listesinde hukukçu niteliğini haiz hakemin bulunması halinde heyette teşkil eden hakemlerden biri hukukçu kişilerden seçilmektedir. Hakem heyetinin atandığı dosyalarda karar verme aşamasına kadar dosya “koordinatör hakem” tarafından yürütülmektedir.²⁵⁹ Hakem heyetinin kararı çoğunlukla vereceği SK’nın 30/15. madde²⁶⁰ hükmünde düzenlenmiştir.

Hakem veya hakem heyetine dosyanın tevdi edildiği tarihten itibaren dört ay içinde yargılamanın tamamlanması gerekmektedir. Dosyanın hakem heyetine tevdi edilmesi halinde, dört aylık süre koordinatör hakeme yapılan bildirimle başlamaktadır.²⁶¹ SK’nın 30/16. madde²⁶² hükmü uyarınca, dört aylık süre²⁶³, tarafların açık ve yazılı muvafakati doğrultusunda dört ay daha uzatılabilir. Taraflardan birisinin dört aylık süre uzatımına muvafakat etmemesi halinde, diğer taraf HMK’nın 427/2 madde²⁶⁴ hükmü, “*Tahkim süresi, tarafların anlaşmasıyla; anlaşamamaları hâlinde ise taraflardan birinin başvurusu üzerine mahkemece uzatılabilir. Mahkemenin, bu konudaki kararı kesindir.*” uyarınca asliye ticaret mahkemesinden süre uzatımı talebinde bulunabilmektedir. Asliye ticaret mahkemesinin vereceği karar kesin niteliğini haizdir.²⁶⁵

Hakem veya hakem heyetinin, yargılama süresi dolmuş olmasına karşın yargılamaya devam etmesi halinde yetki aşımı söz konusu olduğundan hüküm kurulan karar geçersiz olmaktadır.²⁶⁶

²⁵⁸ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 108.

²⁵⁹ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 109.

²⁶⁰ SK, md 30/15.

²⁶¹ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 111.

²⁶² SK, md 30/16.

²⁶³ Dört aylık sürenin hakem veya hakem heyeti tarafından re’sen talep edilemeyeceği ancak taraflardan birinin talebi halinde her iki tarafın açık ve yazılı muvafakatının bulunması halinde sürenin uzayacağı yönünde detaylı bilgi için bkz. Kara, *Sigorta Hukuku*, 502.

²⁶⁴ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.427/2.

²⁶⁵ Muhammed İkbâl Alsancak, *Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Kapsamında Bedensel Zarar Görenlerin Sigorta Sözleşmesinden Doğan Hakları*, (Ankara: Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi 2021), 156.

²⁶⁶ Doktrinde, dört aylık süre geçtikten sonra verilen kararın tahkim anlaşmasına dayanmadığından geçersiz olduğu ve mahkemece çözümlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Kara, *Sigorta Hukuku*, 502; Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 111, 112.

STİY'nin 16/9. madde²⁶⁷ hükmü uyarınca, atanan hakem veya hakem heyeti taraflara derhal bildirilmektedir.

Hakem veya hakem heyeti vermiş olduğu Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı'nı STK müdürüne tevdi ettiği anda hakemlik görevi sona ermektedir.²⁶⁸ SK'nın 30/16. madde²⁶⁹ hükmü uyarınca, STK müdürü en geç üç iş günü içinde kararı taraflara bildirmektedir.

²⁶⁷ STİY, md.16/9.

²⁶⁸ Kara, *Sigorta Hukuku*, 502.

²⁶⁹ SK, md.30/16.

BÖLÜM III

UYUŞMAZLIĞIN ÇÖZÜMÜ

3.1. İddia Ve Savunmanın Genişletilmesi

3.1.1. Genel Olarak

6100 sayılı HMK'nın 141. madde²⁷⁰ hükmü uyarınca, dilekçe teatisi aşamasının sona ermesinden sonra ıslah yapılmaksızın veya davalının açık muvafakati olmaksızın iddia ve savunma değiştirilemeyeceği gibi genişletilememektedir.²⁷¹ 6100 sayılı HMK'nın 428/3. madde²⁷² hükmünde ise, taraflarca aksinin kararlaştırılmamış olması halinde, kural olarak tahkim yargılaması sırasında iddia ve savunmanın değiştirme ve genişletme yasağına tabi olmadığı düzenlenmiştir. İddia ve savunmanın değiştirilmesi veya genişletilmesine ilişkin işlemin gecikerek yapılmış olması halinde veya karşı taraf için haksız olarak büyük zorluk çıkaracak olması halinde, iddia ve savunmanın değiştirilmesi ve genişletilmesine izin vermeyebilmektedir. Bu noktada değinilmesi gereken husus, iddia ve savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi bağlamında tahkim sözleşmesinin kapsamı dışına çıkılmasının mümkün olmadığıdır.

Yukarıda izah edilmeye çalışıldığı üzere, SK 30/23. madde²⁷³ hükmünün HMK'ya yaptığı atıf ve HMK'nın 428/3. madde²⁷⁴ hükmü incelendiğinde, tahkim yargılamasında kural olarak iddia ve savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağının bulunmadığı anlaşılmaktadır.

3.1.2. Zamanaşımı Def'i

Zamanaşımı def'i öne sürülmediği müddetçe hakem tarafından dikkate alınmamaktadır. Özel kanunlarda düzenleme bulunmaması halinde TBK'da düzenlenmiş genel zamanaşımı süresi uygulanmaktadır.

²⁷⁰ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.141.

²⁷¹ Detaylı bilgi için bkz. Pekcanitez, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 310 vd.; Kuru, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 294 vd.

²⁷² Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.428/3.

²⁷³ SK, md.30/23.

²⁷⁴ HMK, md.428/3.

KTk'nın 109.²⁷⁵ madde²⁷⁶ hükmü, TTK'nın 1420²⁷⁷. ve 1482.²⁷⁸ madde²⁷⁹ hükümlerinde özel zamanaşımı süreleri öngörüldüğünden mezkûr madde kapsamına giren hallerde işbu zamanaşımı süreleri uygulanmaktadır.

3.1.3. Evrak Üzerinden İnceleme Yapılması

SK'nın 30/15. madde²⁸⁰ hükmü, “*Hakemler, sadece kendilerine verilen evrak üzerinden karar verir.*” şeklinde düzenlenmiştir. STİY'nin 16/12. madde²⁸¹ hükmünde ise, “*Hakem, çözümü hukuk dışında özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir.*” hükmü bulunmaktadır. Keza, Sigorta Tahkim Usulü ve Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ'in 7/1-(b) madde²⁸² hükmünde de, hakemlerin duruşma yapmasına engel bir durum olmadığı düzenlenmiştir. STİY 16/12. madde hükmü ve Sigorta Tahkim Usulü ve Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ'in 7/1-(b) madde²⁸³ hükmüyle hakemlerin “*sadece*” kendilerine verilen evrak üzerinden karar vereceğine dair kanun hükmü çelişmektedir. Uygulamada hakemlerin kusur bilirkişi raporu, maluliyet tespit raporu, aktüer hesabı gibi birçok konuda bilirkişilere başvurduğu bilinmektedir. Doktrinde, uyuşmazlıkların hızlı bir şekilde çözülmesi gayesi güdülerek hukukumuza kazandırılan tahkim sistemi dikkate alındığında uyuşmazlığın çözülmesi için alanında uzman bilirkişilere başvurunun uygun olduğu savunulmaktadır. Bu görüşü savunanlar, SK'nın 30/15. madde²⁸⁴ hükmünü salt lafzi yorumlamanın 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu²⁸⁵ (TMK)'nın 1. maddesine aykırı

²⁷⁵ KTK'nın 109. madde hükmü şu şekilde düzenlenmiştir; “*Motorlu araç kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin, zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve herhalde, kaza gününden başlayarak on yıl içinde zamanaşımına uğrar...Dava, cezayı gerektiren bir fiilden doğar ve ceza kanunu bu fiil için daha uzun bir zaman aşımı süresi öngörmüş bulunursa, bu süre, maddi tazminat talepleri için de geçerlidir... Motorlu araç kazalarında tazminat yükümlülerinin birbirlerine karşı rücu hakları, kendi yükümlülüklerini tam olarak yerine getirdikleri ve rücu edilecek kimseyi öğrendikleri günden başlayarak iki yılda zamanaşımına uğrar.*”

²⁷⁶ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.109.

²⁷⁷ TTK'nın 1420/1. madde hükmü, “*Sigorta sözleşmesinden doğan bütün istemler, alacağın muaccel olduğu tarihten başlayarak iki yıl ve 1482'nci madde hükmü saklı kalmak üzere, sigorta tazminatına ve sigorta bedeline ilişkin istemler herhâlde rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren altı yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.*” şeklindedir.

²⁷⁸ TTK'nın 1482. madde hükmü, “*Sigortacıya yöneltilecek tazminat istemleri, sigorta konusu olaydan itibaren on yılda zamanaşımına uğrar.*” şeklinde düzenlenmiştir.

²⁷⁹ Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.1420,1482.

²⁸⁰ SK, md.30/15.

²⁸¹ STİY, md.16/12.

²⁸² Sigorta Tahkim Usulü ve Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ (Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ), *Resmî Gazete* 27117. (21 Ocak 2009), md.7/1-(b).

²⁸³ Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ, md.7/1-(b).

²⁸⁴ SK, md.30/15.

²⁸⁵ Türk Medeni Kanunu (TMK), *Resmî Gazete* 24607 (08 Aralık 2001), Kanun No. 4721, md.1.

olduğunu ifade etmektedirler.²⁸⁶ SK'nın 30/22. madde²⁸⁷ hükmü uyarınca, SK'da hüküm bulunmayan durumlarda 6100 sayılı HMK hükümlerinin kıyasen uygulanacağı düzenlenmiştir. Hal böyle iken, 6100 sayılı HMK hükümleri yorumlanmak suretiyle STK nezdinde görülen uyuşmazlıklara da uygulanacaktır. Bu kapsamda 6100 sayılı HMK'nın 31. madde²⁸⁸ hükmü uyarınca, hakemlerin uyuşmazlığı aydınlatmak adına taraflara açıklama yaptırması, soru sorması ve delil göstermesini isteyebileceği söylenebilecektir.

Ayrıca, duruşma yapılmaması hususunda mevzuatta açık düzenleme bulunmadığı gerekçe gösterilerek hakemlerin duruşma yapma imkanlarının bulunduğu doktrinde belirtilmektedir.²⁸⁹ Kaldı ki, Sigorta Tahkim Usulü ve Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ'in 7/1-(b) madde²⁹⁰ hükmü uyarınca hakemlerin duruşma yapmalarına engel bir durum bulunmamaktadır.

3.2. Sigorta Tahkiminde Yargılama Sırasında Karşılaşılan Tartışmalı Noktalar

Yargılama sırasında karşılaşılan tartışmalı hususlar bağlamında, sigorta şirketi veya Güvence Hesabı tarafından alınmış medikal rapor ile maluliyet raporu arasında çelişkilerin bulunduğu hallerde tazminata esas alınması gereken maluliyet oranına ilişkin ihtilaflar, sigorta şirketi veya Güvence Hesabı tarafından alınmış kusur raporu ile yargılama sırasında temin edilen kusur oranı arasında çelişkilerin bulunduğu hallerde ortaya çıkan ihtilaflar, tazminata esas gelir hesabında başvuranın çalışıp çalışmadığı dönem ayrımının uygulanıp uygulanmayacağı, hasar aşamasında yapılan ödeme neticesinde mağdurdan ibraname alınmış olmasına karşın maluliyet oranında artış nedeni ile tekrar tahkime başvurulması halinde tazminatın hesaplanması durumunda karşılaşılan ihtilaflar, Sigorta tahkiminde yargılama kapsamında alınan bilirkişi raporu uyarınca tespit edilen tutarın Uyuşmazlık Hakem Heyeti veya İtiraz Hakem Heyeti tarafınca verilen kararın kesinlik sınırının üstünde bulunmasına rağmen başvuran tarafça ıslah yapılmaması durumunda kesin hüküm verilip verilmeyeceği gibi hususlar Uyuşmazlık Hakem Heyeti, İtiraz Hakem Heyeti ve Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlar dikkate alınarak incelenecektir.

²⁸⁶ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 109.

²⁸⁷ SK, md.30/22.

²⁸⁸ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.31.

²⁸⁹ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 119, 120.

²⁹⁰ Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ, md.7/1-(b).

3.2.1. Maluliyet Raporları Hususunda Karşılaşılan Tartışmalı Hususlar

3.2.1.1. Maluliyet Raporuna Esas Alınması Gereken Yönetmelik Hükümlerinin Tespiti

Maluliyet raporuna esas alınması gereken yönetmelik, kaza tarihinde yürürlükte bulunan yönetmeliktir. 11.10.2008 tarihine kadar meydana gelmiş kazalara ilişkin Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü, 11.10.2008 tarihinden 01.09.2013 tarihine kadar meydana gelmiş kazalara ilişkin Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği, 01.09.2013 tarihinden 01.06.2015 tarihine kadar meydana gelmiş kazalara ilişkin Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği, 01.06.2015 tarihinden 20.02.2019 tarihine kadar meydana gelmiş kazalara ilişkin Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümleri, 20.02.2019 tarihinden itibaren meydana gelmiş kazalara ilişkin başvurunun on sekiz yaşından gün almış olması halinde Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri, başvurunun on sekiz yaşından küçük olması halinde Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri esas alınmak suretiyle maluliyet raporlarının tanzim

edilmesi gerekmektedir. Bu hususta birçok STK²⁹¹ ve Yargıtay kararı²⁹² bulunmaktadır. Çalışmamız kapsamında kaza tarihi 20.02.2019 sonrası olan

²⁹¹ 2022.E.65105 başvuru sayılı 01.09.2022 tarihli K-2022/224387 sayılı yayımlanmamış Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı'nda, "Yerleşik Yargıtay kararları gereği, haksız fiil sonucu çalışma gücünde kayıp olduğu iddiası ve buna yönelik bir talebin bulunması halinde, zararın kapsamının tespiti açısından maluliyetin varlığı ve oranının doğru bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Söz konusu belirlemenin ise Adli Tıp Kurumu İhtisas Dairesi veya Üniversite Hastanelerinin Adli Tıp Anabilim Dalı bölümleri gibi kuruluşlarının çalışma gücü kaybı olduğu iddia edilen kişide bulunan şikâyetler dikkate alınarak oluşturulacak uzman doktor heyetinden, kaza tarihi 11.10.2008 tarihinden önce ise Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü, 11.10.2008 tarihi ile 01.09.2013 tarihleri arasında Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği, 01.09.2013-01.06.2015 tarihleri arası Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği, 01.06.2015-20.02.2019 tarihleri arası Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurul Raporları Hakkında Yönetmelik, 20.02.2019 tarihinden sonra Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri dikkate alınarak yapılması gerektiği belirtilmiştir. Somut olayda kaza tarihi 25.11.2014 olduğundan Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği hükümlerine göre maluliyetin tespit edilmesi gerekeceği açık olmakla birlikte, sigorta kuruluşuna ve dosyamıza sunulan 27.12.2021 tarihli T.C. Sağlık Bakanlığı İstanbul Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi tarafından düzenlenen Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda, 7 yıl önceki trafik kazası ile ilgili olarak 2014-2021 yılları arasındaki tedavi sürecine ilişkin ayrıntılı bir inceleme ve değerlendirmenin yapılmayarak "travmatik nazal septum deviasyon" tanısı ile düzenlenen %1 sürekli engellilik raporunun illiyet bağıını göstermediği gözetilerek, başvurunun, gerekli belgelerle yapılan usulüne uygun ve geçerli bir başvuru niteliği taşımadığı anlaşılmıştır." Şeklinde tespitite bulunarak usulden red kararı verilmiştir. Aynı yönde 2022.E.63360 başvuru sayılı 14.07.2022 tarihli K-2022/159657 sayılı yayımlanmamış Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı'nda, "Yapılan inceleme ve değerlendirmeler çerçevesinde; sunulan maluliyet raporunda yapılan tespitlerin denetiminin sağlanabilmesi ve başvuru sahibinin maluliyet oranının kesin ve net bir şekilde tespiti için ara karar doğrultusunda Yargıtay içtihatları çerçevesinde kaza tarihinde yürürlükte olan Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre muayene edilerek ve kaza ile illiyeti kurularak hazırlanmış maluliyet raporu sunulmamış olduğundan başvuru sahibinin tazminat talebinin usulden reddine karar verilmesi gereği hasıl olmuştur." şeklinde hüküm kurulmuştur; 2022.E.9322 başvuru sayılı 06.06.2022 tarihli K-2022/135620 sayılı yayımlanmamış Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı'nda, "Dosyada başvuru sahibince sunulan ... Üniversitesi Hastanesi Adli Tıp Anabilim Dalı tarafından düzenlenen 12.10.2021 tarih ve 2021/... sayılı sağlık kurulu raporuna göre başvuranın "Özürlük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliği "ne göre tüm vücut fonksiyon kaybının %5 oranında, "Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği "ne göre işgücü kaybının %10,3 oranında olduğu belirtilmiştir. Başvuru sahibi vekiline bu rapora dayanılarak sigorta kuruluşundan tazminat talebinde bulunulmuştur. Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik'in 2. madde hükmü şu şekilde düzenlenmiştir; MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, Erişkinler İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu ve bu raporları verebilecek yetkili sağlık kurum ve kuruluşlarını ve engellilerle ilgili sınıflandırma ve ölçütleri kapsar. 18 yaşını doldurmamış bireylerin engellilik değerlendirilmesi bu Yönetmelik kapsamında yer almaz. Hükmü belirtilerek buna göre çıkartılan 20 Şubat 2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazetede Yürürlüğe giren Çocuklar İçin Özel gereksinim Değerlendirmesi hakkında Yönetmelik çerçevesinde düzenlenmiş sağlık kurulu raporu alınması gerektiği belirtilmiştir. Çocuklar İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporunun Düzenlenme Usul ve Esaslarında j) 15 yaşını doldurmuş çocuklar için düzenlenecek olan raporda çocuğun fotoğrafının bulunması zorunludur. Çocuklar İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporunun düzenlenme usulü bölümünde; MADDE 9 – (1) İş kazası ve/veya meslek hastalığı dışındaki terör/kaza/yaralanma nedeni ile meydana gelen özel gereksinimlerde Ek-4'te yer alan Çocuklar İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu düzenlenir. Hükmü bir kez daha belirtilmiştir. Yapılan incelemede, başvuru sahibi tarafından dosyaya sunulan ... Üniversitesi Hastanesi Adli Tıp Anabilim Dalı tarafından düzenlenen 12.10.2021 tarih ve 2021/... sayılı sağlık kurulu raporunun "Özürlük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliği "ne, ve "Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği "ne göre düzenlendiği belirtilmekle birlikte doğum tarihi 09.12.2004 olan başvuranın kaza tarihinde 18 yaşını doldurmamış olduğu anlaşıldığından, anılan yönetmeliğin 2. maddesinde belirtilen; " 18 yaşını doldurmamış bireylerin engellilik değerlendirilmesi bu Yönetmelik kapsamında yer almaz."

uyuşmazlıklara ilişkin alınacak maluliyet raporlarına esas alınması gereken Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri ve Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri aşağıda incelenmektedir.

3.2.1.1.1. Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Hükümleri Uyarınca Maluliyet Raporunun Alınması

Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca on sekiz yaşından küçük kişiler adına rapor tanzim edilmemektedir.

Kurul teşkili arazın birden fazla uzmanlık dalını ilgilendirip ilgilendirmediğine göre değişmektedir. Birden fazla uzmanlık dalını ilgilendiren engel durumlarının tespitinde Kurul, Kurul Başkanı ve uzman hekimler olmak üzere en az yedi daimî üyeden oluşmaktadır. Tek uzmanlık dalını ilgilendiren engel durumların tespitinde, ilgili uzmanlık dalından üç uzman hekimin katılımıyla Kurul oluşturulur. Bu halde, Kurul başkanı ve üç uzman hekim olmak üzere dört kişiden oluşur. Bu halde, En az yedi üyenin katılımıyla Kurul'un teşkili aranmamaktadır.

Uygulamada birden fazla uzmanlık dalını ilgilendirip ilgilendirmediğine bakılmaksızın adli tıp uzmanları tarafından maluliyet raporlarının hazırlandığı görülmektedir.²⁹³

hükümü ile çeliştiği anlaşılmakla sunulan raporun yargılamada esas alınması mümkün görülmemiştir.” Şeklinde tespitte bulunularak usulden ret kararı verilmiştir.

²⁹² “Maluliyete ilişkin alınacak raporlar 11.10.2008 tarihinden önce Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü, 11.10.2008 tarihi ile 01.09.2013 tarihleri arasında Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği, 01.09.2013 tarihinden sonra da Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Somut olayda mahkemece hükme esas alınan 12.08.2014 tarihli Adli Tıp Uzmanlarının katılımıyla oluşturulan heyet raporunda davacının yaralanmasına neden olan kazaya bağlı maluliyeti Sosyal Sigortalar Sağlık İşlemleri Tüzüğü hükümleri yeni ismiyle Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği hükümlerine göre ... oranında belirlenmiştir. Davacının maluliyet oranı kaza tarihine göre yürürlükte bulunan Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği hükümleri dikkate alınarak belirlenmemiştir...” şeklinde hüküm kurulmuştur. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/9219 (17 Ekim 2017); Aynı yöndeki diğer bir kararda “Kaza, 10.06.2012 tarihinde gerçekleşmiş olup maluliyet oranının tespiti açısından kaza tarihi itibarı ile yürürlükteki Sosyal Sigortalar Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği'ne uygun şekilde ... Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Dairesinden usulüne uygun, denetime ve hüküm kurmaya elverişli olacak şekilde davacının maluliyet derecesi ve oranının belirlenmesi amacıyla ek rapor alınıp sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.” şeklinde hüküm kurularak kaza tarihinde yürürlükte olan yönetmelik hükümleri dikkate alınarak maluliyet raporunun tanzim edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/9659 (26 Ekim 2017).

²⁹³ 18.03.2022 tarihli 2021/İHK-7400 karar numaralı İtiraz Hakem Heyeti Kararı'nda, “...Yine, rapor, kaza ve rapor tarihinde geçerli olan Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmeliğe de uygun değildir. Mezkûr maluliyet raporunun incelenmesinde Yönetmelik hükümlerine uygun bir sağlık kurul raporu olmadığı, zira kurulda ortopedi, fizik tedavi ve rehabilitasyon uzman hekimin

Kararlar oy çokluğu ile alınmaktadır. Oyların eşit olması halinde, Kurul Başkanı'nın kullanmış olduğu oya bakılarak karar alınmaktadır. Kurul raporu, ıslak veya e- imza ile imzalanmaktadır.

Yetkili sağlık kurum ve kuruluşları ile hakem hastaneler Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenip, web sitesinde yayımlanmaktadır.

Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre geçerli maluliyet raporunun alınması için şu hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir; Muayene formunda, poliklinik muayene tarihi ile kayıt numarası yazılmış olmalıdır.

Raporun engel kısmı ile bağımlılık değerlendirmesi kısmı boş bırakılmamalıdır. Keza, maluliyet raporunun başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde tamamlanması gerekmektedir. Raporda bireyin son altı ay içinde çekilmiş fotoğrafının bulunması zorunludur. Raporda geçerlilik süresi kesinlikle belirtilmelidir. Ayrıca, sistemden rapor numarası alınmaksızın düzenlenen raporlar geçersizdir.²⁹⁴

3.2.1.1.2. Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Hükümleri Uyarınca Maluliyet Raporunun Alınması

Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca on sekiz yaşını doldurmamış kişiler hakkında maluliyet raporu hazırlanabilmektedir.

Birden fazla uzmanlık dalını ilgilendiren gereksinim tespitinde Kurul en az dört uzman hekim, Kurul Başkanı ve ÇÖZGER yetkili hekimi olmak üzere en az altı daimî üyeden oluşmaktadır. Kurulda bulunacak en az dört uzman hekim yönetmelikte belirtilen branşlardan²⁹⁵ biri üzerinde çalışmalıdır. Tek bir uzmanlık dalını ilgilendiren özel gereksinim alanı için Kurul, ilgili gereksinim alanını oluşturan branştan en az üç uzman ve ÇÖZGER yetkili hekiminden oluşmaktadır. Tek uzmanlık dalını ilgilendiren

bulunmadığı, raporun esasen tek taraflı özel bir mütalaa niteliğinde olduğu, mezkûr raporun içeriği itibarıyla bir Sağlık Kurulu raporu için Yönetmelikte aranan yukarıda belirtilen şartların yerine getirilmeden hazırlandığı sonucuna varılmıştır.” Karar hakkında detaylı bilgi için bkz. Kayıhan-Selanik, Yolları ve Tahkim Usulü, 207.

²⁹⁴ Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmeliğin 8. madde hükmünde, Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu'nun düzenlenmesine ilişkin usul detaylı şekilde belirtilmiş olup, detaylı bilgi için yönetmelik hükümlerine bakınız.

²⁹⁵ Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmeliğin 6. madde hükmünde branşlar kapsamında çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanları ya da yan dal uzmanları, göz hastalıkları uzmanı, kulak, burun, boğaz hastalıkları uzmanı, çocuk cerrahisi uzmanı, çocuk nörolojisi uzmanı, çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı, ortopedi ve travmatoloji uzmanı sayılmıştır.

özel gereksinim alanı, çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanlık alanını ilgilendiriyor ise, Kurul en az iki uzman ve ÇÖZGER yetkili hekiminden oluşmaktadır.

Kararlar oy çokluğu ile alınmaktadır. Oyların eşit olması halinde, Kurul Başkanı'nın kullanmış olduğu oy yönünde karar alınmaktadır. Kurul raporu, ıslak veya e- imza ile imzalanmaktadır.

Rapor numarası alınmadan düzenlenen raporlar geçersizdir. On beş yaşını doldurmuş çocuklar için düzenlenecek raporlarda fotoğraf bulunması zorunludur. Rapor, başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde tamamlanmalıdır. Raporda geçerlilik süresi mutlaka belirtilmektedir.

Sürelili olarak verilen raporlarda ise, sürenin bitmesine altı aydan az bir süre kalması halinde, çocuğa bakım veren kişinin talebi üzerine tekrar rapor verilebilmektedir.

Alınan raporlar, çocuğun on sekiz yaşını doldurması ile geçersiz hale gelmektedir. On sekiz yaşını doldurmasına üç aydan kısa bir süre kalan çocuklar, Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde rapor alabilmektedirler. Raporun alınması halinde, on sekiz yaşını doldurulduğu andan itibaren geçerli olmaktadır.

3.2.2. Tam Kusurlu İşletenin Desteğinden Yoksun Kalan Mirasçılarının Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Talebi

Çalışmamızın birinci bölümünde detaylı şekilde belirttiğimiz üzere ZMMS, kanundan doğan zorunlu nitelikte pasif sorumluluk sigortasıdır. ZMMS'nin zorunlu sigorta olarak düzenlenmesinde, işletenin üçüncü kişilere karşı vereceği zararların tazmin edilmesi haricinde trafik kazasının meydana gelmesi halinde ortaya çıkan masraflardan sigortalının da korunması amaçlanmıştır.

ZMMS uyarınca tazminat talebinde bulunulabilmesi kazaya sebebiyet veren aracın motorlu araç niteliğinde olması, kazanın karayolu veya KTK'nın 2. madde²⁹⁶ hükmünde belirtilen yerlerde meydana gelmesi gerektiği gibi kural olarak aracın işletilme halinde olması gerekmektedir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, ZMMS uyarınca zarar gören üçüncü kişilerin zararları tazmin edilmektedir.

İşletenin tam kusurlu olması halinde, işletenin desteğinden yoksun kalanların işletenin kaza yapmış olduğu aracın ZMMS'sine başvurmak suretiyle destekten yoksun kalma

²⁹⁶ KTK, md.2.

tazminatı alıp alamayacakları hususu doktrinde incelenme konusu yapılmaktadır. Bu noktada doktrinde işletenin desteğinden yoksun kalanların üçüncü kişi olarak işletenin kullanmış olduğu motorlu aracın işletenin tam kusuru ile kaza yapması halinde, ZMMS kapsamında destekten yoksun kalma tazminatı almamaları gerektiği belirtilmektedir.²⁹⁷ Zira, ZMMS kapsamında üçüncü kişilerin zararları tazmin edilmeye çalışılmaktadır. Kaldı ki, tam kusurlu işletenin desteğinden yoksun kalanların kaza yapmış olduğu aracın değil, kazaya karışan karşı aracın ZMMS'sine başvurması halinde dahi işletenin tam kusurlu olması sebebiyle tazminat almamaları gerektiği açıktır.

Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlar incelendiğinde, KTK'nın “Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Dışında Kalan Hususlar” başlıklı 92. madde²⁹⁸ hükmünde, tam kusurlu olan işletenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bedensel tazminat taleplerinin ZMMS dışında kaldığı belirtilmediğinden işletenin desteğinden yoksun kalanların destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilecekleri yönündedir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 16.09.2021 tarihli ve 2021/4075 E., 2021/4827 K. sayılı kararında, “... 2918 sayılı KTK.'nın 92/b maddesinde yer alan “İşletenin; eşinin, usul ve fîruunun, kendisine evlat edinme ilişkisi ile bağlı olanların ve birlikte yaşadığı kardeşlerinin mallarına gelen zararlar nedeniyle ileri sürebilecekleri taleplerin zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışında olduğuna” ilişkin hükmüdür. Şu haliyle, anılan kişilerin mallarına gelen zararlar dışında kalan ölüm ve yaralanmaya ilişkin cismani zararlar ise sigortacının sorumluluğu kapsamında bırakılmış, böylece tehlike sorumlusunun yakınlarının dahi belirtilen anlamda sigorta kapsamında olduğu benimsenmiştir. Durum bu olunca, işletenin; eşinin, usul ve fîruunun, kendisine evlat edinme ilişkisi ile bağlı olanların ve birlikte yaşadığı kardeşlerinin ölüm veya yaralanmaları halinde bundan kaynaklanan zararlarının zorunlu sigorta kapsamında olduğu kabul edilmelidir... Davacıların ölenin salt mirasçısı sıfatıyla değil, destekten yoksun kalan üçüncü kişi sıfatıyla dava açtığı, ölüm nedeniyle doğrudan davacı üzerinde doğan destekten yoksunluk zararının oluşumundaki kusurun davacıya yansıtılamayacağı, dolayısıyla araç sürücüsünün veya işletenin tam kusurlu olmaları halinde, desteğinden yoksun kalan davacıyı etkilemeyeceğine, 2918 sayılı Karayolları

²⁹⁷ Şaban Kayıhan, “Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortasında (ZMMS= Trafik sigortası) Sigorta Ettirenin Kendi Tam Kusuru ile Vefatı Halinde Mirasçıların Üçüncü Kişi Sıfatıyla Müteveffanın Sigortacısına Başvurmaları Durumuna İlişkin Hukuki Düşünceler”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22/1, (Mart 2016), 251-264.

²⁹⁸ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.92.

Trafik Kanunu ve Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarına göre, aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısı davalı sigorta şirketi, işletenin üçüncü kişilere verdiği zararları teminat altına aldığına ve olayda işleten veya sürücü tam kusurlu olsalar bile, destekten yoksun kalan davacının da zarar gören üçüncü kişi konumunda bulunduğundan, davalı sigorta şirketinin sorumlu olacağına karar vermek gerekir. (HGK'nun 15.6.2011 gün ve 2011/17-142 esas-411 karar sayılı, HGK'nun 22.2.2012 gün 2011/17-787 esas 2012/92 karar sayılı, HGK'nun 16.01.2013 gün ve 2012/17-1491 esas ve 2013/74 karar sayılı ilamları uyarınca)''²⁹⁹ şeklinde hüküm kurulmak suretiyle işletenin kusurunun, desteğinden yoksun kalanlara yansıtılamayacağı, KTK'nın 92. madde³⁰⁰ hükmünde bu durumun ZMMS'nin kapsamı dışında kaldığına ilişkin düzenleme bulunmadığı belirtilerek destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesi gerektiği yönünde hüküm kurulmuştur.

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 08.02.2021 tarihli ve 2020/475 E., 2021/922 K. sayılı kararında ise, desteğin kusuru oranında talep edilecek destekten yoksun kalma tazminatının ZMMS kapsamında olduğuna dair düzenleme bulunmadığından destekten yoksun kalma tazminatının reddi kararı onanmıştır; "... %100 kusuru ile kendi ölümüne neden olan sürücü sigortalı murisin tam kusuruna isabet eden destek tazminatı sigorta teminatı kapsamında olmadığı, ... destek şahsının kusuruna denk gelen destek tazminatı taleplerinin sigorta teminatı kapsamında olduğuna ilişkin bir düzenleme olmadığı teminat içi hallerin gösterildiğine göre, açıklanan gerekçelerle davacı eşin ve çocukların davalı ... şirketinden destek tazminatı talep etme hakkı bulunmadığından ve yine araçta meydana gelen zarar bakımından sigorta kapsamı kasko sigortası olmayıp zorunlu mali sorumluluk sigortası olduğundan yalnız 3. kişilerin araçlarında meydana gelen maddi zararlar yönünden sorumluluk doğurduğu gerekçesiyle davalı ... yönünden de davanın reddine karar verilmiş, hükme karşı davacılar vekilince istinaf yasa yoluna başvurulmuştur. Bölge Adliye Mahkemesince davacıların istinaf talepleri esastan ret edilmiştir..."³⁰¹ Mezkur Yargıtay kararı

²⁹⁹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/4827 (16 Eylül 2021).

³⁰⁰ KTK, md.92.

³⁰¹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/922 (08 Şubat 2021). Ayrıca bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun vermiş olduğu bir kararda bu husus şu şekilde ifade edilmiştir; "Zorunlu mali sorumluluk sigortası dışında kalan hususlar aynı Kanun'un 92. maddesinde tahdidi olarak sayılarak, a bendinde; "İşletenin; bu Kanun uyarınca eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilere karşı yöneltebileceği talepler" sigorta teminatı kapsamı dışında bırakılmıştır. Vurgulamakta yarar vardır ki, bu hüküm işletenin eyleminden sorumlu olduğu kişilere yönelik kendi zararına dayalı talepleri noktasında önem arz etmektedir. Kaza ve dava tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan yasal düzenlemelere

incelendiğinde, destekten yoksun kalma tazminatının talep edildiği sigortanın ZMMS mi yoksa kasko sigortası olduğunun incelendiği; kasko sigortası olmadığı ve ZMMS'nin sadece üçüncü kişilerin zararlarını tazmin etmeye yönelik olduğu da belirtilmiştir.

Doktrinde, sigorta kuruluşları ve Güvence Hesabı'nın zenginleşme aracı olarak görülmesinin doğru olmadığı, Yargıtay'ın yerleşik içtihatları uyarınca işleten tam kusurlu olsa dahi desteğinden yoksun kalanlara ZMMS kapsamında destekten yoksun kalma tazminatı hükmedilmesinin sigorta hukuku ile bağdaşmadığı belirtilerek ZMMS ve kasko sigortasının birleştirilmesi suretiyle işbu sorunun çözülebileceği ifade edilmektedir.³⁰²

3.2.3. Kusur Raporları Arasında Çelişki Bulunması

Başvurucular tarafından temin edilmiş kusur raporu, Kaza Tespit Tutanağında tespit edilen kusur oranı veya ceza yargılaması sırasında Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesi tarafından hazırlanmış kusur raporları arasında çelişkilerin bulunması halinde, kusur bilirkişisinden rapor alınmak suretiyle kusur raporları arasındaki çelişkilerin giderilmesi gerekmektedir. Bu husus, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 15.02.2018 tarihli 2015/11188 Esas ve 2018/992 Karar sayılı ilamında şu şekilde belirtilmiştir; *“Dava konusu trafik kazasında, davacı yaya ile davalıların sigortalılarının kusur*

göre, salt sigorta şirketinin dava edildiği ve üçüncü kişinin zararının söz konusu olduğu durumlarda bu hükmün uygulama alanı bulamayacağı açıktır. Nitekim aynı ilkeler, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13.11.2013 tarihli ve 2013/17-72 E., 2013/1558 K.; 02.03.2021 tarihli ve 2017/1718 E., 2021/180 K. sayılı kararında da benimsenmiştir. Kazanın meydana geldiği ve davanın açıldığı tarihte yürürlükte olan Karayolları Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları'nın A-1. maddesinde de; “Sigortacı, poliçede tanımlanan motorlu aracın işletilmesi sırasında, bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına veya bir şeyin zarara uğramasına sebebiyet vermiş olmasından dolayı, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na göre işletene düşen hukuki sorumluluğu, zorunlu sigorta limitlerine kadar temin eder” hükmüyle sözleşmenin kapsamı ve amacı net olarak belirlenmiş, tazminat kapsamında kalan hususlar da A-6. maddede sayılarak “İşleten tarafından ileri sürülecek tazminat talepleri” sigorta teminatı kapsamı dışında bırakılmıştır. Görüldüğü gibi, karayolları zorunlu mali mesuliyet sigortasında, sigorta ettirenin zarar verdiği kişi, sigorta sözleşmesinin tarafı olmadığı hâlde bu sigortadan yararlanmaktadır (Karasu, R: Karayolları Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası, Ankara 2016, s. 23). Zira zorunlu trafik sigortası motorlu araç işleteninin KTK'nın 85/1. maddesinde yer alan üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu belirlenen limitler dâhilinde üstlenir. Bu nedenle zarar görenler, bu zararın giderilmesi amacıyla, araç işletenine karşı KTK hükümlerine göre başvuru hakkına sahip değilse, zarar verene ait aracın trafik sigortacısına da başvuramayacaktır. İlgililerin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan tazminat talepleri sigorta teminatı kapsamına dâhil değildir. Yukarıdaki açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; aracın işleteni olan (sigortalı) davacı ...'un sürücü olan desteğinin tek taraflı trafik kazasında vefat etmesi nedeniyle aracın sigorta şirketi olan davalıdan (kendi sigorta şirketinden) destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunamayacağından davacı ... tarafından açılan davanın reddi gerekmektedir.” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2021/181 (2 Şubat 2021).

³⁰² Kayıhan, “Hukuki Düşünceler”, 261.

oranlarının tespiti bakımından alınan, 11.03.2015 tarihli raporda belirlenen kusur oranlarının mahkemece benimsendiği, bu kusur oranlarına göre davacının talep edebileceği tazminat miktarının belirlendiği görülmektedir. Davaya konu trafik kazasına ilişkin olarak düzenlenen kaza tespit tutanağında ... davalı ... şirketinin sigortaladığı araç sürücüsünün asli kusurlu olduğu, trafik sigortasız ... plakalı araç sürücüsünün kusurlu olduğu, kazaya karışan diğer ... plakalı araç sürücüsünün kusursuz olduğu yönünde tespit yapılmış; ceza yargılaması sırasında alınan 18.03.2013 tarihli bilirkişi raporunda, davacı yayanın kendi yaralanması nedeni ile kusurlu olduğu, davalı ... şirketinin sigortaladığı araç sürücüsünün asli kusurlu olduğu, trafik sigortasız ... plakalı araç sürücüsünün tali kusurlu olduğu tespit edilmiş; 07.05.2013 tarihli ATK raporunda davacı yayanın alt düzeyde tali kusurlu olduğu, davalı ... şirketinin sigortaladığı araç sürücüsünün tali kusurlu olduğu, trafik sigortasız ... plakalı araç sürücüsünün asli kusurlu olduğu, kazaya karışan diğer ... plakalı araç sürücüsünün kusursuz olduğu tespit edilmiş; 10.09.2013 tarihli İTÜ raporunda ise davacı yayanın alt düzeyde tali kusurlu olduğu, davalı ... şirketinin sigortaladığı araç sürücüsünün asli kusurlu olduğu, trafik sigortasız ... plakalı araç sürücüsünün tali kusurlu olduğu, kazaya karışan diğer ... plakalı araç sürücüsünün kusursuz olduğu yönünde görüş bildirilmiştir. Bu durum karşısında, mahkemenin benimsediği kusur raporu, ceza yargılaması sırasında alınan ATK raporu ile çelişkilidir. Açıklanan bu maddi olgulara göre mahkemece, Karayolları Genel Müdürlüğü Fen Heyetinden seçilecek bilirkişi heyetinden, tüm dosya kapsamı incelenmek ve kusur belirlemeleri arasındaki çelişkiyi gideren, ayrıntılı, gerekçeli, denetime açık bir rapor alınarak, oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu biçimde hüküm tesisi doğru görülmemiş ve kararın bozulması gerekmiştir.”³⁰³ Keza, 07.06.2021 tarihli K-2021/74323 karar sayılı Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı’nda da kusura ilişkin çelişkilerin giderilmesi gerektiği belirtilmiştir.³⁰⁴

³⁰³ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2018/992 (15 Şubat 2018). Aynı yöndeki diğer bir Yargıtay Kararı için bkz; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/2562 (6 Mart 2019).

³⁰⁴ 07.06.2021 tarihli K-2021/74323 sayılı yayımlanmamış Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı’nın ilgili kısmı şu şekildedir; “Dosya kapsamında taraflar arasında öncelikle kusur konusunda bir ihtilaf

3.2.4. Maluliyet Raporuyla Medikal Rapor Arasında Çelişki Bulunması

Uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir sorun olarak, başvuru sahipleri tarafından alınan maluliyet raporlarında tespit edilen maluliyet oranları ile ilgili sigorta kuruluşları veya Güvence Hesabı tarafından temin edilen medikal raporlarda tespit edilen maluliyet oranları arasında çelişkiler bulunması söylenebilecektir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 25.10.2021 tarihli ve 2021/5431 E., 2021/7350 K. sayılı ilamında maluliyet raporu ile medikal raporlar arasındaki çelişkilerin giderilmesi gerektiği belirtilmiştir; *“Hakem Heyeti tarafından karara esas kabul edilen rapor ile davalı tarafından alınan medikal firma raporunun aynı (kaza tarihinde yürürlükte olan 11.10.2008 tarihli) yönetmeliğe göre düzenlendiği, ancak yaralanma derecesi ve maluliyet oranı bakımından birbirinden çok farklı tespitler yapıp, fahiş derecede farklı maluliyet oranı belirlediği dikkate alındığında, iki rapor arasındaki açık çelişkinin giderilmesi gerektiği gözetilmelidir. Raporlar arasındaki açık çelişki giderilmeden karar verilmesi, eksik inceleme niteliği taşımaktadır.”*³⁰⁵

3.2.5. Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Göre Alt Ekstremitelerde Oluşan Arazlarda İyileşme Süresi

Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik ekinde³⁰⁶, alt ekstremitelerde ortaya çıkan arazların tespit edilmesi için hastada son bir senedir iyileşmenin bulunmadığının tespiti gerekmektedir. Alt ekstremitelerde meydana gelmesine rağmen bir senelik iyileşme süresi tamamlanmadan alınmış maluliyet raporuna dayanarak yapılan STK başvurularında dava şartı eksikliğinden usulden reddedilen başvurular bulunduğu gibi bir yıllık iyileşme süresi dolmaksızın alınan maluliyet raporuna itibar edilmemesi gerektiği belirtilen kararlar da bulunmaktadır. İtiraz Hakem Heyeti’nin 2021.i.32011 itiraz numaralı, 2021/İHK-29993 karar numaralı 05.10.2021 tarihli kararında bir yıllık iyileşme süresi dolmaksızın hazırlanan maluliyet raporuna itibar edilmeyeceği şu şekilde belirtilmiştir; *“Maluliyet raporu, kazadan yaklaşık 9,5 AY SONRA düzenlenmiş olup, düzenlenen raporda başvuru sahibinde meydana gelen maluliyetin sürekli veya süreli olup olmadığının tespit edilmediği kabul edilmelidir. Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Yönetmeliğine bağlı EK-2*

bulunduğu anlaşılmış bu nedenle dosya hakkında bir tereddüt kalmaması için ... tarihli ara karar ile başvuran tarafça istemin belirli hale getirilmesi talep edilerek ve ... kazaya karışan tarafların kusur oranlarını tespit etmesi için re’sen bilirkişi tayin edilmiştir.”

³⁰⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/7350 (25 Ekim 2021).

³⁰⁶ Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Eki, s. 146, 25.12.2022.

cetvelin, “3. Alt Ekstremiteye Bağlı Sorunlarda Engellilik Oranları” başlığı altında; “...Devamlı engellilik raporu verilmeden önce, hastalarda iyileşmenin durduğu, son bir senedir herhangi bir düzenlemenin olmadığı tespit edilmelidir.” düzenlemesine yer verilmiştir.Yönetmelik ekinde, davacıda meydana gelen ve yukarıda açıklanan arazların “son bir senedir herhangi bir düzelmenin olmadığı tespit edilmelidir” koşulu gerçekleşmeden, başka bir anlatımla, kazadan itibaren (1) yıl beklemeden verilen rapora itibar edilemez.”³⁰⁷ Keza 06.08.2021 tarihli 2021.E.52377, K-2021/105071 sayılı Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı’nda bir yıllık iyileşme süresi dolmadan temin edilmiş maluliyet raporuna dayanarak yapılan başvurunun özel dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verilmiştir; “... Her ne kadar söz konusu Sağlık Raporu’nda Erişkinler için Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Ekinde mevcut cetvellerden yararlanılarak engel oranı belirlendiği yazılmış ise de kaza üzerinden henüz 12 ay geçmeden yapılan tespit söz konusu Yönetmeliğin 3. Alt Ekstremiteye Ait Sorunlarda Engellilik Oranları” maddesinde düzenlenen 12 aylık stabil olma hükmüne aykırı olarak düzenlenmiştir. Kaza tarihi dikkate alındığında henüz kaza üzerinden 12 ay geçmemiş olmakla davacının engel oranı sabit olmamıştır. Bu kapsamda, yapılan yargılama ve dosya kapsamındaki belgeler birlikte incelenip değerlendirildiğinde; 114/ 2 maddesinin yollaması ile Karayolları trafik Kanunu 97. Maddesi kapsamında “başvuru özel dava şartının” yerine getirilmediği değerlendirilerek başvurunun dava şartı noksanlığından usulden reddine karar verilmesi gerekmiş, yargılamaya son verilerek hüküm tesis edilmiştir.”³⁰⁸

3.2.6. Tazminat Hesabına Esas Alınması Gereken Gelir

3.2.6.1. Genel Olarak

Tazminat hesabına esas alınan gelir, başvuranın asgari ücretli olarak çalışması halinde hüküm tarihine en yakın asgari ücret tutarıdır. Bu husus, şu şekilde belirtilmiştir; “6098 sayılı TBK m. 75 gereğince gerçek zararın belirlenmesi bakımından karar tarihine en yakın tarihlerdeki ölçütlerin kullanılması gerekmektedir. Asgari ücret, kamu düzeni ile ilgili olup, mahkemece, re’sen göz önünde tutulması zorunludur. O

³⁰⁷ Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti (STK), K. 2021/29993 (5 Ekim 2021).

³⁰⁸ Sigorta Tahkim Komisyonu Uyuşmazlık Hakem Heyeti (STK), K. 2021/105071 (6 Ağustos 2021).

halde mahkemece, artan asgari ücret miktarları gözetilerek, hüküm tarihine en yakın tarihteki asgari ücret üzerinden destek tazminatı hesaplanması yönünden bilirkişiden ek rapor alınıp, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.”³⁰⁹

3.2.6.2. Bilinen Dönemde Başvuranın İşten Ayrılmış Olduğunun Anlaşılması Durumu

Tazminat hesabında esas olarak SGK Hizmet Dökümü belgesine bakılmaktadır. Başvuranın işten ayrılmış olması halinde, işten ayrıldığı tarihten itibaren asgari ücret üzerinden hesaplama yapılmaması gerektiğine ilişkin Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin 27.04.2015 tarih ve 2013/18452 Esas ve 2015/6099 Karar sayılı ilamı şu şekildedir; *“Hükme esas alınan aktüerya bilirkişi raporunda, davacının kaza tarihinde ... isimli şirket bünyesinde çalıştığı, işten ayrıldığı ... tarihinde aylık ücretinin 884,00-TL (asgari ücretin 1,7 katı) olduğu, kaza tarihindeki ücretinin bilinmediği, bu nedenle hesaplamanın en son aldığı ücretine göre yapıldığı belirtilmiştir. Oysa, mahkemece yapılması gereken iş, davacının anılan şirkete 04.04.2003 tarihinde işe başladığı, kaza tarihinin ise 11.12.2004 olduğu gözetilerek davacının kaza tarihinden işten ayrıldığı tarihe kadar aylık ücretlerin sorulması ve bilinen dönem hesabında bu ücretler, işten ayrıldığı tarihten itibaren asgari ücret üzerinden hesaplama yapılması gerekirken davacının son ücreti esas alınarak hesaplama yapılması doğru görülmemiştir.”³¹⁰*

Kanaatimizce de başvuranın işten ayrılmış olmasına karşın çalışmış olduğu dönemde elde ettiği gelir üzerinden çalışmadığı bilinen dönem aktüer hesabının da yapılması hakkaniyete aykırı nitelik taşımaktadır. Keza, bilinen dönem içinde çalışılmayan dönem için asgari ücret üzerinden hesaplama yapılması gerektiği ZMMS Genel Şartları Ek-2 ve Ek-3 madde 6 ve 7. hükümlerinde³¹¹ belirtilmiştir.³¹²

³⁰⁹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/5957 (16 Mayıs 2016). Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2010/2838 (29 Mart 2010). Aynı yönde Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 08.06.2011 tarihli 2011/17-351 Esas, 2011/386 Karar sayılı ilamı için bkz. Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 279, 280.

³¹⁰ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2015/6099 (27 Nisan 2015).

³¹¹ Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ), *Resmî Gazete* 29355 (14.05.2015), Ek-2-Ek-3, md.6,7.

³¹² Resmî gazete (RG) “Değer Kaybı Tazminatı” 25.12.2022.

3.2.7. Yaşam Tablosu

Bedeni tazminat taleplerinde tazminat hesabının yapılabilmesi için kişinin yaşayacağı muhtemel yaşam süresinin tespiti gerekmektedir. 26.04.2016 tarihli Genel Şart öncesi dönemde Yargıtay PMF 1931 yaşam tablosuna göre muhtemel yaşam süresinin hesaplanması gerektiğini içtihat etmekteydi.³¹³ Bu husus Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 10.03.2016 tarihli ve 2014/7117 E., 2016/3080 K. sayılı kararı nda, “*Mahkemece, zararın hesaplanması amacıyla ...'den alınan 02.07.2013 tarihli bilirkişi raporunda CSO 1980 Kadın ve Erkek Mortalite Tablosu esas alınarak destek ve davacıların yaşam süresi belirlenmiş ve zarar hesabı yapılmıştır. Mahkemece CSO 1980 Kadın ve Erkek Mortalite Tablosuna göre zarar hesaplanan bilirkişi raporu hükme esas alınmış ise de; karara esas alınan hesaplama, Hukuk Genel Kurulu'nun 1989/4-586 esas, 1990/199 sayılı kararı ve Dairemizin yerleşik içtihatlarına uygun değildir. Bu nedenle mahkemece, Dairemizin yerleşik kriterlerine uygun olarak Population Masculine Et – Feminine (PMF 1931) Tablosuna göre zarar hesaplanması için bilirkişiden ek rapor alınması gerekirken tazminat esaslarına uygun olmayan bilirkişi raporuna göre verilmesi doğru görülmemiştir.*” şeklinde belirtilmiştir.³¹⁴ Keza, sosyal güvenlik kurumları gelir bağlarken PMF 1931 Fransız yaşam tablosunu esas almaktaydı. 2006-2010 tarihleri arasında CSO Amerikan yaşam tablosu kullanılmıştır. 2010 yılından sonra ise, ülkemizdeki verilerden yararlanılmak suretiyle oluşturulan TRH 2010 yaşam tablosu kullanılmaya başlanmıştır.³¹⁵

26.04.2016 tarihli Genel Şart değişikliği neticesinde, muhtemel yaşam süresinin tespitinde olarak, Yargıtay³¹⁶ ve STK nezdinde ülkemize ilişkin veriler esas alınmak suretiyle oluşturulan TRH 2010 Ulusal Mortalite Tablosu³¹⁷ kullanılmaktadır.³¹⁸ Kaldı

³¹³ Onğun Ali Coskun. “Trafik ve İş Kazasında Yargıtay Uygulamaları ile Aktüeryal Tazminat Hesaplamaları”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 91, S. 2017/5, (100-191), s. 124, 125.

³¹⁴ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/3080 (10 Mart 2016).

³¹⁵ Çelik Ahmet Çelik, *Bedensel Zararlar* (İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2021) s. 30, 31.

³¹⁶ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 31.05.2021 tarihli ve 2021/3372 E., 2021/1981 K. sayılı kararında bu husus şu şekilde belirtilmiştir; “*Trafik kazasında bedensel zarara uğrayan ve buna dayalı olarak işgücü kaybı tazminatı isteminde bulunan hak sahiplerinin bakiye ömürleri daha önceki yıllarda Fransa'dan alınan 1931 tarihli "PMF" cetvellerine göre saptanmakta ise de; ...Yargıtay Daireleri arasında tazminat hesabında birliğin sağlanması açısından ve yine bu tablonun ülkemize özgü ve güncel verileri içerdiği göz önüne alındığında, Dairemizce de tazminat hesaplamalarında TRH 2010 Tablosuna göre bakiye ömür sürelerinin belirlenmesinin, güncel verilere ve ülkemiz gerçeklerine daha uygun olacağına karar verilmiştir. Bu itibarla; tazminat hesaplamasında, TRH 2010 Tablosunun kullanılmasında bir isabetsizlik görülmemiştir.*” Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/1981 (31 Mayıs 2021).

³¹⁷ Tahkim Hukuku (TRH), “2010 Yaşam Tablosu”, 25.12.2022.

³¹⁸ TRH 2010 yaşam tablosu yerine PMF 1931 yaşam tablosunun kullanılması gerektiğine dair Yargıtay Kararları'na nadiren de olsa rastlanmaktadır. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 19.02.2019 tarihli ve 2016/6154 E., 2019/1696 K. sayılı kararında, “*Somut olayda; hükme esas alınan bilirkişi raporunda,*

ki KTK'nın 90. madde³¹⁹ hükmünün genel şartlara yapmış olduğu atıf uyarınca, ZMMS Genel Şartları Ek-7'de³²⁰ belirtildiği üzere sakatlık tazminatları ve destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında TRH 2010 yaşam tablosunun kullanılması gerekmektedir.³²¹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 13.09.2021 tarihli ve 2021/3411 E., 2021/4467 K. sayılı kararında TRH 2010 yaşam tablosunun kullanılmasında isabetsizlik bulunmadığı şu şekilde belirtilmiştir; “...Yargıtay Daireleri arasında tazminat hesabında birliğin sağlanması açısından ve yine bu tablonun ülkemize özgü ve güncel verileri içerdiği göz önüne alındığında, Dairemizce de tazminat hesaplamalarında TRH 2010 Tablosu'na göre bakiye ömür sürelerinin belirlenmesinin, güncel verilere ve ülkemiz gerçeklerine daha uygun olacağına karar verilmiştir. Bu itibarla; tazminat hesaplamasında, TRH 2010 Tablosu'nun kullanılmasında bir isabetsizlik görülmemiştir.”³²²

Doktrinde, Yargıtay ve STK nezdinde TRH 2010 yaşam tablosunun kullanılması, başvuruçular açısından öngörülebilirlik oluşturduğundan olumlu karşılanmaktadır.³²³ TRH 2010 yaşam tablosu, ülkemize ilişkin güncel veriler incelenerek oluşturulmuş olduğundan kanaatimizce de bakiye ömür süresi tespitinde TRH 2010 yaşam tablosunun kullanılması yerindedir.

3.2.8. Teknik Faiz

7327 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 18. madde³²⁴ hükmü uyarınca KTK'nın 90. madde³²⁵ hükmünde değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişiklik uyarınca, destekten yoksun kalma tazminatı ve sürekli

davacının muhtemel bakiye yaşam süresinin TRH 2010 Yaşam Tablosu esas alınarak yapıldığı, mahkemenin TRH 2010 Yaşam Tablosu'na göre yapılan hesaplama göre karar verdiği görülmektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 1989/4-586 esas, 1990/199 sayılı kararı ve Dairemizin yerleşik içtihatları gereği, Population Masculine Et– Feminine (PMF 1931) Tablosu esas alınarak davacının muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi gerekirken, anılan biçimdeki tespiti göre hesap yapan bilirkişi raporundaki TRH 2010 Yaşam Tablosu esas alınarak yapılan seçenek, hükme esas almaya elverişli bir seçenek değildir. Bu durumda mahkemece; PMF 1931 tablosu esas alınarak karar verilmesi gerekirken TRH 2010 yaşam tablosu esas alınarak yapılan hesaplama göre hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” şeklinde hüküm kurulmuştur. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/1691 (19 Şubat 2019). Aynı yönde bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/7310 (11 Haziran 2019).

³¹⁹ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.90.

³²⁰ Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ), *Resmî Gazete* 29355 (14.05.2015), Ek-7.

³²¹ Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik Eki, 25.12.2022.

³²² Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/4467 (13 Eylül 2021).

³²³ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 230, 231.

³²⁴ İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (İİKİBKDYDK), *Resmî Gazete* 31516 (19 Haziran 2021), Kanun No. 7327, md.18.

³²⁵ KTK, md.90.

sakatlık tazminatının “...zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında %’2’yi geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı esas alınarak...” hesaplanması gerekmektedir. Yapılan değişiklik Anayasa Mahkemesi’nin 29.12.2022 tarih ve 2021/82 E., 2022/167 K. sayılı kararı³²⁶ uyarınca iptal edilmiştir.

7237 sayılı Kanun’un 19.06.2021 tarihinde yürürlüğe giren ve Anayasa Mahkemesi tarafından 29.12.2022 tarihi itibarıyla iptal edilen 18. madde³²⁷ hükmü uyarınca yukarıda belirtilen değişiklik yapılmadan önce, destekten yoksun kalma ve sürekli sakatlık tazminatlarının hesaplanmasında uygulanması gereken iskonto oranına ilişkin mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmamaktaydı. Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararı neticesinde işbu tazminatlarının hesaplanmasında uygulanması gereken iskonto oranına ilişkin geçerli hüküm bulunmamaktadır.

ZMMS Genel Şartlarında 04.12.2021 tarihli değişiklik öncesinde 1,8 teknik faiz oranının uygulanması gerektiği düzenlenmişti. Bankalarca mevduat ağırlıklı ortalama yıllık faiz oranlarının TÜFE karşısındaki reel getirisinin 2010-2019 yılları dahil olmak üzere 10 yıllık dönemde yıllık %1,805 olduğu göz önüne alındığında %1,8 teknik faizin uygulanmasının Türkiye’nin 2010-2019 yıllarının baz alındığı 10 yıllık en güncel finansal durumuna aykırı olmayacağı belirtilmekteydi.

4.12.2021 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Şartların 4. ve 15. madde³²⁸ hükmü ile ZMMS Genel Şartları Ek-1, 2, ve 3’te³²⁹ değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişiklik neticesinde, hesaplarda esas alınacak iskonto oranı 1,65 olarak değiştirilmiştir. STK kararları incelendiğinde, 1,65 iskonto oranı üzerinden hesaplama yapılan kararlar olduğu görülmektedir. Her ne kadar kesinleşmemiş olsa da, 1,65 iskonto oranı üzerinden destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanarak hüküm kurulmuş olan STK Uyuşmazlık Hakem Heyeti’nin 21.12.2022 tarihinde vermiş olduğu K-2022/331364 sayılı kararı³³⁰ örnek olarak gösterilebilir.

Bu hususta Anayasa Mahkemesi’nin 17.07.2020 tarihli 2019/40 Esas ve 2020/40 Karar sayılı ilamı uyarınca KTK’nın 90. maddesinde³³¹ yer alan “... ve bu Kanun

³²⁶ Anayasa Mahkemesi (AYM), K. 2022/167 (29 Aralık 2022).

³²⁷ İİKİBKDYDK, md.18.

³²⁸ Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Şartlar (ZMMSGŞDYİĞŞ), *Resmî Gazete* 31679 (04 Aralık 2021), md. 4, 15.

³²⁹ ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ, Ek-1, 2, 3.

³³⁰ Sigorta Tahkim Komisyonu Uyuşmazlık Hakem Heyeti (STK), K. 2022/331364 (21 Aralık 2022).

³³¹ KTK, md.90.

çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda...” ifadesi ve 92/(i) bendi³³² iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu mezkûr karar neticesinde, STK kararlarında ³³³sürekli sakatlık ve destekten yoksun kalma tazminatının progresif rant üzerinden hesaplandığı görülmektedir. Keza, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin vermiş olduğu 22.12.2020 tarihli 2019/5206 Esas ve 2020/8874 Karar sayılı ilamında da progresif rantın uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Doktrinde, teknik faizin uygulanmama gerekçesi belirtilmediğinden karar haklı olarak eleştirilmektedir.³³⁴Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 11.10.2021 tarihli ve 2021/19605 E., 2021/6472 K. sayılı kararında ise, Anayasa Mahkemesi’nin 17.07.2020 tarihli 2019/40 Esas ve 2020/40 Karar sayılı ilamı uyarınca ZMMS Genel Şartlarında düzenlenen teknik faizin uygulanmayacağı belirtilmiştir.³³⁵

Kanaatimizce, Anayasa Mahkemesi’nin 29.12.2022 tarihinde vermiş olduğu iptal kararı neticesinde, progresif rant üzerinden hesaplama yapılacaktır.

3.2.9. MÖHUK 48/1. Madde Hükmü Uyarınca Yabancı Kişilerin Teminat Gösterme Zorunluluğu

MÖHUK’un 48/1. madde³³⁶ hükmünde kural olarak, “*Türk mahkemesinde dava açan, davaya katılan veya icra takibinde bulunan yabancı gerçek ve tüzel kişiler, yargılama ve takip giderleriyle karşı tarafın zarar ve ziyanını karşılamak üzere mahkemenin belirleyeceği teminatı göstermek zorundadır.*” hükmü düzenlenmiştir.³³⁷İstisnai

³³² KTK, md.92/(i).

³³³ 31.12.2021 tarihli K-2021/198241 karar numaralı yayımlanmamış Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı’nda progresif rantın uygulanması gerektiği belirtilmiştir; “...poliçe akit tarihi itibari ile uygulanması gereken mevzuat kapsamında TRH 2010 Yaşam Tablosu PROGRESİF RANT tekniği ve dosyadaki gelir durumu üzerinden hesaplama yapılmak üzere bilirkişiye tevdi edilmiştir.”

³³⁴ Detaylı bilgi için bkz. Kayıhan - Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 240, 241.

³³⁵Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 11.10.2021 tarihli ve 2021/19605 E., 2021/6472 K. sayılı kararında, “Diğer yandan; Anayasa Mahkemesi’nin 17.07.2020 tarih- 2019/40-2020/40 sayılı kararı ile; KTK’nun 90. maddesindeki “bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda öngörülen usul ve esaslara tabidir” bölümündeki “bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir. Bu nedenle; işgücü kaybı tazminatı hesabında, yeni ... Genel Şartları ekindeki cetvellerin kullanılması mümkün olmadığından ve %1,8 teknik faiz ile devre başı ödemeli belirli süreli rant formülü uygulaması anılan cetvellerle getirildiğinden, artık uygulanması mümkün değildir. Tazminat hesaplamasının, %1,8 teknik faiz uygulanmadan ve Yargıtay uygulamaları ile kabul edilen progresif rant yöntemi kullanılarak yapılması gereklidir.” şeklinde hüküm kurulmuştur. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/6472 (11 Ekim 2021).

³³⁶ Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK), Resmi Gazete 26728 (12 Aralık 2007), Kanun No. 5718, md.48.

³³⁷HMK’nın 84. madde hükmünde, teminat gösterilmesi gereken haller düzenlenmiş olup, kanaatimizce işbu hallerde de STK nezdinde yapılan yargılamalarda teminat gösterilmesi gerekmektedir. Teminat gerektirmeyen haller ise, HMK’nın 85. madde hükmünde düzenlenmiştir.

olarak MÖHUK'un 48/2. madde³³⁸ hükmünde, mahkeme tarafından dava açan, davaya katılan veya icra takibinde bulunan kişinin karşılıklılık prensibi uyarınca teminat göstermekten muaf tutulacağı belirtilmiştir. Kanun metninde, sözleşme ifadesi yerine karşılıklılık prensibinden bahsedilmesi sonucunda, karşılıklılığın fiili olarak da sağlanması mümkün hale gelmiştir.³³⁹

STK nezdinde kapsamında yabancı gerçek veya tüzel kişilerin başvuru olduğu dosyalarda MÖHUK 48/1. madde³⁴⁰ hükmü uygulanmaktadır. Bu duruma örnek olarak 27.02.2022 tarihli K-2022/49985 Karar sayılı Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı gösterilebilir; *"...Ancak bazı istisnai durumlarda dava açan veya takip hakkını kullananların önceden belirlenen bazı özel yükümlülükleri yerine getirmesi şart koşulabilmektedir. Bu istisnai şartlardan biri de teminat gösterme yükümlülüğüdür. Alacaklının takipte haksız çıkması halinde borçlunun uğrayacağı muhtemel zararların istenebilmesinin zor veya imkânsız olacağı zannedilen bazı özel durumlarda kanun koyucu tarafından teminat gösterilmesi gerekli görülmüştür."* Nitekim, 5718 sayılı MÖHUK madde 48/1'e göre; *"Türk mahkemesinde dava açan, davaya katılan veya icra takibinde bulunan yabancı gerçek ve tüzel kişiler, yargılama ve takip giderleriyle karşı tarafın zarar ve ziyanını karşılamak üzere mahkemenin belirleyeceği teminatı göstermek zorundadır"*. *"MÖHUK'ta teminat gösterme yükümlülüğü konusunda "yabancılık" ölçütü esas alınmıştır. Buna karşın davalının veya kendisine karşı takibe girişilen karşı tarafın vatandaşlığı, bu madde kapsamında da bir öneme sahip değildir. Anılan maddede öngörülen teminat gösterilmesi hususu takip yapmanın ön koşulu olup bu durumun mahkemelerce resen gözetilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan, 5684 Sayılı Kanun'un 30/22 "Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun hükümleri, sigortacılıktaki tahkim hakkında da kıyasen uygulanır." hükmü mevcuttur. Sigorta Tahkim Komisyonu 5684 sayılı Sigortacılık Kanunun 30 uncu maddesiyle sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan anlaşmazlıkların çözümü amacıyla kurulmuş alternatif bir yargı mekanizmasıdır. Ancak, Komisyon adli mahkemelerin sahip olduğu bazı yetki ve imkanları haiz değildir. Bunlar arasında yukarıda bahsi geçen mevzuat kapsamında yeterli bir miktarda teminat takdir edilerek bu teminatın -belli bir süre içinde- bloke edilmesi şeklinde bir uygulama Komisyon nezdinde bulunmamaktadır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin E. 2014/12188 ve K.*

³³⁸ MÖHUK, md.48/2.

³³⁹ Çelikel - Erdem, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 654 vd.

³⁴⁰ MÖHUK, md.48/1.

2014/15555 sayılı ilamında da mahkemece yeterli miktarda teminat takdir edilip davacı vekiline bu miktarı bloke etmesi için uygun bir süre verilerek teminat yükümlülüğünün yerine getirilmesi nedeniyle takibin iptaline karar verilmesi isabetli görülmüştür. Açıklanan nedenlerle, başvurunun HMK 114 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Diğer kanunlarda yer alan dava şartlarına ilişkin hükümler saklıdır.” hükmü uyarınca, başvurunun diğer yargı yollarına başvurulması suretiyle çözüme kavuşturulması mümkün olduğundan, HMK’nın Tahkim Yargılamasının Sona Ermesi başlıklı 435 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “Hakem veya hakem kurulu, başka bir sebeple yargılamanın sürdürülmesini gereksiz veya imkânsız bulursa yargılama sona erer.” hükmü uyarınca, tarafların yetkili ve görevli genel yargı yoluna başvurma hakkı saklı tutularak dosyadan el çekilmesine ve dosyanın Sigorta Tahkim Komisyonuna iade edilmesine karar verilmiştir.”³⁴¹ Mezkur Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı’na karşı itiraz yoluna gidilmiş olup, 01.03.2022 tarihli K-2022/49985 sayılı İtiraz Hakem Heyeti Kararı’nda teminat yatırılması için STK nezdinde hesabın bulunduğu tespit edildiği, başvuran tarafa teminatı STK’nın teminat için belirtilen hesap numarasına yatırması için süre verildiği, süre içinde teminatın yatırıldığına tespiti edildiği belirtilmiştir. Konu başvuruda, esasa girilerek hüküm kurulmuştur.³⁴²

Yukarıda izah edilmeye çalışıldığı üzere, yabancı kişilerin başvuruda bulunmuş oldukları STK dosyalarda, MÖHUK 48/2 hükmü³⁴³ saklı kalmak kaydıyla, MÖHUK 48/1 hükmü uyarınca teminat yatırılması gerekmektedir. STK’nın teminatın yatırılması için hesabı bulunduğundan teminatın yatırılması akabinde esasa girilerek hüküm kurulmaktadır.

³⁴¹ 27.02.2022 tarihli K-2022/49985 Karar sayılı yayımlanmamış Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı; Aynı yöndeki diğer karar 03.03.2020 tarihli K-2020/17908 sayılı Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı için bkz. Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 283, 284.

³⁴² 01.03.2022 tarihli K-2022/49985 sayılı yayımlanmamış İtiraz Hakem Heyeti Kararı’nın ilgili kısmı şu şekildedir; “...başvuranın teminat yatırması hususunun çözüme kavuşturulması gerekmiş, itiraz hakemliğimizce komisyon nezdinde teminat yatırmak için kullanılan hesap olup olmadığı komisyona sorulmuş ve komisyonun böyle bir hesabın bulunduğunu bildirmesi üzerine başvuran tarafa takdir edilen ... TL teminatı bildirilen hesaba yatırması için süre verilmiş ve başvuranın belirtilen süre içinde teminatı yatırdığı anlaşılmakla uyuşmazlığın esasının incelenmesi gerektiği kabul edilmek suretiyle bilirkişi incelemesi için ara karar oluşturulmuş ve bu hususta bilirkişiden rapor alınmıştır.” Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti (STK), K. 2022/49985 (01 Mart 2022).

³⁴³ MÖHUK madde 48/2. madde hükmü, “Mahkeme, dava açanı, davaya katılanı veya icra takibi yapamı karşılıklılık esasına göre teminattan muaf tutar.” şeklinde düzenlenmiştir.

3.2.10. Faiz

Faiz, fer'i niteliğini haiz yan edimdir. Hesaplanan tazminat tutarına faiz işletilebilmesi için HMK'nın 26. madde³⁴⁴ hükmünde düzenlenmiş bulunan taleple bağıllık ilkesi uyarınca, başvuran tarafça faizin talep edilmiş olması gerekmektedir. Keza, taleple bağıllık ilkesi kapsamında başvuran tarafça yasal faiz talep edilmiş olmasına karşın avans faize hükmedilmemesi de gerektiği açıktır.

3.2.10.1. Temerrüde Düşülen An

TBK'nın 117. madde³⁴⁵ hükmünde, haksız fiilin işlendiği tarihte ihtara gerek olmaksızın borçlunun temerrüde düştüğü düzenlenmiştir. KTK'nın 99/1. madde³⁴⁶ hükmünde ise, ilgili sigorta kuruluşuna başvurunun ulaştığı tarihi izleyen 8 iş gününden sonraki ilk iş günü ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı'nın temerrüde düşeceği düzenlenmiştir. TBK 117. madde³⁴⁷ hükmü ile KTK 99/1. madde³⁴⁸ hükmü uyarınca, sürücü veya işleten ile ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı'nın temerrüde düştüğü an farklılık taşımaktadır. Çalışmamız kapsamında sadece ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı'nın temerrüde düşmesi durumu incelenecektir.

STK başvurusunda faiz talebinin bulunması durumunda KTK'nın 97. madde³⁴⁹ hükmü uyarınca ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı'na usulüne uygun olarak başvuruda bulunulup bulunulmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. STK kararları incelendiğinde, ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı'na başvuru yapılmasının dava şartı olarak kabul edildiği kararlar bulunduğu aksi yönde de kararlar bulunmaktadır.³⁵⁰

KTK madde 97 hükmü³⁵¹ uyarınca sigorta şirketine usulüne uygun başvuruda bulunulması gerektiğini savunan görüş, başvuran tarafça usulüne uygun başvuruda bulunulmamış olması halinde, ilgili sigorta kuruluşunun temerrüde düşmediğini

³⁴⁴ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.26.

³⁴⁵ Türk Borçlar Kanunu (TBK), *Resmî Gazete* 27836 (04 Şubat 2011), Kanun No. 6098, md.117.

³⁴⁶ KTK, md.99/1.

³⁴⁷ Türk Borçlar Kanunu (TBK), *Resmî Gazete* 27836 (04 Şubat 2011), Kanun No. 6098, md.13.

³⁴⁸ KTK, md.99/1.

³⁴⁹ KTK, md.97.

³⁵⁰ KTK madde 97 hükmünde belirtilen başvurunun dava şartı olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğine ilişkin tartışmalar ve kararlar çalışmamızın ikinci bölümünde detaylı olarak incelenmiştir. Detaylı bilgi için ikinci bölüme bakınız.

³⁵¹ KTK, md.97.

savunmaktadır. Bu hususta, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 08.10.2003 tarih ve 2003/10-576 Esas, 2003/543 Karar sayılı ilamı mevcuttur; “*Sigortacıya usulüne uygun başvuruda bulunulmamışsa sigortacının sigorta bedelini ödeme borcu muaccel olamayacağından temerrüdünden de söz edilemez.*”³⁵² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun mezkûr kararından da anlaşılacağı üzere, KTK’nın 99/1. madde³⁵³ hükmü uyarınca ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı başvuru tarihinden itibaren sekiz iş gününü izleyen ilk iş günü temerrüde düşmüş olmaktadır.³⁵⁴ Diğer bir ifadeyle, ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı’na usulüne uygun ve eksiksiz şekilde başvurulmuş olması halinde, sigorta şirketinin başvuru tarihinden itibaren sekiz iş gününü izleyen ilk iş günü temerrüde düştüğü her iki görüşü savunanlar tarafından kabul edilmektedir.

KTK madde 97 hükmü³⁵⁵ uyarınca ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı’na başvuruda bulunulmasının dava şartı niteliğini haiz olmadığını savunan görüş, ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı’na başvuruda bulunulmamış olması halinde STK’ya başvuru tarihinden itibaren temerrüt faizinin işleyeceğini savunmaktadır.³⁵⁶

Doktrinde, eksik belgeyle ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı’na başvuruda bulunulmuş olması halinde, eksik belgenin tazminata ilişkin değerlendirmenin yapılması için esaslı belge niteliğinde olup olmadığının tespit edilmesi gerektiği; yapılan tespit sonucunda eksik belgenin esaslı olmadığına anlaşıldığı halinde ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı’nın sigorta şirketinin başvuru tarihinden itibaren sekiz iş gününü izleyen ilk iş günü temerrüde düşmüş olacağı, eksik belgenin esaslı belge niteliğinde olması halinde ise STK’ya yapılan ilk başvuruya sekiz iş günü eklemek suretiyle tespit edilen gün itibarıyla ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı’nın temerrüde düşmüş olacağı ifade edilmektedir.³⁵⁷ Doktrinde bulunan bir görüş ise, esaslı belgelerde eksiklik olsa dahi ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı’nın sekiz iş günlük sürenin sonunda temerrüde düşmüş olduğunu belirtmektedir.³⁵⁸

³⁵² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2003/543 (8 Ekim 2003).

³⁵³ KTK, md.99/1.

³⁵⁴ Kayıhan–Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 81.

³⁵⁵ KTK, md.97.

³⁵⁶ Kayıhan– Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 87.

³⁵⁷ Kayıhan– Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 90; Kuru, vd., *Medeni Usul Hukuku*, 780, 781.

³⁵⁸ Kayıhan–Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 91.

3.2.10.2. Uyuşmazlığa Uygulanması Gereken Faiz Türü

ZMMS kapsamında talep edilen bedeni tazminat talebi hukuki temelde, haksız fiile dayanmaktadır.³⁵⁹ Bu sebeple haksız fiilin meydana geldiği tarihte, ZMMS'si bulunan araç ticari olarak kullanılıyor olsa dahi haksız fiil sonucu zarar gören kişi için bu durum ticari iş sayılamayacağından avans faize hükmedilmemesi gerektiğine dair Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 16.2.2000 tarih ve 2000/19-90 Esas, 2000/96 Karar sayılı ilamı bulunmaktadır; *"...Tüm açıklamaların ışığı altında davanın çözümüne bakıldığında tacir olan davacı Kurum ile davalı arasında sözleşmeden doğan bir hukuki ilişki bulunmayıp haksız fiilden kaynaklanan ilişki bulunmaktadır. O nedenle davada TK.21/2. maddesinin uygulama olanağından söz edilmeyeceğine göre tacir olan davacı yönünden ticari bir iş niteliği kabul edilemez. bu durumda tacir olan davacı ancak açacağı ayrı bir dava yoluyla B.K. 105.maddesindeki yasal koşulları kanıtlamak suretiyle munzam zararını isteyebilir.Hal böyle olunca hükmedilen tazminata yürütülecek faiz reeskont faizi değil yasal faizidir. O nedenle mahkemenin direnme kararı usule ve yasaya uygun olup onanmalıdır."*³⁶⁰

Yargıtay'ın güncel içtihatları incelendiğinde, haksız fiilin meydana gelmesine sebebiyet veren aracın ticari nitelik taşıyıp taşımadığı³⁶¹ veya aracın haksız fiilinin TTK'nın 3. madde³⁶² hükmü³⁶³ uyarınca ticari iş kapsamında bulunup bulunmadığının değerlendirildiği³⁶⁴; aracın ticari nitelik taşıması halinde avans faize hükmedildiği, aracın ticari nitelik taşımaması halinde yasal faize hükmedildiği görülmektedir.

³⁵⁹ Kayıhan– Ünlütepe, "Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler", 79.

³⁶⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 16.2.2000 tarih ve 2000/19-90 Esas, 2000/96 Karar sayılı ilamı ,www.kazanci.com; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 17.02.1999 tarih ve 1999/19-73 Esas, 1999/106 Karar sayılı ilamı da aynı yöndedir. Detaylı bilgi için bkz. Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 248.

³⁶¹ Aracın ticari nitelik taşıyıp taşımadığının tespit edilmesinde çoğunlukla araç ruhsatı kullanılmaktadır.

³⁶² Türk Ticaret Kanunu (TTK), *Resmî Gazete* 27846 (14 Şubat 2011), Kanun No. 6102, md.3.

³⁶³ TTK'nın 3. madde hükmü, "Bu Kanunda düzenlenen hususlarla bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari işlerdendir." Şeklinde düzenlenmiştir.

³⁶⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 10.11.2021 tarihli ve 2021/5315 E., 2021/8606 K. sayılı kararında TTK madde 3 uyarınca, haksız fiile sebep olan aracın ticari işi ile ilgili olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır; *"Somut olayda davacının yaralanmasına neden olan kamyonetin tescilsiz olması bakımından asıl zarar verenden istenilemeyecek ticari temerrüt faizinin, onun sorumluluğunu üstlenen davalı ... Hesabından da istenemeyeceği, dolayısıyla aracın haksız eyleminin de TTK'nın 3. maddesi uyarınca ticari iş niteliği taşımasına, bu durumda da bu davalıdan ancak yasal faiz istenebileceğine, bu davalının hukuki sorumluluğunu üzerine alan davalı ... Hesabının da ancak aynı oranda temerrüt faizi istenebileceğine göre, davalı ... aleyhine yasal faize hükmedilmesi gerekirken avans faizine hükmedilmesi doğru görülmemiştir."* Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/8606 (10 Kasım 2021).; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 10.04.2014 tarihli ve 2013/21462 E., 2014/5476 K. sayılı kararında ise, kamyonetin ticari araç niteliğinde olup ticari faaliyet sırasında zarara neden olduğu belirtilmiştir; *"... zarara neden olan kamyonet ticari araç niteliğinde olup ticari faaliyet sırasında zarara neden*

3.2.11. Vekalet Ücreti

HMK'nın 332/1. madde³⁶⁵ hükmü, “*Yargılama giderlerine, mahkemece resen hükmedilir.*” uyarınca başvuran tarafça talep edilmemiş olsa dahi yargılama giderlerine hükmedilmekte olup, Yargıtay kararları uyarınca vekalet ücreti yargılama giderleri kapsamında değerlendirilmektedir.³⁶⁶

1136 sayılı Avukatlık Kanunu (Av.K.)'nın 169/1. madde³⁶⁷ hükmünde karşı tarafa yükletilecek vekalet ücretinin Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde belirtilen miktardan az ve üç katından fazla olamayacağı düzenlenmiştir.

SK'nın 30/17. madde³⁶⁸ hükmü, “*Talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler aleyhine hükmolunacak vekalet ücreti, Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinde belirlenen vekalet ücretinin beşte biridir.*” şeklinde düzenlenmiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 169/1. madde hükmü ile SK'nın 30/17. madde hükmü çelişmekteydi. 2017 yılında Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 17/2. madde hükmü değiştirilerek vekalet ücretinin beşte birine hükmedileceğine dair düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle Av.K.'nın 169/1. madde hükmü ile SK'nın 30/17. madde hükmü arasındaki çelişki giderilmiştir.

SK 30/17 madde hükmünde yer alan “*talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler*” ifadesi ile ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı aleyhine başvuruda bulunan kişilerin kastedildiği doktrinde belirtilmektedir.³⁶⁹

STİYDYDY'nin 6. madde³⁷⁰ hükmü uyarınca, STİY'ye 16/13. madde³⁷¹ hükmü, “*Tarafların avukat ile temsil edildiği hallerde, taraflar aleyhine hükmedilecek vekâlet ücreti, her iki taraf için de Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinde yer alan asliye mahkemelerinde görülen işler için hesaplanan vekâlet ücretinin beşte biridir.*” hükmü

olduğundan mahkemece belirlenen 29.333,53.-TL maddi tazminat için ıslah tarihine kadar yasal, davacının talebi de göz önüne alınarak ıslah tarihinden itibaren ıslah edilen kısma temerrüt faizi olarak ticari faiz niteliğindeki avans faizine hükmedilmesi gerekirken yasal faize hükmedilmesi doğru değil, bozma nedeni ise de bu yanlışlığın giderilmesi yargılamanın tekrarını gerektirir nitelikte görülmediğinden...” Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K.2014/5476 (10 Nisan 2014).

³⁶⁵ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.332/1.

³⁶⁶ Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Kayıhan-Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 146, 147.

³⁶⁷ Avukatlık Kanunu (Av.K.), *Resmî Gazete* 13168 (07 Nisan 1969), Kanun No. 1136, md.169/1.

³⁶⁸ SK, md.30/17.

³⁶⁹ Kayıhan-Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 154; Kayıhan– Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 110 vd.

³⁷⁰ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (STİYDYDY), *Resmî Gazete* 31564 (10 Ağustos 2021), md.6.

³⁷¹ STİY, md.16/13.

eklenmiştir. İşbu madde hükmü ile SK'nın 30/17. madde³⁷² hükmü normlar hiyerarşisine aykırı bir şekilde genişletilmiştir. Zira, STİY'nin 16/13. madde³⁷³ hükmü uyarınca, ilgili sigorta kuruluşu veya Güvence Hesabı aleyhine başvuruda bulunan kişilerin talepleri kabul edilse dahi işbu kişiler lehine de hesaplanan vekalet ücretinin beşte birine hükmedileceği düzenlenmiştir. SK'nın 30/17. madde hükmü ile STİY'nin 16/13. madde hükmü çelişmektedir.

STİY'nin 16/13. madde³⁷⁴ hükmünün iptali ve yürütmesinin durdurulması talebiyle İstanbul Barosunca açılan ve Danıştay 10. Dairesinin 2016/422 Esas sayılı dosyasında görülen dava 28.04.2016 tarihli karar ile reddedilmiştir.

28.12.2017 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife'nin 1. maddesi³⁷⁵ ile 2/1/2017 tarihli ve 29936 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 17/2. madde hükmü³⁷⁶ değiştirilerek vekalet ücretinin beşte birine hükmedileceğine dair düzenleme yapılmıştır. AAÜT'nin 17/2. madde³⁷⁷ hükmünde talebi kısmen veya tamamen reddedilenler aleyhine mezkûr maddede yer alan kriterler dikkate alınmak suretiyle asliye mahkemelerine göre hesaplanan tarife üzerinden beşte bir vekalet ücretine hükmedileceği belirtilmiştir.

STİY'nin 16/13. madde³⁷⁸ hükmü bünyesinde mezkûr ekleme yapılmadan önce, tam vekalet ücretine hükmedilmekteydi.³⁷⁹ İşbu düzenlemenin yapıldıktan sonra, Yargıtay tarafından verilen kararlarda işbu düzenlemeye atıf yapılmak suretiyle hesaplanan

³⁷² SK, md.30/17.

³⁷³ STİY, md.16/13.

³⁷⁴ STİY, md.16/13.

³⁷⁵ Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife (AAÜTDYT), Resmi Gazete 32160 (11 Nisan 2023), md.1.

³⁷⁶ Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (AAÜT), Resmi Gazete 31942 (03 Eylül 2022), md.17/2.

³⁷⁷ AAÜT, md.17/2.

³⁷⁸ STİY, md.16/13.

³⁷⁹ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 11.02.2014 tarihli ve 2014/1065 E., 2014/1558 K. sayılı kararı, “Öte yandan 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 30/17. maddesi “Talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler aleyhine hükmolunacak vekalet ücreti, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde belirlenen vekalet ücretinin beşte biridir” hükmü ile talebin kısmen ya da tamamen reddi halinde davacı aleyhine hükmedilecek vekalet ücreti yönünden düzenleme getirilmiş olup, davacı lehine hükmolunacak vekalet ücretinin karar tarihindeki Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin “Tahkimde Ücret” başlıklı 16. maddesinde düzenlenen “Hakem önünde yapılan her türlü hukuki yardımlarda da bu Tarife hükümleri uygulanır” hükmü göz önüne alınarak AAÜT'nin 12. maddesi gereğince tam nispi vekalet ücreti olması gerekirken, 1/5 oranında vekalet ücretine hükmedilmesi bozma nedeni ise de, bu yanlışların giderilmesi yargılamanın tekrarını gerektirir nitelikte görülmediğinden hükmün 6100 sayılı HMK'nın geçici 3/II. maddesi delaletiyle 1086 sayılı HMUK'nın 438/7. maddesi uyarınca düzeltilerek onanmasına karar vermek gerekmiştir.” şeklindedir. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2014/1558 (11 Şubat 2014). Aynı yöndeki diğer karar için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2014/3620 (13 Mart 2014).

vekalet ücretinin beşte birine hükmedildiği görülmektedir. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 20.09.2017 tarihli ve 2016/11893 E., 2017/7995 K. sayılı kararında³⁸⁰, AAÜT uyarınca hesaplanan vekalet ücretinin beşte birine hükmedilmesi gerektiğine hükmedilmiştir; “... Heyetçe verilen 12.02.2016 tarihli kararda davacı lehine hükmedilecek vekalet ücreti için Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmeliğin 16.13 maddesinin uygulanması gerektiği göz önüne alınarak AAÜT'nin 13. maddesi gereğince hesaplanan 15.550,00 TL vekalet ücretinin 1/5'i oranında vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken tam nispi vekalet ücretine hükmedilmesi doğru görülmemiştir.”³⁸¹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi tarafından da bu yönde kararlar verilmektedir.

Doktrinde, normlar hiyerarşisi ve SK'nın 30/17. madde³⁸² hükmü dikkate alındığında, vekalet ücretine ilişkin beşte birlik oranının sadece aleyhine başvuruda bulunulan sigorta kuruluşları veya Güvence Hesabı için uygulanması gerektiğini savunan görüş³⁸³ olduğu gibi her iki taraf için de hesaplanan vekalet ücretinin beşte birine hükmedilmesi gerektiğini savunan görüş³⁸⁴ bulunmaktadır. Bu görüşün gerekçesini yüksek vekalet ücretlerinin önüne geçilmeye çalışıldığı oluşturmaktadır. Kanaatimizce, vekalet ücretine ilişkin beşte birlik oranının “Talebi kısmen ya da tamamen reddedilenler aleyhine” vekalet ücretine hükmedilmesi halinde uygulanması gerekmektedir.

³⁸⁰ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/7995 (20 Eylül 2017).

³⁸¹ Aynı yöndeki diğer kararlar için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2020/747 (5 Şubat 2020).; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/9626 (2 Aralık 2021).

³⁸² SK, md.30/17.

³⁸³ Yeşilova – Aras Yeşilova, “Sigortacılık Tahkimi”, 351; Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 154; Kayıhan – Ünlütepe, “Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, 121.

³⁸⁴ Özdamar, “Tahkim Sistemi”, 849.

BÖLÜM IV

OLAĞAN KANUN YOLLARI

4.1. Olağan Kanun Yolları

4.1.1. İtiraz

Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararlarına karşı temyiz kanun yoluna gidilmeden önce bir denetim mekanizmasına daha ihtiyaç duyulması neticesinde 6456 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun³⁸⁵’un 45. madde hükmü uyarınca, SK’nın 30/12. madde³⁸⁶ hükmüne ekleme yapılmak suretiyle itiraz kanun yolu yürürlüğe girmiştir.³⁸⁷

28.02.2023 tarih ve 32118 sayılı Resmî Gazete ’de yayımlanan alan Sigortacılık Kanunu’nun 30. Maddesinin 12. ve 15. Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ³⁸⁸ uyarınca, tutarı 15.000,00-TL³⁸⁹ ve üzerindeki kararlara karşı itiraz yoluna başvurulmaktadır. Parasal sınırın uygulanmasında hakem kararının verildiği tarihin esas alınacağı işbu Tebliğ’in 2/4.madde³⁹⁰ hükmünde düzenlenmiştir. Oysaki, 16.04.2022 tarihli, 31811 sayılı Resmî Gazete ’de yer alan Sigortacılık Kanunu’nun 30. maddesinin 12. Ve 15. Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğ’in 4. madde³⁹¹ hükmünde, işbu Tebliğ’in 01.05.2022 tarihinde yürürlüğe gireceği düzenlenmiştir. 28.02.2023 tarihinde yapılan değişiklik neticesinde, kesinlik sınırının tespitinde hakem kararının verildiği tarihin esas alınması gerekmektedir.

³⁸⁵ Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, *Resmî Gazete* 28622 (18 Nisan 2013), Kanun No. 4749, md.45.

³⁸⁶ SK, md.30/12.

³⁸⁷ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 128.

³⁸⁸ Sigortacılık Kanunu’nun 30. maddesinin 12. Ve 15. Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ), *Resmî Gazete* 32118 (28 Şubat 2023).

³⁸⁹ 28.02.2023 tarihli, 31811 sayılı Resmî Gazete’de yer alan Sigortacılık Kanunu’nun 30. maddesinin 12. ve 15. Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğ’in 2. madde hükmü ile kesinlik ve heyet teşekkülüne ilişkin parasal sınırlar değiştirilmiştir.

³⁹⁰ Sigortacılık Kanunu’nun 30. maddesinin 12. Ve 15. Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ), *Resmî Gazete* 32118 (28 Şubat 2023), md.2/4.

³⁹¹ Sigortacılık Kanunu’nun 30. maddesinin 12. Ve 15. Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ), *Resmî Gazete* 32118 (28 Şubat 2023), md.4.

Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararları tarafların bildirmiş oldukları KEP adreslerine gönderilmektedir. Elektronik yolla kararların gönderilmesi halinde, Elektronik Tebligat Yönetmeliği³⁹²,nin 9/6. madde hükmü uyarınca, tarafların elektronik tebligat adreslerine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılmaktadır.

Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararının tebliğinden itibaren on gün içinde İtiraz Hakem Heyeti'ne başvurulmaktadır. Bu husus S.K.'nın 30/12. madde³⁹³ hükmünde şöyle düzenlenmiştir; “... bin Türk Lirası ve daha üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararlarına karşı kararın Komisyonca ilgiliye bildiriminden itibaren on gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere Komisyon nezdinde itiraz edilebilir.” On günlük süre içinde itiraz edilmeyen Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararları kesinleşmektedir. Bu husus, S.K.'nın 30/12. madde³⁹⁴ hükmünde şu şekilde düzenlenmiştir, “... Türk Lirası ve daha üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararları bu madde uyarınca süresinde itiraz başvurusunda bulunulmaması hâlinde kesinleşir.”

Süresi içinde itiraz edilmeyerek kesinleşen Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararları ile kesin nitelikteki Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararları Komisyon Müdürü'ne tevdi edilir. STK Müdürü en geç üç iş günü içinde kararı taraflara bildirir. Kararın aslı dosyayla birlikte Komisyon tarafından saklanır.

4.1.1.1. Başvuru Usulü

Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı'na karşı itiraz ücretinin yatırıldığını gösterir dekont³⁹⁵ ve başvuru formu³⁹⁶ doldurulmak suretiyle online veya fiziken başvuru yapılmaktadır. İtiraz ücreti, başvuru ücreti ile aynı tutardadır.³⁹⁷ Başvuru ücreti ise,

³⁹² Elektronik Tebligat Yönetmeliği (ETY), *Resmî Gazete* 30617 (06 Aralık 2018), md.9/6. Ayrıca konu hakkında bkz. Alsancak, *Sigorta Sözleşmesinden Doğan Hakları*,155.

³⁹³ SK, md.30/12.

³⁹⁴ SK, md.30/12.

³⁹⁵ İtiraz ücretinin yatırılmamış olması durumunda, SK'nın 30/23. madde hükmü atfıyla HMK'nın 366. madde hükmünde belirtildiği üzere itiraz eden tarafa eksik harcın tamamlanması için süre verilmesi gerekmesine karşın uygulamada bu düzenlemeye riayet edilmeksizin yapılan itirazların dikkate alınmaması durumunun hukuka aykırı olduğu yönünde detaylı bilgi için bkz. Alsancak, *Sigorta Sözleşmesinden Doğan Hakları*,156.

³⁹⁶ İtiraz ücretinin yatırılmış olmasına karşın itiraz dilekçesinin süresi içinde verilmemesi durumunda süresi içinde itiraz edilmemiş kabul edileceğine yönelik karar için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/5070 (9 Eylül 2019). Ayrıca bkz. Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*,129.

³⁹⁷ Sigorta Tahkim Komisyonu (STK), “Sıkça Sorulan Sorular” (Erişim 18 Kasım 2022).

uyuşmazlığa konu miktara göre değişmektedir.³⁹⁸ Fiziken yapılacak başvurular PTT Kargo aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru süresi içinde başvuru yapıp yapılmadığının tespitinde, PTT Kargo'ya teslim edildiği tarih dikkate alınarak değerlendirme yapılmaktadır.³⁹⁹ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik⁴⁰⁰ (STİY)'in 16/A maddesinin⁴⁰¹ 1. fıkra hükmü uyarınca, süresi içinde itiraz edilmediğinin anlaşılması halinde, itirazın değerlendirmeye alınmayacağı belirtilerek yatırılan ücretin yüzde doksanı başvurana iade edilir. Taraflarca kesin olan Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı'na karşı itiraz yoluna başvurulması halinde, itirazın değerlendirmeye alınmayacağı bildirilerek başvuru ücretinin yüzde doksanı itiraz başvurusunda bulunan tarafa iade edilecektir.

SBM'nin web sitesi üzerinden online⁴⁰² olarak elektronik imza aracılığıyla yapılmaktadır. İtiraz dilekçesi, dekont ve eklenmek istenen dört adet ek belgeler ile başvuruda bulunulmakta olup, başvurunun tamamlanması akabinde itiraz numarası hemen öğrenilmektedir.

STİY'nin 4/(1) madde⁴⁰³ hükmünde İtiraz Hakem Heyeti, “*Sigorta hakem kararlarına karşı yapılan itiraz talebini incelemek üzere Komisyon tarafından oluşturulan üç kişilik hakem heyeti*” şeklinde tanımlanmıştır.

STİY 16/A maddesinin 2. Fıkra hükmü uyarınca, hakem seçimi hakem heyeti listesinden uzmanlık alanı, hakemin iş yükü ve coğrafi kriterler dikkate alınarak sıra usulü ile yapılmaktadır. Uzmanlık alanının uygun olmaması halinde, hakem heyeti listesinde yer alan sıradaki uzmanlık alanı uygun olan hakem seçilir. İtiraz Hakem Heyeti'ni oluşturan hakemler yapılan seçim akabinde taraflara derhal bildirilmektedir. Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair

³⁹⁸ Uyuşmazlığa konu miktarın 0 – 5.000,00-TL olması halinde, 200,00-TL; 5.001,00-TL- 10.000,00-TL olması halinde, 450,00-TL; 10.001,00-TL- 30.000,00-TL olması halinde, 650,00-TL; 30.001,00-TL ve üzerinde olması halinde 650,00-TL'den az olmamak üzere uyuşmazlığa konu miktarın %1,5'u kadardır. Detaylı bilgi için bkz. Sigorta Tahkim Komisyonu (STK), “Başvuru Ücretleri” (Erişim 15 Şubat 2023).

³⁹⁹STK, Sigorta Tahkim Komisyonu. “Sıkça Sorulan Sorular”. Erişim 18 Kasım 2022. http://www.sigortatahkim.org/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=56#:~:text=Komisyona%20ba%C5%9Fvuruda%20bulunmak%20i%C3%A7in%20%C3%B6ncelikle,TL%20ve%20%C3%BCzeri%20ba%C5%9Fvurularda%20uyu%C5%9Fmazl%C4%B1k

⁴⁰⁰ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik (STİY), *Resmî Gazete* 26616 (17 Ağustos 2007), md. 16/A.

⁴⁰¹ STİY, md.16.A/1.

⁴⁰²Online itiraz başvuruları için bkz. Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi (SBM), “Online SBM” (Erişim 12 Aralık 2022)

⁴⁰³ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik (STİY), *Resmî Gazete* 26616 (17 Ağustos 2007), md. 4/(I).

Yönetmelik⁴⁰⁴’in 4. madde hükmü uyarınca, STİY’nin 16. madde⁴⁰⁵ hükmü değiştirilerek heyet teşekkülünün zorunlu olduğu hallerde, listede hukukçu olması halinde en az bir kişi hukukçu olacak şekilde üç kişi olmak üzere heyet oluşturulmaktadır.

SK’nın 30/15. madde⁴⁰⁶ hükmü uyarınca, uyuşmazlık konusu miktarın 15.000,00-TL ve üzerinde olduğu durumlarda heyet teşekkülü zorunludur. 28.02.2023 tarih ve 32118 sayılı Resmî Gazete ’de yayımlanan alan Sigortacılık Kanunu’nun 30. Maddesinin 12. ve 15. Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ⁴⁰⁷’in 2/3. madde hükmünde heyet teşekkülünün 50.000,00-TL ve üzerindeki uyuşmazlıklar için zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Bu durumda, işbu Tebliğ uyarınca SK’nın 30/15. madde⁴⁰⁸ hükmünde heyet teşekkülü için düzenlenen parasal sınır değiştirilmiştir. Yargılama itiraz sebepleri ile sınırlı olarak yapılmaktadır. İtiraz Hakem Heyeti tarafından yargılamanın iki ay içinde bitirilmesi gerekmektedir. İki aylık süre, tarafların açık ve yazılı muvafakati doğrultusunda iki ay daha uzatılabilir. Taraflardan birisinin iki aylık süre uzatımına muvafakat etmemesi halinde, diğer taraf HMK’nın 427/2 madde hükmü⁴⁰⁹, *“Tahkim süresi, tarafların anlaşmasıyla; anlaşamamaları hâlinde ise taraflardan birinin başvurusu üzerine mahkemece uzatılabilir. Mahkemenin, bu konudaki kararı kesindir.”* uyarınca asliye ticaret mahkemesinden süre uzatımı talebinde bulunabilmektedir. Asliye ticaret mahkemesinin vereceği karar kesin niteliğini haizdir.⁴¹⁰

28.02.2023 tarihli Tebliğ uyarınca parasal sınırlarda yapılan değişiklik neticesinde, STK’ya yapılan başvurulardan uyuşmazlık miktarı 238.730,00-TL ve üzerinde olan İtiraz Hakem Heyeti Kararları’na karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilmektedir. Kural olarak, alacak miktarının kesinlik sınırının altında kaldığı durumlarda temyize başvurulamamaktadır.⁴¹¹

⁴⁰⁴ Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (STİYDYDY), *Resmî Gazete* 31564 (10 Ağustos 2021), md.4.

⁴⁰⁵ STİY, md.16.

⁴⁰⁶ SK, md.30/15.

⁴⁰⁷ Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ, md.2/3.

⁴⁰⁸ SK, md.30/15.

⁴⁰⁹ HMK, md.427/2.

⁴¹⁰ Alsancak, *Sigorta Sözleşmesinden Doğan Hakları*,156.

⁴¹¹ Yazıcıoğlu - Öğüz, *Sigorta Hukuku*, 209; Kayıhan, - Günergök, *Sigorta Hukuku Dersleri*, 287.

4.1.1.2. İtiraz Üzerine İcranın Durdurulması

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu (İİK)⁴¹²,’nun 36. madde hükmü uyarınca kural olarak kanun yoluna başvurulmuş olması icrayı kendiliğinden durdurmamaktadır. İstisnai olarak, Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı’na karşı itiraz edilmesi halinde, Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı’nın icrası S.K.’nın 30/12. madde⁴¹³ hükmünde, “*İtiraz üzerine hakem kararının icrası durur.*” düzenlendiği üzere kendiliğinden durmaktadır. Uygulamada, hakem kararına itiraz edildiği tarihin ertesi günü mail vasıtasıyla derkenar itiraz eden tarafa iletilmektedir. İtiraz eden tarafça hakem kararına karşı icra takibi başlatılmış olması halinde, ilgili icra müdürlüğüne derkenar UYAP aracılığıyla sunarak takibin durdurulması talebi gönderilmektedir.

4.1.2. Temyiz

HMK’nın 439/1 madde⁴¹⁴ hükmü, “*Hakem kararına karşı yalnızca iptal davası açılabilir.*” uyarınca hakem kararlarına karşı sadece iptal davası açılması mümkün iken, sigorta tahkiminde SK’nın 30/12. madde⁴¹⁵ hükmü uyarınca İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı temyiz kanun yoluna gidilebileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme sigorta tahkimine özgüdür.⁴¹⁶ Diğer bir deyişle, SK’nın İtiraz Hakem Heyeti Kararları’na karşı sadece temyiz kanun yolunu açtığı açıktır.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu’nun 19.06.2020 tarihli, 2019/4 Esas ve 2020/1 Karar sayılı kararından önce İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı istinaf kanun yoluna mı, temyiz kanun yoluna mı gidileceği yönündeki görüş farklılığı mevcuttu. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, istinaf kanun yolunun Türk hukukunda yürürlüğe girmesi neticesinde İtiraz Hakem Heyeti Kararı’na karşı temyiz kanun yoluna gidileceği yönündeki düzenlemeyi istinaf kanun yoluna gidilmesi gerektiği yönünde yorumlayarak içtihat haline getirmişti. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin 24.04.2017 tarih ve 2017/2057 Esas, 2017/4459 Karar sayılı ilamında İtiraz Hakem Heyeti Kararı’na karşı istinaf kanun yoluna başvurulması gerektiği şu şekilde belirtilmiştir:

⁴¹² İcra ve İflas Kanunu (İİK), *Resmî Gazete* 2128 (19 Haziran 1932), Kanun No. 2004, md.36.

⁴¹³ SK, md.30/12.

⁴¹⁴ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md. 439/1.

⁴¹⁵ SK, md.30/12.

⁴¹⁶ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*, 127.

“...Hakem heyeti kararlarına karşı açılacak iptal davalarında Hukuk Muhakemeleri Kanununun 410. maddesi ile daha sonra yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanunun 45. maddesi ile değişik 5235 Sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanunun 5. maddesinin 2. fıkrasında görevli mahkeme konusunda düzenlemeler bulunmaktadır. HMK.’nın 410. maddesinde hakem heyeti kararlarına karşı açılacak davada Bölge Adliye Mahkemelerini görevli sayılırken 5235 Sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanunun 5. maddesinin 2. fıkrası asliye ticaret mahkemelerini görevli saymıştır. İptal davalarına ister HMK’nın 410. maddesi gereği bölge adliye mahkemesince bakılsın, ister 5235 Sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanunun 5. maddesinin 2. fıkrası gereği asliye ticaret mahkemelerince heyet halinde bakılsın, HMK’nın 361. maddesi gereği temyiz yoluna başvurulabilmesi için bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabil nihai kararlar ile hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde temyiz yoluna başvurulabilir. Bu durum istinaf yargı yolunun getirilmesindeki amaç olan kararların iki dereceli denetim sistemine tabi olması ilkesine de uygun düşecektir. Bu nedenle bölge adliye mahkemelerinin açıldığı 20.07.2016 tarihinden sonra verilen hakem heyeti ya da itiraz hakem heyeti kararları istinaf kanun yoluna tabidir.”⁴¹⁷

Kanaatimizce, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin 24.04.2017 tarih ve 2017/2057 Esas, 2017/4459 Karar sayılı ilamı 6456 sayılı Kanun’un 45. madde⁴¹⁸ hükmü uyarınca yerinde değildir. Zira, kanun metninin salt lafzi olarak değil amaca göre de yorumlanması gerektiği gibi özel kanun- genel kanun durumunun da incelenmesi gerekmektedir. Bu noktada SK’nın HMK’ya göre özel kanun niteliğini haiz olduğu açıktır. Ayrıca, tahkimin hızlı ve adli yargıya kıyasla daha masrafsız olması neticesinde Türk hukuk sistemine kazandırılmış olması göz önüne alındığında İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı istinaf kanun yoluna gidilmesi hızlilik oranını düşüreceği gibi yargılama masraflarının da artmasına sebep olacağı ortadadır.

Yukarıda belirtilen hususlar haricinde, 6100 sayılı HMK’nın tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla 04.02.2011 tarihinde yürürlüğe girmiş olmasına karşın

⁴¹⁷ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/4459 (24 Nisan 2017).

⁴¹⁸ Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, md.45.

18.04.2013 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan 6456 sayılı Kanun’un 45. madde⁴¹⁹ hükmü uyarınca İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulacağına ilişkin düzenleme kanun koyucunun iradesinin İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı temyiz kanun yoluna gidilmesi gerektiği yönünde olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin ise, İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı doğrudan temyiz kanun yoluna başvurulması gerektiği yönünde içtihatları bulunmaktaydı. Bu içtihatlara örnek olarak Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 24.10.2018 tarihli ve 2018/3710 Esas, 2018/6637 Karar sayılı ilamı gösterilebilir;

*“...Bölge Adliye Mahkemesince verilen karar davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.6100 sayılı HMK’nin 362 ve 341. maddeleri gereği İtiraz Hakem Heyetinin verdiği kararın 5684 sayılı Sigorta Kanununun 30/12. maddesine göre temyize tabi olması nedeniyle ... Bölge Adliye Mahkemesinin 11/07/2017 tarih, 2017/780 Esas-2017/1074 Karar sayılı kararının kaldırılmasına, davalı vekilinin vermiş olduğu istinaf başvuru dilekçesinin temyiz dilekçesi olduğu kabul edilerek temyiz incelemesinin yapılmasına karar verildi...”*⁴²⁰Yargıtay 17. Hukuk Dairesi ile Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin vermiş olduğu içtihat farklılığını ortadan kaldırmak üzere Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu tarafından 19.06.2020 tarih ve 2019/4 Esas, 2020/1 Karar sayılı kararı verilerek İtiraz Hakem Heyeti Kararlarının temyize tabi olduğu kabul edilmiştir. Bu kararın gerekçesi olarak şu hususlar belirtilmiştir: Temyiz kanun yolundan önce istinaf kanun yoluna gidilmesi durumunda yargılamanın neticelenmesindeki hız azalacağı gibi maliyetin de artacağı açıktır. Bu durum kanun koyucunun tahkimin ucuz ve hızlı olması nedeniyle sigorta tahkimini İsviçre hukukundaki sigorta ombudsmanlığından esinlenerek düzenlemesi ile ters düşmektedir. 6100 sayılı HMK’nin yürürlüğe girdiği tarihten sonra 6327 sayılı Kanun’un 58. madde⁴²¹ hükmü ile *“...temyiz yolu açıktır.”* şeklinde düzenleme yapılmıştır. 6456 sayılı Kanun’un 45. madde⁴²² hükmü uyarınca SK’da değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişiklik neticesinde, *“...temyize gidilebilir.”*⁴²³ ve *“temyiz yolu*

⁴¹⁹ Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, md.45.

⁴²⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2018/6637 (24 Ekim 2018).

⁴²¹ Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, *Resmî Gazete* 28338 (29 Haziran 2012), Kanun No. 6327, md.58.

⁴²² Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, md.45.

⁴²³ Kanun hükmünde *“temyiz”* terimi kullanıldığı dikkate alındığında *“temyiz”* terimini istinaf olarak yorumlamanın isabetsiz olduğu yönündeki görüş için bkz. Kayıhan- Günergök, *Sigorta Hukuku Dersleri*, 290.

açıktır.” şeklinde ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadelerin 6100 sayılı HMK’nın yürürlüğe girmesinden sonra kanun hükmüne eklendiği dikkate alındığında, kanun koyucunun İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı temyize gitme yönünde iradesinin bulunduğu kanaatine varılmıştır.⁴²⁴

Doktrinde çeşitli görüşler bulunmaktadır.

Doktrinde bulunan bir görüş, temyiz kanun yoluna yapılan atfın HMK’nın 439. madde⁴²⁵ hükmünde düzenlenen iptal davasına yapılmış olduğunu kabul etmek gerektiğini ifade etmektedir.⁴²⁶

Doktrinde bulunan diğer bir görüş ise, HMK’nın genel kanun SK’nın özel kanun olduğuna dikkat çekilerek hukuk metodolojisi uyarınca özel kanun niteliğini haiz SK’nın uygulanması gerektiği belirtilmiştir. İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmaksızın doğrudan temyize başvurulması durumu, “atlamalı temyiz” olarak adlandırılmış istisnai düzenlemedir. Keza doktrinde, kanun koyucunun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)’nin 6. madde⁴²⁷ hükmünde düzenlenen “adil yargılanma hakkı” ve Anayasa’nın 36. madde⁴²⁸ hükmünde düzenlenen “hak arama hürriyeti”ni korumak maksadıyla temyiz kanun yoluna gidilmesi şeklinde düzenleme yaptığı belirtilmektedir.⁴²⁹

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu tarafından 19.06.2020 tarih ve 2019/4 Esas, 2020/1 Karar sayılı ilam uyarınca, hakem kararının verildiği tarihteki parasal sınır dikkate alınmak suretiyle 28.02.2023 tarihinden sonra hükmün kurulduğu uyuşmazlıklarda STK’ya yapılan başvurulardan uyuşmazlık miktarı 238.730,00-TL ve üzerinde olan İtiraz Hakem Heyeti Kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilmektedir. Doktrinde, uygulamada birliğin sağlanması adına sigorta tahkiminde verilen kararların yargı organlarınca denetlenmesi adına temyiz sınırının çok yüksek olmaması gerektiği belirten görüş⁴³⁰ olduğu gibi temyiz sınırının yargı sürecinin hızlanmasına katkı sağladığı, bu suretle başvuruçuların haklarına ivedi

⁴²⁴ Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2020/1 (19 Haziran 2020).

⁴²⁵ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.439.

⁴²⁶ Ali Cem Budak, “Sigortacılıkta Tahkim Sigortacılık Kanununun 30. Maddesi, HMK’nın Yürürlüğe Girmesi ve 6237 Sayılı Kanun Değişikliğinden Sonra Nasıl Yorumlanmalıdır?”, *Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Dergisi*, 2/2, (2013). 67-68.

⁴²⁷ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), *Resmî Gazete* 8662 (19 Mart 1954), md.6.

⁴²⁸ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Anayasa), *Resmî Gazete* 17844 (20 Ekim1982), Kanun No. 2709, md.36.

⁴²⁹ Kara, *Sigorta Hukuku*, 504; Yazıcıoğlu- Ögüz, *Sigorta Hukuku*, 208.

⁴³⁰ Beggi, *Sigorta Tahkim Komisyonu*,134, 135.

şekilde kavuşmalarının sağlanmasına katkı sağladığını belirten görüş de bulunmaktadır.⁴³¹

HMK'nın 361. madde⁴³² hükmü uyarınca, İtiraz Hakem Heyeti Kararı'nın tebliğ edildiği tarihten itibaren iki hafta içinde temyiz kanun yoluna başvurulabilmektedir. Elektronik yolla İtiraz Hakem Heyeti Kararının gönderilmesi halinde, Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin 9/6. madde⁴³³ hükmü uyarınca, tarafların elektronik tebligat adreslerine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılmaktadır.

Uygulamada İtiraz Hakem Heyeti Kararı'na karşı temyiz işlemi yapılacağına dair STK'ya e-mail gönderilmek suretiyle İstanbul Anadolu Adalet Sarayı'nda bulunan herhangi bir asliye ticaret mahkemesinden değişik iş dosya numarası aracılığıyla dosya saklama numarasının alınması talep edilmektedir. Saklama numarası SBM aracılığıyla online olarak öğrenilebildiği gibi SBM'yi aramak suretiyle telefon aracılığıyla da öğrenilebilmektedir. Değişik iş dosya numarasının alınması akabinde, temyiz dilekçesi UYAP üzerinden sunulabileceği gibi fiziken de sunulabilmektedir. Muhabere yolu ile yapılan temyiz başvurularında harç ve gider avansı başvuran taraf adına yatırıldıktan sonra muhabere bürosundan temyiz işlemi yapılabilir. Fiziken yapılan başvuruların en büyük avantajını ön bürodan derhal derkenarın alınabilmesi oluşturmaktadır. Zira, sigorta tahkiminin hızlılığı dikkate alındığında saklama işlemini yapan asliye ticaret mahkemesi kalemine fiziken gitmek suretiyle derkenarın alınması zaman kaybı teşkil edebileceği gibi mahkemelerin iş yükü dikkate alındığında UYAP üzerinden hazırlanan talebe istinaden derkenarın hemen alınması da pek mümkün gözükmemektedir. Uygulamada temyiz işleminin yapıldığı adliyenin ön bürosundan alınan derkenar, icra müdürlükleri tarafından çoğunlukla kabul edilmektedir. Uygulamada ön bürodan alınmış derkenarın kabul edilmediği durumlara nadiren rastlanmaktadır. İskenderun İcra Dairesi'nin 2022/4553 Esas numaralı dosyada vermiş olduğu Karar⁴³⁴ Tensip Tutanağı bu duruma örnek oluşturmaktadır;

“Karar: Borçlu vekilince Müdürlüğümüze sunulan belgelerin incelenmesinde sunulan derkenarın ön bürodan alındığı görülmekle bu haliyle talebin reddine ilgili asliye

⁴³¹ Özdamar, "Tahkim Sistemi", 837.

⁴³² Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.361.

⁴³³ EY, md.9/6.

⁴³⁴ İskenderun İcra Dairesi 2022/4553 Esas numaralı Karar Tensip Tutanağı.

ticaret mahkemesinden alınan derkenarın sunulması halinde talebin değerlendirilmesine karar verildi.”

4.1.2.1. İptal Davası

6100 sayılı HMK’nın 439. madde hükmünde hakem kararlarına karşı iptal davası açılabilceği düzenlenmiştir. 5684 sayılı Kanun’un 30/12. madde hükmünde de iptal davası açılabilcek hallere ilişkin HMK’nın 439. madde hükmünde sayılan hallerden bazıları sayılmak suretiyle temyiz yoluna gidilebileceği belirtilmiştir. 5684 sayılı Kanun’un 30/12. Maddesinin ilgili kısmı şu şekildedir; “...Ancak, tahkim süresinin sona ermesinden sonra karar verilmiş olması, talep edilmemiş bir şey hakkında karar verilmiş olması, hakemlerin yetkileri dahilinde olmayan konularda karar vermesi ve hakemlerin, tarafların iddiaları hakkında karar vermemesi durumlarında her hâlükârda temyiz yolu açıktır...”

5684 sayılı Kanun’un 30/12. Madde hükmünde temyize ilişkin usul ve esaslar hakkında 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (HUMK)⁴³⁵,’na atıf yapılmıştır. Bu durum doktrinde eleştirilmiştir. HUMK’un yürürlükten kalktığı gerekçe gösterilerek S.K. ‘nın 30/12. madde hükmünde HUMK’a yapılan atfın 6100 sayılı HMK’nın temyize ilişkin 361-374. madde hükümlerine yapılmış olduğunun kabul edilmesi gerektiği savunulmuştur.⁴³⁶

SK’nın 30/12. Madde hükmünde yer alan “her halükârda” ifadesi ile temyiz sınırının altında kalsa dahi işbu maddede düzenlenen dört hal için temyiz kanun yoluna gidilip gidilemeyeceği hususu tartışılmıştır. Doktrinde bulunan bir görüş, kanun metninde “her halükârda” ifadesinin kullanılması sonucunda temyiz kesinlik sınırının altında kalsa dahi dört hal için temyiz kanun yoluna gidilebileceğini savunmaktadır.⁴³⁷ Doktrinde bulunan diğer görüş ise, ancak temyiz kesinlik sınırının üzerindeki uyuşmazlıklar bakımında kanunda belirtilen dört halde temyiz kanun yoluna gidilebileceğini belirtmektedir.⁴³⁸

⁴³⁵ Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (HUMK), 622, 623, 624 (18.06.1927), 1086, md.407.

⁴³⁶ SK’nın 30/12. madde hükmünde HUMK 407 vd. düzenlenen temyiz kanun yoluna atıf yapıldığı gerekçe gösterilerek HMK’da düzenlenen iptal davası değil SK’da düzenlenen temyiz kanun yoluna gidilebileceği hakkında detaylı bilgi için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2014/11590 (11 Eylül 2014).; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2014/3934 (20 Mart 2014).

⁴³⁷ Özdamar, "Tahkim Sistemi", 850; Miktar sınırına bakılmaksızın temyiz yoluna gidileceği yönündeki görüş için ayrıca bkz. Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 143.

⁴³⁸ Yeşilova–Aras Yeşilova, “Sigortacılık Tahkimi”, 355; Yargıtay’ın vermiş olduğu bir kararında temyiz kesinlik sınırının üzerinde bulunması durumunda iptal

İptal davası yeniden yargılama şeklinde yapılabileceği gibi yargılama yapılmasına gerek bulunmaması halinde düzelterek onama veya kararı değiştirme şeklinde gerçekleştirilecektir. Tahkim süresinin dolmuş olmasına karşın karar verilmiş olması veya hakemlerin yetkisi dahilinde olmayan bir hususta karar verilmiş olması halinde yeniden yargılama yapılacağı doktrinde belirtilmiştir.⁴³⁹

4.1.2.2. Temyiz Kanun Yolunda İcranın Durdurulması

İtiraz Hakem Heyeti Kararı'na karşı temyize başvurulmuş uyuşmazlıklarda, Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı'na karşı itiraza başvurulması durumundan farklı olarak, icra kendiliğinden durmamaktadır.

7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun⁴⁴⁰, un 5. madde hükmü uyarınca 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu (İİK)⁴⁴¹, nun 36. madde hükmünde değişiklik yapılmış ve ek madde hükümleri getirilmiştir. 7343 sayılı Kanun'un 57. madde⁴⁴² hükmü uyarınca, 7343 sayılı Kanun'un yayımlandığı 30.11.2021 tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.⁴⁴³ İİK'nın 36. madde⁴⁴⁴ hükmü yapılan değişiklik neticesinde şöyledir; "...icranın geri bırakılması için takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden karar alınmak üzere icra müdürü tarafından kendisine uygun bir süre verilir..."

Yapılan değişik neticesinde icra müdürlüğü tarafından uyuşmazlığın tabi olduğu kanun yolu mahkemesinden alınması için mehil vesikası verilmesi yerine takibin yapıldığı yer icra mahkemesi tarafından icranın durdurulması kararının verilmesi için mehil vesikası verileceği düzenlenmiştir. Diğer bir ifadeyle, icranın geri bırakılması

davası açılacağı belirtilmiştir; "İptali istenen karar miktarı itibarı ile 22.400 TL olup bu 40.000 TL'lik temyiz edilebilirlik sınırının altındadır. Temyize konu karar, 22.400 TL'nin sigortacıdan tahsiline ilişkin Sigorta Tahkim Komisyonunca verilen kararın iptali davası sonucunda verilen mahkeme kararıdır. 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 12.maddesi uyarınca Sigorta Tahkim Komisyonunca verilen kararların ancak 40.000 TL sınırı aşması halinde temyizi kabil olup, bu türden kararlara karşı iptal davası yolu mümkün değildir." Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2013/17301 (5 Aralık 2013).

⁴³⁹ Kayıhan- Selanik, *Yolları ve Tahkim Usulü*, 144.

⁴⁴⁰ İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (İİKİBKDYHK), *Resmî Gazete* 31675 (30 Kasım 2021), Kanun No. 7343, md.5.

⁴⁴¹ İİK, md.36.

⁴⁴² İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (İİKİBKDYHK), *Resmî Gazete* 31675 (30 Kasım 2021), Kanun No. 7343, md.57.

⁴⁴³ 2004 sayılı İİK'ya eklenen geçici 18. madde ve Çocuk Koruma Kanunu'na eklenen geçici 2. maddenin yürürlük tarihleri farklıdır. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Hakan Pekcanitez- Mine Akkan, "7343 Sayılı Kanun'la İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Zaman Bakımından Uygulanması". *TBB Dergisi*, 160, (Mayıs 2022), 260 vd.

⁴⁴⁴ İİK, md.36.

hakkındaki kararın uyuşmazlığın tabi olduğu kanun yolu mahkemesi tarafından değil takibin yapıldığı yer icra mahkemesi tarafından verileceği şeklinde değişiklik yapılmıştır. Yapılan mezkûr değişiklik öncesinde verilmiş olan mehil vesikası bulunmasına karşın İstanbul Anadolu Adalet Sarayı nezdinde STK tarafından açılan değişik iş dosyası kapsamında henüz Yargıtay’a sevk edilmemiş olan dosyalar veya Yargıtay’a sevk edilmiş olmasına karşın Yargıtay ilgili hukuk dairesinden tehiri icra talebinde bulunulmamış olan dosyalarda 30/11/2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 24/11/2021 tarih 7343 sayılı İİK’da Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun gereğince tehir-i icra kararı takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden verileceği gerekçe gösterilerek mehil vesikaları iade edilmiştir.⁴⁴⁵

7343 sayılı Kanun’da yapılan değişiklik öncesi icranın durdurulması kararını vermekle görevli mahkeme, kanun yolu incelemesini yapmakla görevli mahkeme iken, ilk derece mahkemesi niteliğini haiz uyuşmazlığın esasına yönelik bilgisi bulunmayan icra hukuk mahkemelerine işbu görevin verilmesinin hukuken uygun olmadığı doktrinde ifade edilmiştir. İcranın geri bırakılması kararının verilmesinde ilgili kararı veren mahkemenin takdir yetkisinin bulunduğu; yeni düzenleme uyarınca derece olarak kanun yolu incelemesini yapan mahkemeden düşük olan icra hukuk mahkemesinin salt şeklen inceleme yapma imkânının olduğu belirtilmiştir. İcranın geri bırakılması kararının ilk derece mahkemelerince verilmesinin istenmesi halinde, hükmü veren mahkemenin icranın geri bırakılmasına yönelik kararı vermesinin daha mantıklı olduğu ileri sürülmüştür. Bu durumun gerekçesi olarak, hükmü veren mahkemenin uyuşmazlığın esasına yönelik bilgi sahibi olması gösterilmektedir.⁴⁴⁶

Doktrinde bulunan diğer bir görüş ise, Yargıtay ilgili hukuk dairelerinin icranın geri bırakılması talepli dosyayı esas yönünden inceleyip reddetmediğini; bu sebeple icranın geri bırakılması kararının takibin yapıldığı yer icra mahkemesi tarafından verilmesini istemenin önemi kalmadığını savunmaktadır.⁴⁴⁷

⁴⁴⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi’nin 20.12.2021 tarih ve 2021/20083 Esas sayılı değişik iş dosyası kapsamında taraflara tebliğ edilmiş resmi yazısı şu şekildedir; “... mehil vesikasının tetkikinde; 30/11/2021 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 24/11/2021 tarih 7343 sayılı İİK’da Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun gereğince tehir-i icra kararı takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden verileceğinden gereği yapılmak üzere mehil vesikası ekte iade edilmiştir.” Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), E.2021/20083(20 Aralık 2021).

⁴⁴⁶ Muhammet Özkes, “İcranın Geri Bırakılması Hakkında (İİK m. 36) 7343 S. K. İle Yapılan Değişiklikler ve Ortaya Çıkardığı Sorunlar”. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, c. Prof. Dr. M. Fatih UŞAN’a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, 22, (Şubat 2022).57-78.

⁴⁴⁷ Adana Barosu (ADABA), “24/11/2021 Tarihli ve 7343 sayılı ‘İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un Getirdiği Yenilikler”, (23.11.2022), 8, 9.

Temyiz kanun yoluna başvurulmuş sigorta uyuşmazlıklarında icranın durdurulmasına ilişkin Yargıtay ilgili hukuk dairesi tarafından verilen kararlar, dosyanın süreler ve belgeler bakımından şeklen incelenmesi sonucunda verilmektedir. Doktrinde belirtildiği üzere, Yargıtay ilgili hukuk daireleri hemen hemen hiçbir zaman dosyayı esasen inceleyip reddetmemiştir. Hal böyle iken, sigorta uyuşmazlıkları bakımından dosyanın Yargıtay ilgili hukuk dairesi tarafından verilmesi ile takibin yapıldığı yer icra mahkemesi tarafından verilmesi arasında inceleme yönünden farklılık bulunmadığı kanaatindeyiz. Görev kapsamında ise, kanun yolu aşamasında göre görevli olan mahkemesinin görev alanından alınarak takibin yapıldığı yer icra mahkemesine görevin verilmesinin hukuken doğru olmadığı kanaatine varmak hasıl olmuştur.

İcranın durdurulması için, temyize başvurulduğunu gösterir derkenar, temyiz dilekçesi ve İtiraz Hakem Heyeti Kararı ve icra memurlarınca yapılacak kapak hesabı uyarınca belirlenen teminat tutarının karşılanması neticesinde icra hukuk mahkemesinden getirilmek üzere mehil vesikasının alınması gerekmektedir. Mehil süresi içinde icranın bulunduğu yerdeki İcra Hukuk Mahkemesi nezdinde değişik iş dosyasının açılması gerekmektedir. Değişik iş dosyası kapsamında icra müdürlüğünce verilen mehil vesikası, İtiraz ve Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı, temyiz yargılamasının sonuna kadar icranın durdurulması kararının verilmesi talepli dilekçe, tehiri icra kararının verilmesi için gerekli harçların yatırıldığına dair dekont ve derkenarın bulunması gerekmektedir.

Uygulamada icra müdürlüğü tarafından icra hukuk mahkemesinden tehiri icra talebinde bulunulması gerektiğine dair değişik iş kararlarının verildiği görülmektedir. Bu kararlara örnek olarak Reyhanlı İcra Hukuk Mahkemesi'nin 11.10.2022 tarih ve 2022/12 D. İş numaralı, 2022/12 Karar numaralı kararı örnek teşkil etmektedir; “... *icra müdürlüğü talebinizi tevzi hukuk mahkemelerine göndererek D. İş numarası alarak talebiniz değerlendirilecektir.*”⁴⁴⁸ İcra müdürlüklerinin iş yoğunluğu ve İİK'nın 36. madde⁴⁴⁹ hükmü dikkate alındığında, işbu kararın yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

⁴⁴⁸ Reyhanlı İcra Hukuk Mahkemesi (İcra Hukuk Mahkemesi), K. 2022/12 (11 Ekim 2022).

⁴⁴⁹ İİK, md.36.

4.1.3. Olağan Kanun Yollarında Karşılaşılan Bazı Tartışmalı Hususlar

4.1.3.1. Kötüniyetli İslah veya İslah Süresinin Kaçırılması Halinde İtiraz ve Temyiz Kanun Yoluna Başvurulması Durumunda Kesinlik Sınırının Tespiti

İtiraz edilecek kararlar ile temyiz edilecek kararlarda kesinlik sınırının aşılp aşılmadığının tespitinde ıslah edilen tutarın mı yoksa ihtilafa ilişkin bilirkişi/bilirkişi heyeti tarafından tespit edilen uyuşmazlık miktarının mı uygulanması gerektiğine dair çeşitli kararlar bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle, uygulamada bilirkişi/ bilirkişi heyeti tarafından tespit edilen tutara başvuru konusu uyuşmazlığın ıslah yapılmak suretiyle yükseltilmemesi halinde, kesinlik sınırının ıslah edilen tutar üzerinden belirlendiği kararlar bulunmaktadır.

İtiraz Hakem Heyeti'nin 13.10.2021 tarih ve 2021.i.38714 numaralı itirazda vermiş olduğu 01.01.2022 tarih ve 2022/İHK-2122 sayılı kararında kesinlik sınırının tespitinde alacağın tamamı değil ıslah edilen kısmı dikkate alınarak karar⁴⁵⁰ verilmiştir:

*“...Davacı tarafça müddeabihin 17.177,13.-TL'ye yükseltildiği belirtilmiştir. Bu sebeple, davacı yanca talep edilebilecek olan destekten yoksun kalma tazminatı, 67.695,89.-TL olsa da taleple bağlılık ilkesi gereği 17.177,13.-TL üzerinden hüküm tesis edilmiştir. Dosya üzerinde yapılan inceleme sonucu, 5684 sayılı Kanunun 30. maddesinin 12. fıkrasına istinaden kesin olmak üzere oybirliğiyle karar verilmiştir.”*⁴⁵¹

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 10.12.2015 tarihinde vermiş olduğu 2015/20784 Esas ve 2015/20784 Karar sayılı ilamında alacağın tamamı dava edilmemiş olsa bile, kesinlik sınırının tespitinde alacağın tamamı üzerinden karar verilmesi ve kesinlik sınırının kamu düzeninden olduğu şu şekilde belirtilmiştir;

“Kesinlik sınırı kamu düzeni ile ilgili olup, temyiz kesinlik sınırı belirlenirken dava konusu edilen alacağın değeri dikkate alınır. Alacağın bir kısmının dava edilmesi halinde kısmi davada kesinlik sınırı dava edilen miktara göre değil, alacağın

⁴⁵⁰ Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti, 2021.i. 38714, 01.01.2022 tarihli 2022/İHK-2122 kararı, 03.02.2022 tarihli İtiraz Hakem Heyeti Ek Kararı ile tashih edilerek temyiz yolu açık olmak üzere karar verilmiştir: “... davalının talebi kabul edilmiş ve Heyetimizce alınan 01.01.2022 tarihli ve 2020/İHK-2122 sayılı kararın ilgili kısmının aşağıdaki şekilde tahsisine oybirliğiyle karar verilmiştir. Dosya üzerinde yapılan inceleme sonucu, 5684 sayılı Kanunun m.30/12. fıkrasına ve HMK m.362/2. fıkra ile TMK 2. maddeye göre yapılan değerlendirmeler neticesinde kararın tebliğinden itibaren 2 (iki) hafta içinde temyiz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verilmiştir.” STK, K. 2022/2122.

⁴⁵¹ Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti (STK), K. 2022/2122 (01 Ocak 2022).

*tamamına göre belirlenir. Belirsiz alacak davasında alacağın bir kısmının dava edilmesi ve mahkemece bu alacağa ilişkin davanın tümünden reddedilmiş olması halinde davacı yönünden kararın kesin olduğundan söz edilemez.”*⁴⁵² Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin 11.07.2008 tarihinde vermiş olduğu 2008/2432 Esas ve 2008/3923 Karar sayılı ilamı da şu şekildedir;

*“... kısmi davada temyiz kesinlik sınırının alacağın tamamı üzerinden belirlenmesi gereği itibariyle miktar yönünden kesin bir karar söz konusu olmadığından davacı tarafın karar düzeltme itirazının kabulüyle ... temyiz isteminin reddine ilişkin kararının ortadan kaldırılarak davacı vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesine karar vermek gerekmiştir.”*⁴⁵³

Kaldı ki, SK’nın 30/13.⁴⁵⁴ madde⁴⁵⁵ hükmü atfıyla HMK’nın 366. madde⁴⁵⁶ hükmü yollaması ile HMK’nın 341/3 hükmü⁴⁵⁷ ve HMK’nın 362/2⁴⁵⁸ hükmü uyarınca alacağın bir kısmının talep edilmiş olması halinde kesinlik sınırının alacağın tamamına göre belirleneceği düzenlenmiştir.

Yargıtay kararları ve kanuni düzenlemeler dikkate alındığında, kesinlik sınırının tespitinde alacağın tamamının dikkate alınması gerektiği, başvuran tarafça ıslah edilen tutar üzerinden kesinlik sınırının tespit edilmemesi gerektiği açıktır.

4.1.3.2. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Yapılmış Olması Durumu

2010 yılında gerçekleşen Anayasa değişikliği neticesinde Anayasa’nın 148/3. madde⁴⁵⁹ hükmüne, Anayasa’da yer alan ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile korunan temel hak ve özgürlüklerden herhangi birinin kamu gücünü kullanan kişi ve

⁴⁵² Yargıtay 21. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2015/22134 (10 Aralık 2015).

⁴⁵³ Yargıtay, K. 2015/22134. Aynı yöndeki kararlar için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/778 (4 Şubat 2021).; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2020/6878 (11 Kasım 2020).

⁴⁵⁴ SK’nın 30/13. madde hükmü şu şekildedir: “*Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Hukuk Usûlî Muhakemeleri Kanununun hükümleri, sigortacılıktaki tahkim hakkında da kıyasen uygulanır.*”

⁴⁵⁵ SK, md.30/13.

⁴⁵⁶ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.366.

⁴⁵⁷ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.341/3.HMK’nın 341/3 hükmü; “*Alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda ... Türk liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir.*” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴⁵⁸ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.362/2.HMK’nın 362/2 hükmü şöyledir; “*Birinci fıkranın (a) bendindeki kararlarda alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda, kırk bin Türk liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir. Alacağın tamamının dava edilmiş olması hâlinde, kararda asıl talebinin kabul edilmeyen bölümü kırk bin Türk Lirasını geçmeyen tarafın temyiz hakkı yoktur. Ancak, karşı taraf temyiz yoluna başvurduğu takdirde, diğer taraf da düzenleyeceği cevap dilekçesiyle kararı temyiz edebilir.*”

⁴⁵⁹ Anayasa, md.148/3.

kurumlar tarafından ihlal edilmesi durumuna karşın Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkı tanınmıştır.

Doktrinde, STK'ya başvurulmuş olması halinde başvuru sahiplerinin Anayasa Mahkemesi'ne başvurup başvuramayacağı hususu inceleme konusu yapılmıştır.⁴⁶⁰ Zira, STK nezdinde ihtilafın çözülmesi talebinde bulunan başvuru sahipleri mahkemelerin yargılama yetkisinden feragat etmiş olmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin vermiş olduğu kararlarda bu hususa dikkat çekilerek temyiz incelemesi gibi hakem kararına karşı başvuru yargı kararı bulunmayan başvurularda kamu otoritesine atfedilebilir kusur olmadığından Anayasa Mahkemesi tarafından adil yargılanma hakkının uygulanmadığına yönünde denetim yapılamayacağı belirtilmiştir.⁴⁶¹ Anayasa Mahkemesi'nin vermiş olduğu kararlar incelendiğinde, tahkim yoluna başvurulması durumunun Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapılmasına engel olmadığı⁴⁶² ancak; başvurunun kabul edilebilirliği bağlamında devlete ait kusur veya hakem kararlarına karşı yargı kararının bulunması gerektiği açıktır. Öte yandan, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmak için karara karşı tüm kanun yollarının tüketilmiş olması gerektiği izahtan verastedir.

4.1.3.3. Bozma Kararına Karşı Direnme

Yargıtay tarafından verilen bozma kararlarına karşı hakemlerin direnme kararı veremeyeceğine ilişkin Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu'nun 23.10.1972 tarihli 1972/2-12 sayılı kararında şu şekilde hüküm kurulmuştur; *"...Hakem kararlarının Yargıtay tarafından Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 533. maddesinin 1. bendi dışındaki sebeplerden herhangi birisiyle bozulması halinde yeni seçilen hakemlerin bozma sebepleri çevresinde incelemeyi yapıp karar verilebileceklerine, bozmanın kapsamı dışına çıkamayacaklarına ve bozma dışında kalan kısımların lehine karar verilen taraf için usulü kazanılmış hak teşkil edeceğine ... karar verildi."*⁴⁶³ İşbu hüküm günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Bu sebeple, hakemler tarafından direnme kararı verilmesi mümkün değildir. Ayrıca,

⁴⁶⁰ Kara, *Sigorta Hukuku*, 506, 507.

⁴⁶¹ Anayasa Mahkemesi, Mhd Hartham Alımdanı Başvurusuna ilişkin kararda adil yargılanma hakkına ilişkin güvencelerin denetlenebilmesi için hakem kararlarına karşı temyiz gibi mahkeme tarafından verilmiş karar olmadığı müddetçe denetim yapılamayacağı şeklinde hüküm kurulmuştur. Anayasa Mahkemesi (AYM), Başvuru No. 2018/3885 (19 Ekim 2021). Aynı yöndeki diğer karar için bkz. Anayasa Mahkemesi (AYM), Başvuru No. 2016/58665 (10 Haziran 2020).

⁴⁶² Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Kara, *Sigorta Hukuku*, 507.

⁴⁶³ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu (Yargıtay), K. 1972/12 (23 Ekim 1972).

kararda belirtildiği üzere, bozma kapsamı dışında kalan hususlar hakkında tekrar karar verilmemektedir. Zira, bozma kapsamı dışında kalan hususlar lehine karar verilen taraf için usulü müktesep hak teşkil etmektedir. Bu durumun tek istisnasını Yargıtay'ın vermiş olduğu bozma kararının hakemin bitaraf olmaması hali veya hakemin ehliyetsizliğinden kaynaklanması oluşturmaktadır. Bu halde, bozma kararının dışına çıkılarak tekrar yargılama yapılacağı işbu kararda şu şekilde belirtilmiştir; “...Ancak, Yargıtayın bozması hakemin bitaraf olmaması halinde (HUMK. J21) veya hakemin ehliyetsizliğine (HUMK. 519) dair is, ancak o takdirde yeni seçilen hakemler bozma kararının kapsamı dışına çıkarak, dava konusu uyuşmazlığın tümünü yeniden inceleyip bir karara bağlarlar...”⁴⁶⁴

4.2. Olağanüstü Kanun Yolu

4.2.1. Yargılamanın İadesi

Yargılamanın iadesi HMK'nın 374. madde⁴⁶⁵ hükmünde düzenlendiği üzere, kesin olarak verilen veya kesinleşmiş olan hükümlere karşı istenebilen olağanüstü kanun yoludur. HMK'nın 443/2. madde⁴⁶⁶ hükmü uyarınca, yargılamanın iadesi mahkemelerde görülür.

Hakem kararlarına karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebileceği haller HMK'nın 443/2. madde hükmünde belirtilmiştir.⁴⁶⁷

⁴⁶⁴ Yargıtay, K. 1972/12.

⁴⁶⁵ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.374.

⁴⁶⁶ Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.443/2.

⁴⁶⁷ HMK, md.443/2.HMK'nın 433/2. madde hükmünde belirtilen haller şunlardır; “b) Davaya bakması yasak olan yahut hakkındaki ret talebi, merciince kesin olarak kabul edilen hâkimin karar vermiş veya karara katılmış bulunması. c) Vekil veya temsilci olmayan kimselerin huzuruyla davanın görülmüş ve karara bağlanmış olması. e) İfadesi karara esas alınan tanığın, karardan sonra yalan tanıklık yaptığının sabit olması. f) Bilirkişi veya tercümanın, hükme esas alınan husus hakkında kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu sabit olması. g) Lehine karar verilen tarafın, karara esas alınan yemini yalan yere ettiğinin, ikrar veya yazılı delille sabit olması. h) Lehine karar verilen tarafın, karara tesir eden hileli bir davranışta bulunmuş olması. ı) Bir dava sonunda verilen hükmün kesinleşmesinden sonra tarafları, konusu ve sebebi aynı olan ikinci davada, öncekine aykırı bir hüküm verilmiş ve bu hükmün de kesinleşmiş olması.i) Kararın, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya karar aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi.”

SONUÇ

TÜİK verileri incelendiğinde her geçen yıl bir önceki yıla göre maddi ve/veya bedeni hasarlı trafik kazası sayısının arttığı anlaşılmaktadır. Trafik kazalarında yaşanan artış neticesinde gerek işleten veya işleten sayılan kişilerin trafik kazası neticesinde ortaya çıkabilecek maddi ve/veya bedeni tazminatları karşı korunması gerekse trafik kazası neticesinde zarar gören kişilerin ortaya çıkan zararlarının kolay bir şekilde tazmin edilebilmesi amacı güdülerek Karayolu Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası'nın zorunlu olarak yaptırılması 2918 sayılı Karayolu Trafik Kanunu'nun 91. madde⁴⁶⁸ hükmünde düzenlenmiştir. Karayolu Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası bulunmayan araçlar veya çalınmış ya da gasp edilmiş araçların trafik kazası neticesinde vermiş olduğu zararların karşılanması, trafik kazasının meydana geldiği tarihteki sigortalının tespit edilemediği hallerde zarar gören kişilerin sigorta güvencesinden yoksun kalmamaları amacıyla 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 14. madde⁴⁶⁹ hükmü ile Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği nezdinde Güvence Hesabı oluşturulmuştur.

Trafik kazası neticesinde ortaya çıkan zararlardan poliçe teminat limitiyle sınırlı olmak şartıyla sigortacı ile işleten müşterek ve müteselsilen sorumlu olmaktadırlar. Zarar gören kişiler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1478. madde⁴⁷⁰ hükmü uyarınca doğrudan ilgili sigorta şirketi veya ilgili koşulların bulunması halinde Güvence Hesabı'na başvurarak poliçe teminat limiti ile sınırlı olmak üzere zararlarının tazmin edilmesini talep edebilirler. İlgili sigorta kuruluşu veya ilgili koşulların bulunması halinde Güvence Hesabı'na usulüne uygun ve gerekli olan evraklarla başvurulması akabinde tazminat tutarı ödenip uyuşmazlık sona erdirilebileceği gibi hiç tazminat ödenmemesi de söz konusu olabilmektedir. Ayrıca ödenen tazminatın, yetersiz olduğu yönünde ihtilafların da oldukça fazla olduğu bilinmektedir. İlgili sigorta kuruluşuna başvurulduktan sonra on beş gün içinde alternatif çözüm yöntemi niteliğini haiz tahkim nezdinde uyuşmazlığın çözülmesi talep edilebileceği gibi mahkemeler aracılığıyla da uyuşmazlığın çözülmesi tercih edilebilir. Doktrinde, ilgili sigorta kuruluşuna başvuru tarihinden itibaren on beş iş günü mü on beş gün mü geçmesi

⁴⁶⁸ Karayolları Trafik Kanunu (KTK), *Resmî Gazete* 18195. (18 Ekim 1983), Kanun No. 2918, md.91.

⁴⁶⁹ SK, md.30/14.

⁴⁷⁰ TTK, md.1478.

gerektiği tartışılmış olup, çoğunlukta olan görüşe göre on beş günün esas alınması gerekmektedir.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 30. madde⁴⁷¹ hükmü ile STK kurulmuştur. Mezkûr Kanun'un sadece 30. madde⁴⁷² hükmünde sigortacılıkta tahkimin düzenlenmesi yerinde olmamıştır. Kaldı ki, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ile Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik'te düzenlenen bazı hükümler birbiriyle çelişmektedir. İşbu çelişkilerin giderilmesi gerektiği açıktır.

Sigortacılıkta tahkim sisteminin düzenlenmesiyle ortaya çıkan uyuşmazlıkların hızlı ve ucuz şekilde çözümlenmesi hedeflenirken adli yargıdaki iş yükünün de azaltılması amaçlanmış olup, STK'ya yapılan başvuruların sayısı giderek artmaktadır. Sigortacılıkta tahkimin düzenlenmesi yerinde olmuştur.

STK nezdinde uyuşmazlıkların çözümlenmesine karar verilmesi halinde, ön inceleme aşamasında raportörlerce incelemeler yapılmaktadır. Bu noktada, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve muhtelif kanunlarda düzenlenen tahkime ilişkin düzenlemelerin aksine STK nezdinde uyuşmazlığın çözümlenmesi için yazılı tahkim anlaşmasına gerek bulunmadığı, ilgili sigorta kuruluşlarının STK'ya yapılan başvurulara karşı yetki itirazında bulunamayacağını belirtmek gerekmektedir. Doktrinde gerek Sigortacılık Kanunu gerekse Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik uyarınca raportörlere hakem gibi yetkiler verildiği belirtilerek bu durum eleştirilmektedir.

Ön inceleme aşamasının tamamlanması sonrasında dosyalar hakeme sevk edilmekte olup tahkikat aşamasına geçilmektedir. Uygulanması gereken teknik faiz, yaşam tablosu, hesaplama esas alınacak gelir, Kurul raporları, ilgili sigorta kuruluşuna yapılan başvurunun dava şartı niteliğini haiz olup olmadığı, vekalet ücreti, faiz türü gibi hususlara ilişkin tartışmalı hususlar bulunmaktadır.

Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı'na karşı kanun yolları ve icranın durdurulması hususu inceleme konusu yapılmıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilen karar öncesinde İtiraz Hakem Heyeti Kararı'na karşı istinaf kanun yoluna mı temyiz kanun yoluna mı gidilmesi gerektiğine dair tartışmalar incelenmiştir. İcranın durdurulması kararının Yargıtay İlgili Hukuk Dairesi'nin görev alanından çıkartılarak

⁴⁷¹ SK, md.30.

⁴⁷² SK, md.30.

icranın açıldığı yerdeki icra hukuk mahkemesinin görev alanına sokulması ve uygulamada karşılaşılan sorunlar ortaya konmuştur.

KAYNAKÇA

- Alsancak, Muhammed İkbâl. *Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Kapsamında Bedensel Zarar Görenlerin Sigorta Sözleşmesinden Doğan Hakları*. Ankara: Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021.
- Anık, Elif. *Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortacısının Bedensel Zararları Tazmin Borcu*, Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2022.
- Aras, Ecehan Yeşilova. *Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı*. 1. Baskı, Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2013.
- Atalı, Murat-Ermenek, İbrahim, *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2021.
- Beggi, Yusuf Enes. *Sigorta Hukukundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sigorta Tahkim Komisyonu Nezdinde Çözümlemesi*. Ankara: Platon Hukuk Yayınevi, 2023.
- Bozkurt, Emre Can. *Zorunlu Trafik Sigortasında Sigortacının Zarar Görene Karşı İleri Sürebileceği Savunmalar*. 1. Cilt. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Budak, Ali Cem. “Sigortacılıkta Tahkim Sigortacılık Kanununun 30. Maddesi, HMK’nın Yürürlüğe Girmesi ve 6237 Sayılı Kanun Değişikliğinden Sonra Nasıl Yorumlanmalıdır?”, *Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Dergisi*, 2/2, (2013).
- Çakan, Oya. *Sigorta Tahkim Yargılaması ve Sigorta Uyuşmazlıklarında Tahkime Elverişliliğin Değerlendirilmesi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2020.
- Çelik, Ahmet. *Bedensel Zararlar*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2. baskı, 2021
- Çelikel, Aysel-Erdem, Bahattin Bahadır. *Milletlerarası Özel Hukuk*. İstanbul: Beta Basım Yayın, 16. Baskı, 2021.

- Dekak, Mehmet Tuğberk. *Sigorta Tahkiminde Yargılama Usulü*. Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021.
- Bolatoğlu, Hilmi. *Rekabet Uyuşmazlıklarının Tahkime Elverişliliği*. Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Kara, Hacı. *Sigorta Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Karaca, Ceren Zeynep. *Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasından Doğan Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü*. Ankara: Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.
- Karasu, Rauf. “Sigorta Tahkimi İle İlgili Güncel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 1/26, (Nisan 2016), 49-69.
- Karayazgan, Ahmet. *Ana Hatlarıyla Özel Sigorta Hukuku*. İstanbul: Tara Kitap, 2016.
- Kaya Ferudun-Kahya Mehmet, *Sigorta ve Sigortacılık*, Ankara: Beta Yayıncılık, 2017.
- Kayıhan Şaban-Selanik, Atakan Adem. *Sigorta Hukukunda Alternatif Çözüm Yolları ve Tahkim Usulü*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2022.
- Kayıhan Şaban-Ünlütepe Mustafa. “Yargıtay ve Sigorta Tahkim Komisyonu Kararları Işığında Karayolları Zorunlu Mali Mesuliyet (Trafik) Sigortasına Dayalı Tazminat Talebinde Temerrüt Faizine İlişkin Değerlendirmeler”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 33/4, (2017).
- Kayıhan, Şaban- Günergök, Özcan. *Sigorta Hukuku Dersleri*. İstanbul: Umuttepe Yayın, 6. Baskı, 2021.
- Kayıhan, Şaban. “Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortasında (ZMMS= Trafik sigortası) Sigorta Ettirenin Kendi Tam Kusuru İle Vefatı Halinde Mirasçıların Üçüncü Kişi Sıfatıyla Müteveffanın Sigortacısına Başvurmaları Durumuna İlişkin Hukuki Düşünceler”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22/1, (Mart 2016), 251-264.
- Kender, Rayegan. *Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.

- Konuralp, Serhat. *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Tahkim*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Hukuk fakültesi, Doktora Tezi, 2011.
- Kuru, Baki vd., *Medeni Usul Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınevi, 25. Basım, 2014.
- Oğuzman, M. Kemal - Öz, M. Turgut. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2022.
- Onğun, Ali Coskun. “Trafik ve İş Kazasında Yargıtay Uygulamaları ile Aktüeryal Tazminat Hesaplamaları”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 91/5, (Mayıs 2017).
- Özbay, İbrahim. “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri”. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10/3, (2006).
- Özdamar, Mehmet. "Sigorta Hukukunda Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim Sistemi". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17/2 (Ocak 2013), 831-856.
- Özekes, Muhammet. “İcranın Geri Bırakılması Hakkında (İİK m. 36) 7343 S. K. İle Yapılan Değişiklikler ve Ortaya Çıkardığı Sorunlar”. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, c. Prof. Dr. M. Fatih UŞAN'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, 22, (Şubat 2022).
- Özgen, Mustafa. *Sigorta Hukukunda Arabuluculuk ve Tahkim* (Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2022.).
- Akkanat Öztürk, Elif Beyza. “Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenin Doğrudan Dava Hakkı”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 1/42 (Nisan 2021), <https://dergipark.org.tr/tr/pub/taad/issue/58517/857940>.
- Pekcanitez, Hakan – Akkan, Mine. “7343 Sayılı Kanunla İcra ve İflas Kanunu’nda Yapılan Değişikliklerin Zaman Bakımından Uygulanması”. *TBB Dergisi*, 160, (Mayıs 2022).
- Pekcanitez, Hakan vd., *Medeni Usul Hukuku*, Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Sarı, Mehmet. “Tahkime Elverişlilik”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 4/32, (Nisan 2009).
- Şanlı, Cemal vd. *“Milletlerarası Özel Hukuk”*, İstanbul, Beta Basım Yayın, 10. Basım, 2023.
- Tanrıver, Süha. “Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk”, *TBB Dergisi*, 64, (2006).

- Ünan Samim. *Türk Ticaret Kanunu Şerhi- Sigorta Türlerine İlişkin Özel Hükümler*, 2. Cilt. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2016.
- Ünan, Samim. *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, Cilt:1, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, 2016.
- Yaşar, Tuğçe Nimet. "Sigorta Hukukunda Tahkim". *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 36 (Ekim 2018).
- Yazıcıoğlu, Emine- Öğüz, Zehra Şeker, *Sigorta Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 4. Baskı, 2021.
- Yeşilova, Ecehan- Yeşilova Aras, Bilgehan. "Sigortacılık Tahkimi – Sigorta Tahkim Usulü ve Ayırdedici Özellikleri (Sigortacılık Kanunu m. 30)". *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 8(Özel), (Haziran 2013).
- AAÜT, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi, *Resmî Gazete* 31942 (03.09.2022). Erişim 09 Ekim 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220903-4.htm>
- AAÜTDYT, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife, *Resmî Gazete* 32160 (11.04.2023), Erişim 12 Nisan 2023. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230411-6.htm>
- AİHS, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, *Resmî Gazete* 8662 (19.03.1954). Erişim 11 Mart 2023. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/8662.pdf>
- ATKİİBDHK, Adli Tıp Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun (Kanun No. 2659), *Resmî Gazete* 17670 (20.04.1982). Erişim 12 Eylül 2022. <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/adli-tip-kurumu-kanunu-2659>
- Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (Kanun No. 6327), *Resmî Gazete* 28338 (29.06.2012). Erişim 11 Kasım 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120629-1.htm>
- CMK, Ceza Muhakemesi Kanunu (Kanun No. 5271), *Resmî Gazete* 25673 (17.12.2004). Erişim 07 Ağustos 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5271.pdf>
- CBK, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, *Resmî Gazete* 30479 (15.07.2018). Erişim 11 Kasım 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180715-1.pdf>

- ETY, Elektronik Tebligat Yönetmeliği, *Resmî Gazete* 30617 (06.12.2018). Erişim 24 Eylül 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=29033&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5>
- HMK, Hukuk Muhakemeleri Kanunu (Kanun No. 6100), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011). Erişim 01 Eylül 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6100.pdf>
- HUMK, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (Kanun No. 1086), *Resmî Gazete* 622, 623, 624 (18.06.1927). Erişim 20 Ekim 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.1086.pdf>
- İİK, İcra ve İflas Kanunu (Kanun No. 2004), *Resmî Gazete* 2128 (19.06.1932), Erişim 10 Ekim 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.2004.pdf>
- İİKİBKDYDK, İcra ve İflâs Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Kanun No.7445), *Resmî Gazete* 31516 (19.06.2021). Erişim 10 Ekim 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230405-3.htm>
- Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (Kanun No. 4749). *Resmî Gazete* 28622 (18.04.2013). Erişim 20 Eylül 2022.
- ZMMS Genel Şartları/ZMMSGŞ, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları, *Resmî Gazete* 29355 (14.05.2015). Erişim 14 Ağustos 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/05/20150514-5.htm>
- KTk, Karayolları Trafik Kanunu (Kanun No. 2918), *Resmî Gazete* 18195 (18.10.1983). Erişim 08 Ağustos 2022. <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/karayollari-trafik-kanunu-2918>
- MÖHUK, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (Kanun No. 5718), *Resmî Gazete* 26728 (12.12.2007). Erişim 19 Eylül 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5718.pdf>

MTK, Milletlerarası Tahkim Kanunu (Kanun No.4686). *Resmî Gazete* 24453 (05.07.2001), Erişim 16 Eylül 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4686.pdf>

Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ, Sigortacılık Kanunu'nun 30. maddesinin 12. Ve 15. Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ *Resmî Gazete* 32118 (28.02.2023). Erişim 29 Şubat 2023. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/02/20230228-9.htm>

Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ, Sigorta Tahkim Usulü ve Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ. *Resmî Gazete* 27117(21.01.2009), md.7/1-(b).

SK, Sigortacılık Kanunu (Kanun No. 5684), *Resmî Gazete* 26552 (14.06.2007). Erişim 08 Ağustos 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/06/20070614-2.htm>

STİYDYDY, Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, *Resmî Gazete* 28717 (24.07.2013), Erişim 16 Kasım 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/08/20210810-1.htm>

STİY, Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik, *Resmî Gazete* 26616 (17.08.2007), Erişim 16 Kasım 2022. <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/yonetmelikler/sigortacilikta-tahkime-iliskin-yonetmelik-2>

ZMMSGŞDYİĞŞ, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Şartlar, *Resmî Gazete* 31679 (04.12.2021), Erişim 20.09.2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/12/20211204-7.htm>

Anayasa, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Kanun No. 2709), *Resmî Gazete* 17844 (20.10.1982). Erişim 15 Ağustos 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>

Av.K., Avukatlık Kanunu (Kanun No. 1136), *Resmî Gazete* 13168 (07.04.1969) Erişim 07 Mayıs 2023. <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/avukatlik-kanunu-1136#>

- TBK, Türk Borçlar Kanunu (Kanun No. 6098), *Resmî Gazete* 27836 (04.02.2011),
Erişim 03 Eylül 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6098.pdf>
- TMK, Türk Medeni Kanunu (Kanun No. 4721). *Resmî Gazete* 24607 (08.12.2001).
Erişim 15 Ağustos 2022.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>
- TTK, Türk Ticaret Kanunu (Kanun No. 6102). *Resmî Gazete* 27846 (14.02.2011).
Erişim 02 Ağustos 2022.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6102.pdf>
- ATM, İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi. K. 2019/419 (10 Mayıs 2019).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/adli-yargi-ilk-derece-mahkemeleri/istnbl-2-asliye-ticaret-mahkemesi-e-2018-548-k-2019-419-t-10-5-2019>.
- ATM, İstanbul Anadolu 11. Asliye Ticaret Mahkemesi. K. 2020/190 (16 Haziran 2020).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/adli-yargi-ilk-derece-mahkemeleri/istnbl-11-asliye-ticaret-mahkemesi-e-2019-856-k-2020-190-t-16-6-2020>
- AYM, Anayasa Mahkemesi. K.2022/167 (29 Aralık 2022)
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/anayasa-mahkemesi/e-2021-82-k-2022-167-t-29-12-2022>
- AYM, Anayasa Mahkemesi. Başvuru No. 2018/3885 (19 Ekim 2021).
<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2018/3885>
- AYM, Anayasa Mahkemesi. Başvuru No. 2016/58665 (10 Haziran 2020).
<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2016/58665>
- AYM, Anayasa Mahkemesi. K. 2020/40 (17 Temmuz 2020).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201009-17.pdf>.
- BAM, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Dairesi. K. 2020/55 (10 Ocak 2020).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/konya-bam8-hd-e-2019-907-k-2020-55-t-10-1-2020>
- İHM, İcra Hukuk Mahkemesi, Reyhanlı İcra Hukuk Mahkemesi. K. 2022/12 (11 Ekim 2022).
- STK, Sigorta Tahkim Komisyonu Uyuşmazlık Hakem Heyeti. K. 2022/331364 (21 Aralık 2022).

STK, Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti. K. 2022/2122 (01 Ocak 2022).

STK, Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti Kararı. K. 2021/29993 (5 Ekim 2021).

STK, Sigorta Tahkim Komisyonu Uyuşmazlık Hakem Heyeti Kararı K. 2021/105071 (6 Ağustos 2021).

STK, Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti. K. 2022/311060 (7 Aralık 2022).

STK, Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyeti.K. 2022/49985 (01 Mart 2022).

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K. 2021/4827 (16 Eylül 2021).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/4-hukuk-dairesi-e-2021-4075-k-2021-4827-t-16-9-2021>

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K. 2021/7350 (25 Ekim 2021).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/4-hukuk-dairesi-e-2021-5431-k-2021-7350-t-25-10-2021>

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K. 2021/4467 (13 Eylül 2021).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/4-hukuk-dairesi-e-2021-3411-k-2021-4467-t-13-9-2021>

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K. 2021/1981 (31 Mayıs 2021).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/4-hukuk-dairesi-e-2021-3372-k-2021-1981-t-31-5-2021>

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K. 2021/9626 (2 Aralık 2021).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/4-hukuk-dairesi-e-2021-6695-k-2021-9626-t-2-12-2021>

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K.2022/10335 (15 Eylül 2022).

Yargıtay, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi. K. 2021/6472 (11 Ekim 2021).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/4-hukuk-dairesi-e-2021-19605-k-2021-6472-t-11-10-2021>

Yargıtay, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. K. 2019/5070 (9 Eylül 2019).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2019-2657-k-2019-5070-t-9-9-2019>

- Yargıtay, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. K. 2018/6637 (24 Ekim 2018).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2018-3710-k-2018-6637-t-24-10-2018>
- Yargıtay, Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K.2016/6030 (18 Mayıs 2016).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2016-1335-k-2016-6030-t-18-5-2016>.
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2021/778 (4 Şubat 2021).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2020-5557-k-2021-778-t-4-2-2021>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2020/6878 (11 Kasım 2020).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2020-6013-k-2020-6878-t-11-11-2020>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2016/5957 (16 Mayıs 2016).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2015-15725-k-2016-5957-t-16-5-2016>.
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2010/2838 (29 Mart 2010).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2009-8561-k-2010-2838-t-29-03-2010>.
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2018/992 (15 Şubat 2018).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2015-11188-k-2018-992-t-15-2-2018>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2019/2562 (6 Mart 2019).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2016-6541-k-2019-2562-t-6-3-2019>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2015/6099 (27 Nisan 2015).
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2016/3080 (10 Mart 2016).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2014-7117-k-2016-3080-t-10-3-2016>.
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2017/4459 (24 Nisan 2017).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2017-2057-k-2017-4459-t-24-4-2017>

- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2013/17301 (5 Aralık 2013).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2013-17829-k-2013-17301-t-5-12-2013>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K.2014/5476 (10 Nisan 2014).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2013-21462-k-2014-5476-t-10-4-2014>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2014/11590 (11 Eylül 2014).
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2014/3934 (20 Mart 2014).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2014-3665-k-2014-3934-t-20-3-2014>.
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2019/1691 (19 Şubat 2019).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2016-6154-k-2019-1696-t-19-2-2019>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2017/9219 (17 Ekim 2017).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2015-3418-k-2017-9219-t-17-10-2017>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2017/9659 (26 Ekim 2017).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2016-5718-k-2017-9659-t-26-10-2017>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2021/922 (08 Şubat 2021).
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2019/7310 (11 Haziran 2019).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2016-18525-k-2019-7310-t-11-6-2019>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2014/1558 (11 Şubat 2014).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2014-1065-k-2014-1558-t-11-2-2014>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2017/7995 (20 Eylül 2017).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2016-11893-k-2017-7995-t-20-9-2017>

- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2014/3620 (13 Mart 2014).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2014-2255-k-2014-3620-t-13-03-2014>
- Yargıtay, Yargıtay 17. Hukuk Dairesi. K. 2020/747 (5 Şubat 2020).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2018-2721-k-2020-747-t-5-2-2020>
- Yargıtay, Yargıtay 21. Hukuk Dairesi. K. 2015/22134 (10 Aralık 2015).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/21-hukuk-dairesi-e-2015-20784-k-2015-22134-t-10-12-2015>
- Yargıtay, Yargıtay 21. Hukuk Dairesi. K. 2015/22134 (10 Aralık 2015).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/21-hukuk-dairesi-e-2015-20784-k-2015-22134-t-10-12-2015>
- Yargıtay, Yargıtay, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu. K. 2012/1 (10 Şubat 2012). <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ibbgk-e-2010-1-k-2012-1-t-10-2-2012>.
- Yargıtay, Yargıtay, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2015/2020 (30 Eylül 2015).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-2013-1847-k-2015-2020-t-30-9-2015>.
- Yargıtay, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2003/543 (8 Ekim 2003).
<https://www.tazminathukuku.com/yargitay-kararlari/sigortacinin-temerrudu-ve-faiz-baslangici-hakkinda-yargitay-kararlari.htm#:~:text=Zorunlu%20sigortac%C4%B1n%C4%B1n%20temerr%C3%BCde%20d%C3%BC%C5%9Fmesi%20ve,olamayaca%C4%9F%C4%B1ndan%20temerr%C3%BCd%C3%BCnden%20de%20s%C3%B6z%20edilemez.>
- Yargıtay, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu. K. 1972/12 (23 Ekim 1972).https://www.hukuki.net/ictihat/19271972/YargitayIctihati_Birlestirme_Genel_Kurulu_1972-2.php
- Yargıtay, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu. K. 2020/1 (19 Haziran 2020). <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/e-2019-4-k-2020-1-t-19-6-2020>

Yargıtay, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. K. 2021/181 (2 Şubat 2021).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-2021-19-k-2021-181-t-2-3-2021>

<https://aktuerya.hacettepe.edu.tr/>

<https://www.lexpera.com.tr/>

<https://adanabarosu.org.tr/>

<https://www.tazminathukuku.com/>

<https://www.hukuki.net/>

<https://online.sbm.org.tr/>

<https://www.resmigazete.gov.tr/>

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>

<http://www.sigortatahkim.org/>